

SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı

AHMET IRSOY'UN HAYATI, ESERLERİ VE BESTELERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hakan KARAKUŞ

Sivas
Ocak 2020

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı

**AHMET IRSOY'UN HAYATI, ESERLERİ VE BESTELERİNİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hakan KARAKUŞ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mehmet TIRAŞCI

Sivas
Ocak 2020

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : İslam Tarihi ve Sanatları
Tezin Başlığı : Ahmet Irsoy'un Hayatı, Eserleri ve Bestelerinin İncelenmesi
Savunma Tarihi : 13.12.2019
Danışmanı : Doç. Dr. Mehmet TIRAŞCI

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Doç. Dr. Mehmet TIRAŞCI

Üye : Doç. Dr. Yusuf YILDIRIM

Üye : Dr. Öğr. Üyesi S. Volkan KOPAR

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Hakan Karkuş tarafından hazırlanan Ahmet Irsoy'un Hayatı, Eserleri ve Bestelerinin İncelenmesi başlıklı tez, kabul edilmiştir./..../.....

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dâhil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

10.10.2020

Hakan KARAKUŞ

TEŞEKKÜR

Türk Din Mûsikîsinde Müşahhas bir yeri olan Hâfız Bestekâr Ahmet IRSOY'un hayatının ve bestelerinin incelendiği bu yüksek lisans tezinin araştırmacılara ve öğrencilere faydalı olmasını diliyor, tez çalışmamın her aşamasında bana yardımcı olan sabrını, bilgi birikimi ve tecrübelerini esirgemeyen danışman hocam Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı, Türk Müziği Bölüm Başkanı, Sayın Doç. Dr. Mehmet TIRAŞCI'ya;

Eğitim hayatımda önemli bir yeri olan, sahip olduğum bilgi birikiminin şekillenmesinde büyük emekleri geçen Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk Din Mûsikîsi Ana bilim Dalı Öğretim Görevlisi Merhûm Neyzen İbrahim BENLİOĞLU'na;

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Yusuf YILDIRIM'a

Çalışmalarım süresince akademik anlamda destek gördüğüm Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı Türk Din Mûsikîsi Ana Sanat Dalı Öğretim Görevlisi Mustafa Âsım AKKUŞ'a;

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı'nın değerli Öğretim Üyeleri'ne

Maddî ve mânevî desteklerinden ötürü Mimar Hamza YANIK Bey'e, Psikolog Nihal ARVAS YANIK Hanımefendi'ye;

Eşim Solmaz KARAKUŞ'a ve aileme teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	v
TABLO LİSTESİ	vii
RESİM LİSTESİ	ix
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xv
GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Yöntemi	4
1. BÖLÜM.....	5
1. AHMET IRSOY'UN HAYATI.....	5
1.1. Eğitim ve Çalışma Hayatı.....	5
2. BÖLÜM.....	11
2. XX. YÜZYILDA TÜRK MÛSİKÎSİ VE AHMET IRSOY'UN BU	
YÜZYILDAKİ YERİ.....	11
2.1. Dârü'l'-Bedâyî.....	12
2.2. Dârü'l'-Elhân ve Tarihi Türk Mûsikîsi eserlerini Tasnif ve Tesbit Heyeti	13
2.3. Ahmet Irsoy'un Türk Mûsikîsi'ne Katkıları	16
2.4. Dârü'l'- Elhân Külliyyâtı.....	20
2.5. Türk Mûsikîsi Klasiklerinden (Mevlid, Tevşihler, İlâhiler, Bektâşî Nefesleri, Mevlevî âyinleri)	21
2.6. Zekâî Dede Efendi Külliyyâtı.....	21
2.7. Bûselikli Fasıllar.....	21
3. BÖLÜM.....	23
3.AHMET IRSOY'UN BESTELERİNİN İNCELENMESİ	23
3.1. Bestelerin Analizi	25
3.1.1. "Acem İlâhî" Analizi	25
3.1.2. "Acemaşîran İlâhî" Analizi.....	27

3.1.3. “Arazbâr İlâhi” Analizi.....	29
3.1.4. “Beyâtî İlâhi” Analizi	31
3.1.5. “Beyâtî İlâhi” Analizi	33
3.1.6. “Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf” Analizi	35
3.1.7. “Bûselik Yürük Semâî” Analizi.....	54
3.1.8. “Bûselik Ağır Semâî” Analizi.....	56
3.1.9. “Dügâh Tevşîh” Analizi.....	58
3.1.10. “Ferahnâk Ağır Semâî” Analizi.....	60
3.1.11. “Ferahnâk İlâhi” Analizi.....	62
3.1.12. “Ferahnâk Cumhur İlâhi” Analizi.....	64
3.1.13. “Gülizâr İlâhi” Analizi.....	66
3.1.14. “Hicaz İlâhi” Analizi	68
3.1.15. “Hicaz Humâyun İlâhi (Şuğl)” Analizi.....	70
3.1.16. “Hüzzam Şarkı” Analizi	72
3.1.17. “Hüzzam Şarkı” Analizi	75
3.1.18. “İsfahan Şarkı” Analizi.....	77
3.1.19. “İsfahan İlâhi” Analizi.....	79
3.1.20. “Karcıgâr Şarkı” Analizi.....	81
3.1.21. “Muhayyer Şarkı” Analizi	83
3.1.22. “Muhayyer Şarkı” Analizi	85
3.1.23. “Müsteâr İlâhi” Analizi.....	87
3.1.24. “Müsteâr Âyin-i Şerîf” Analizi.....	89
3.1.25. “Nevâ Tevşîh” Analizi.....	106
3.1.26. “Nevâ-Bûselik Şarkı” Analizi.....	108
3.1.27. “Nikriz İlâhi” Analizi.....	110
3.1.28. “Rast İlâhi” Analizi.....	112
3.1.29. “Sabâ İlâhi” Analizi	114
3.1.30. “Sabâ İlâhi” Analizi.....	117
3.1.31. “Sabâ İlâhi” Analizi	119
3.1.32. “Segâh İlâhi” Analizi.....	121
3.1.33. “Sultânîyegâh Yürük Semâî” Analizi	123
3.1.34. “Tâhir-Bûselik Beste” Analizi	125
3.1.35. “Tâhir-Bûselik Beste” Analizi	127

3.1.36. “Tâhir-Bûselik Şarkı” Analizi	129
3.1.37. “Tâhir-Bûselik Şarkı” Analizi	131
3.1.38. “Tâhir-Bûselik Şarkı” Analizi	133
3.1.39. “Uşşak İlâhi” Analizi.....	136
3.1.40. “Uşşak İlâhi” Analizi.....	138
SONUÇ	141
KAYNAKÇA	143
ÖZ GEÇMİŞ	145

KISALTMALAR

age	: Adı Geçen Eser
CUİFD	: Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
C	: Cilt
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi
G.Ü	: Gazi Üniversitesi
HZ.	: Hazreti
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
Ö	: Ölümü
s	: Sayfa
S	: Sayı

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Ahmet Irsoy'un Besteleri.....	23
---	----

RESİM LİSTESİ

Resim 1. Hâfız Ahmet IRSOY	5
Resim 2. Dârüşşafaka' da muallimliği sırasında Ahmet Irsoy diğer öğretmen arkadaşlarıyla bir fotoğraf (Ön sırada sağdan üçüncü)	7
Resim 3. Ahmet Irsoy'un Mezar Taşını gösteren bir fotoğraf.....	10
Resim 4. Dârul Elhân Öğretmen ve Öğrencileri ile birlikte çekilmiş fotoğrafı.....	14
Resim 5. Hâfız Ahmed Irsoy (solda), Rauf Yektâ (ortada) ve Ali Rıfat Çağatay ile birlikte çekilmiş fotoğrafı	16
Resim 6. Acem İlâhi Nota	25
Resim 7. Acemaşîran İlâhi Nota.....	27
Resim 8. Arazbâr İlâhi Nota	29
Resim 9. Beyâtî İlâhi Nota.....	31
Resim 10. Beyâtî İlâhi Nota.....	33
Resim 11. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 1	35
Resim 12. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 2	37
Resim 13. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 3	39
Resim 14. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 4	41
Resim 15. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 5	42
Resim 16. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 5	44
Resim 17. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 6	45
Resim 18. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 7	47
Resim 19. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 8	49
Resim 20. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 9	51
Resim 21. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 10	53
Resim 22. Bûselik Yürüksemâi Nota	54
Resim 23. Bûselik Ağır Semâi Nota.....	56
Resim 24. Dügâh Tevşîh Nota.....	58
Resim 25. Ferâhnak Ağır Semâi Nota	60
Resim 26. Ferâhnak İlâhi Nota	62
Resim 27. Ferahnâk Cumhur İlâhi Nota	64
Resim 28. Gülizâr İlâhi Nota	66
Resim 29. Hicaz İlâhi Nota.....	68

Resim 30. Hicaz Humâyun İlâhi (Şuğl) Nota	70
Resim 31. Hüzzam Şarkı Nota1	72
Resim 32. Hüzzam Şarkı Nota2.....	73
Resim 33. Hüzzam Şarkı Nota.....	75
Resim 34. Isfahan Şarkı Nota	77
Resim 35. Beste-Isfahan İlâhi Nota	79
Resim 36. Karcıgar Şarkı Nota	81
Resim 37. Muhayyer Şarkı Nota.....	83
Resim 38. Muhayyer Şarkı Nota.....	86
Resim 39. Müsteâr İlâhi Nota	87
Resim 40. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 1	89
Resim 41. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 2	91
Resim 42. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 3	93
Resim 43. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 4	95
Resim 44. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 5	97
Resim 45. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 6	99
Resim 46. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 7	101
Resim 47. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 8	103
Resim 48. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 9	105
Resim 49. Nevâ Tevşîh Nota	106
Resim 50. Nevâ Bûselik Şarkı Nota	108
Resim 51. Nikriz ilâhi Nota	110
Resim 52. Rast ilâhi Nota	112
Resim 53. Sabâ İlâhi Nota	115
Resim 54. Sabâ ilâhi Nota.....	117
Resim 55. Sabâ ilâhi Nota.....	119
Resim 56. Segâh İlâhi Nota	121
Resim 57. Sultânîyegâh Yürük Semâi Nota	123
Resim 58. Tâhir-Bûselik Beste Nota	125
Resim 59. Tâhir-Bûselik Beste Nota	127
Resim 60. Tâhir-Bûselik Şarkı Nota.....	129
Resim 61. Tâhir-Bûselik Şarkı Nota.....	131
Resim 62. Tâhir-Bûselik Şarkı Nota.....	134

Resim 63. Uşşak İlâhi Nota	136
Resim 64. Uşşak İlâhi Nota	138

ÖZET

Bu çalışmamızda Klasik Türk Mûsikîmizin Osmanlı-Cumhuriyet arasındaki geçiş dönemi bestekârı ve hocası, döneminin anıt şahsiyetleri arasında sayabileceğimiz Zekâizâde Hâfız Ahmet Irsoy'un hayatı, eserleri, Türk Mûsikîsine katkıları ve bestelerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yaptığımız araştırmalar neticesinde Klasik Türk Mûsikîsi Tarihi'nde önemli izler bırakan mümtaz bir şahsiyet olan Ahmet Irsoy'un, Türk Mûsikîsinin bugün elde mevcut olan kaynakların birçoğunun kaynak kişisi olarak gösterilmesine rağmen yeterince tanınmaması bizi bu araştırmaya teşvik etmiştir.

Birbirini tekrar eden bilgiler hâricinde; dokümanlar, görev yaptığı kurumların resmî kayıtları, daha çok çağdaşı olan bestekâr ve sanatçıların eserlerinde verdiği sınırlı bilgiler ışığında Irsoy'un, Klasik Türk Mûsikîsi mirasının büyük bölümünün devralınmasında, Osmanlı'dan Cumhûriyet'e geçiş sürecinde köprü vazifesi gören Türk Mûsikîsinin ender şahsiyetlerinden olduğunu söyleyebiliriz.

Elde edebildiğimiz kaynaklardan yola çıkarak Irsoy'un; mûsikîşinaslığı, aile ve eğitim hayatı, yaşadığı yüzyılda mûsikî'ye katkıları, yapmış olduğu vazifeler, mûsikî hayatı, besteleri ve ulaşılabildiğimiz bestelerindeki klasik üslûbun, kullanmış olduğu makam ve nağmelerin analizi yapılmıştır.

Araştırma için kullanılan tüm verilere; mûsikîyi ilgilendiren alanındaki tezler, akademik makaleler ve çeşitli kitaplar incelenerek ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bestekâr, Meşk, Zekâizâde Ahmet Irsoy, Klasik Türk Mûsikîsi, Dâru'l-Elhân.

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine the life, works, contributions and compositions of Zekâizâde Hâfiz Ahmet Irsoy, who is a composer / teacher and can be considered among the monument figures of the Classical Turkish Music in the transition period between the Ottoman and the Republic.

As a result of our research, we figured out that Ahmet Irsoy, who had left significant marks in the history of Classical Turkish Music, is not well known although many of the sources available today are his own works.

Except for repeating information; Irsoy is one of the rare Turkish musicians who acted as a bridge during the transition from the Ottoman to the Republic during the takeover of a large part of the Classical Turkish Music heritage in the light of the documents, official records of the institutions he served, and the limited information provided by his contemporary composers and artists. Based on the records that we could obtain, the classical style in his compositions and tunes he used were analyzed.

All the data used for the research were obtained by examining theses, academic articles and various books in the field of music.

Keywords : Composer, Zekâizâde Ahmet Irsoy, Classical Turkish Music, Dâru'l Elhân,

GİRİŞ

Mûsikî, insanlığın varoluşundan günümüze kadar bütün kültür ve toplumlarda, hayata yön veren yaşam biçimlerini etkileyen, toplumların değerlerini yansıtan olgulardan biri olagelmıştır.

İnsanlık tarihi kadar bir geçmişe sahip olan mûsikî;¹ insanoğlunun rûhî, mânevî, kimi zaman da yaşanan dönemin; sosyo-kültürel-politik eğilimlerini, toplum içerisinde zamanla neşet etmiş âdet gelenek ve göreneklerini yansıtan, sonraki kuşaklara aktarımını sağlayan, duygu ve düşünceleri dile getiren önemli bir sanat dalı olmuştur.

Melodi ve ritim ahengi demek de olan mûsikînin en başta gelen konuları arasında, insanda mevcut fitrî duyguları ifade etmeyi sağlayan söz ve ses, aynı zamanda etkili bir tebliğ aracı olan temel iki önemli araçtır.²

Kültür etkileşiminin yoğun yaşandığı günümüzde ayakta kalabilmek için kendi özünden kopmadan her milletin zamanın gereksinimlerine uygun millî değerleri muhafaza etmesi elzemdir.

Köklü bir kültür mirasına sahip Türk Mûsikîsi inancın ve kültürün birlikte harmanlandığı tekkeler, özellikle de mevlevîhâneler vâsıtasıyla zirveye taşınmıştır. Bugün elimizde mevcut repertuarın muhâfaza edilerek bizlere kadar ulaşmasında bu kurumların hatırı sayılır hizmetleri vardır.

Osmanlıdan Cumhuriyete geçişle ortaya çıkan değişimden Türk mûsikîsi de nasibini almıştır. Batılı sanat ve kültür akımlarının yoğun yaşandığı bu süreçte Türk mûsikîsi, tarihinden gelen kudretiyle toplumda yer edinmeye devam etmiştir. Türk Mûsikîsi, her zaman canlılığını ve gelişimini sürdürmüştür. Bu süreç, meydana gelen birçok sosyo-politik sebepler ile de yakından ilişkilidir.

¹ Ubeydullah Sezikli, *Abdülkâdir Merâğî ve Câmîu'l-Elhân'ı*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2007, s. 2.

² Mehmet Tıraşçı, *Rûhi Kalendere Göre Mûsikî ve Türk Mûsikî'sine Dâir Değerlendirmeleri*, Şırnak Üniversitesi İlähiyat Fakültesi Dergisi, Şırnak 2011, s. 1.

XIX. yüzyıl ortalarından itibaren, toplum batılılaşma sürecine girmiştir. Bu süreç neticesinde askerî okul hüviyetine sahip Mehterhâne, 1826'da Vak'a-i Hayriyye adı verilen ıslahat hareketleri neticesinde kaldırılmış, yerine batı ülkelerindeki bandolar örnek alınarak "Muzika-ı Humâyûn" kurulmuştur. Yani batı mûsikîsinin etkisi, devlet kademelerinde etkisini artırmıştır. Temelini bandonun oluşturduğu Muzika-ı Humâyun ile saray konservatuvarının temeli atılmıştır. Bu gelişmelerin yanı sıra İtalyan Giuseppe Donizeti'nin katkılarıyla 1828'den 1856' ya kadar Türk sazlarının yanı sıra, viyolonsel, gitara, flüt, trombon, mandolin gibi batı sazları kullanılmaya başlanmış ve batı nota-nazariyat bilgisi verilmiştir.³

Türk mûsikîsi tarihi açısından bir kırılma noktası olarak da ifade edebileceğimiz bu dönem, Alaturka-Alafranga ikileminin yaşandığı, halkın mûsikî anlayışı ile sarayın mûsikî zevkinin iç içe girdiği, sarayda Batı mûsikîsine ilgi artarken Türk mûsikîsine olan ilginin azaldığı dönem olduğunu söyleyebiliriz.⁴

Bu gelişmeler ışığında, XX. yüzyılın en önemli çalışmalarından birisi de hiç şüphe yok ki Türk bestekâr ve müzikologlar tarafından Türk mûsikîsi nazariyesinin sistemleştirilmesidir.⁵ Mekteb-i Enderûn, Mehterhâne, Mevlevihâneler gibi köklü kurumların kapanmasından sonra Türk müziği alanında ciddi çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu dönemde, aralarında Ahmet Irsoy'unda bulunduğu birçok müzikolog, bestekâr ve sanatçı önemli katkılarda bulunmuştur.

Türk mûsikîsi'nin geleneksel yöntemle aktarımı hususundaki en önemli unsur olan meşk sistemi yoluyla elde edilen mûsikî birikiminin, bu yüzyılda yapılan notaya aktarım çalışmaları neticesinde kısmende olsa unutulmasının önüne geçilmiştir.

Tezimizin GİRİŞ kısmıyla başlayan Bölüm 1'de; mûsikinin doğuşu, tarihsel seyri, toplumlar üzerindeki yansımaları ifade edildikten sonra mûsikînin ana konularından, kültürler arasındaki etkileşiminden bahsedilmiştir.

³ Dilek Görgülü, *Geleneksel Türk Müziği Tarihi*, M.E.B Yayınları, 2015, s. 50- 51.

⁴ Gülay Karamahmutoğlu, *Tanzimat Döneminde Müzik Dönem Padişahları ve Müzik Anlayışları*, Osmanlı Ansiklopedisi, C:10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 634.

⁵ Ahmet Şahin AK, *Türk Mûsikîsi Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2015, s. 124.

Tezin diğer bir ana kısmı olan Bölüm 2’de; Ahmet Irsoy’un aile bilgilerine yer verilmiş; eğitim, çalışma ve çeşitli kurum ve kuruluşlarda yapmış olduğu vazifelerine, vefât edişine ilişkin bilgiler bu bölüm içerisinde açıklanmıştır.

Bölüm 3’te XX. Yüzyılda Türk mûsikîsinin içerisinde bulunduğu duruma dâir açıklamalar yapılarak, Türk mûsikîsine katkıları olan önemli kurum ve kuruluşların yapmış olduğu faaliyetler, Türk mûsikîsinin gelişimi açısından ele alınarak, Ahmet Irsoy’un Türk mûsikîndeki yeri ve bu hususta yapmış olduğu katkılar, incelenmiştir.

Tezin son bölümü olan Bölüm 4’te, Ahmet Irsoy’un bestelediği 40 adet eser; Aytaç Ergen’in nota arşivinden faydalanılarak, tarafımızdan çözümlenerek aslına sadık kalınarak tekrar notaya alınmıştır. Bestelerin; Usül, beste, güfte ve form bilgileri alfabetik sıraya göre, tablo halinde gösterilerek analizleri ele alınmıştır.

1.1. Problem Cümlesi

“XX. Yüzyıl Türk mûsikîsinde Ahmet Irsoy’un yeri nedir?” ve “Klasik Türk mûsikîsi bestekârlık geleneğinde Ahmet Irsoy’u nasıl değerlendirebiliriz?” cümleleri tezimizin oluşmasında problem cümleleri olarak belirlenerek, bu çalışmamıza yön vermiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Ahmet Irsoy’un, hayatı, yaşadığı yüzyılda cereyan eden mûsikî çalışmalarına dâir gelişmeler, klasik Türk mûsikîsi repertuarının günümüze yazılı olarak ulaşmasında sunduğu katkılar, mûsikîmize kazandırdığı besteler ve bu bestelerin analizleri incelenecektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Klasik Türk mûsikîsi tarihinde önemli katkıları bulunan, yaşadığı devrin önde gelen temsilcileri arasında gösterebileceğimiz bestekâr, Hâfız Ahmet Irsoy, Osmanlı ile cumhuriyet arasında bir geçiş dönemi bestekârı ve hocasıdır.

Irsoy, meşk yoluyla hocalarından öğrendiği birçok eserin kayıt altına alınmasında; klasik eserlerin, bestelerin yeni kuşaklara aktarımı konusunda yapmış olduğu çalışmalar ile mûsikî anlayışında önemli bir yer tutmuştur.

Bu tez çalışması, Ahmet Irsoy hakkında daha önce müstâkil bir çalışma yapılmamış olması, klasik Türk mûsikîsi tarihine önemli katkıları bulunan unutulmaya yüz tutmuş mûsikî ve sanatçıların eserlerinin, Türk mûsikîsine kazandırılması adına dikkat çekilmesi, çalışmanın öğrencilere ve araştırmacılara öncülük etmesi ve klasik Türk mûsikîsine katkı sağlayacağından dolayı önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, Aytaç Ergen'in Nota Arşivi'nde bulunan, Ahmet Irsoy'a ait; farklı form ve makamlarda bestelenmiş ilâhi, şügl, şarkı ve mevlevî âyinlerinden oluşan eserlerle sınırlıdır.

Bu çalışma hazırlanırken çeşitli kitaplardan, tezlerden, akademik makalelerden, kaynak olarak belirtilen dijital programlarından, erişilen bilgi ve verilerle sınırlı kalınarak analiz, kıyaslama, kaynak taraması, yöntemlerine başvurulmuştur.

1. BÖLÜM

1. AHMET IRSOY'UN HAYATI

1.1. Eğitim ve Çalışma Hayatı

Ahmet Irsoy, 1869 yılında İstanbul Eyüp'te Cedid Ali Paşa mahallesinde doğmuştur. Babası, 19. yüzyılın tanınmış mûsikîşinaslarından, dinî mûsikîmizde Derviş Ali Şîruganî (1714)'den sonra en fazla eser besteleyen kişi olan Mehmed Zekâî Dede (ö.1897), annesi Fâtıma Hanım'dır.⁶ Nâciye Hanım ile evli olan Irsoy, iki kız bir erkek olmak üzere üç evlada sahiptir. İlk çocuğu küçük yaşta vefat eden Irsoy'un diğer çocukları Fatma Misbah Hanım ve oğlu Abdülhalim Bey'dir.

Resim 1. Hâfız Ahmet IRSOY⁷

Ahmet Dede, Hâfız Ahmet Efendi ve Zekâizâde Ahmet Irsoy adlarıyla da tanınan Ahmet Irsoy, ilköğrenimini Eyüp'te Kalenderhâne mahallesindeki La'lîzâde

⁶ Nuri Özcan, *Son Devrin Ünlü Mûsikîşinaslarından Eyüp' lü Hâfız Ahmed Irsoy ve Talebesi Sâdetin Heper*, Eyüp Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2003, s. 121.

⁷ Özcan, *age*, s.121.

Abdülbâki Efendi İbtidâî Mektebi'nde tamamladı.⁸ Bu süre içerisinde bir taraftan da hâfızlık çalışmalarını sürdüren Irsoy'un, bazı kaynaklar⁹ hâfızlığını babasından tamamladığını aktarsa da, hocasının Hâfız Osman Efendi olduğu yönündedir.¹⁰ 1881 yılında hocasından hâfızlık, hattat olan babasından da sülüs ve nesih yazı icazetnamesi aldı.¹¹ İlhâmî mahlasını da kullanan Irsoy, Hüseyin Fahrettin Dede'den (ö.1911) Ney, Farsça ve batı notasını öğrenmiştir.¹²

Ahmet Irsoy, ilköğrenimini bitirmesinin ardından bir süre Eyüp Askerî Rüştîye'sine devam etse de buradaki öğrenimini bitirmeye muvaffak olamamıştır. Askerî okula devam ettiği yıllarda bile dinî ilimlerle ilgisini kesmeyen Irsoy, çalışmalarını Kur'ânî ilimler alanında devam ettirmeye karar vermiş, dönemin tanınmış ilim adamlarının derslerine iştirak etmiştir. Humbarahâne Câmii başıamamı Reîsü'l-Kurrâ Hoca Süleyman Efendi'den Kırâat-i Seb'a, aşere ve takrîb okuyarak 1884 yılında icâzetnâme almıştır.¹³ Bu eğitimin ardından Eyüp dersiâmlarından Hoca Raik Efendi'den İslâmî ilimleri tahsil edip, Arapçayı iyi derecede öğrenerek 1892 yılında kendisine icâzetnâme almıştır.¹⁴ Kırâat ilminin önemli eserlerinden kabul edilen İbnü'l-Cezerî'nin, *Tayyibetü'n-Neşr fî Kırâati'l-Aşr* isimli 1019 beyitlik eserini hıfz etmiştir.¹⁵ Irsoy, eğitiminin ardından Eyüp Cedid Ali Paşa Câmii imamlığı ve Hasip Efendi Camii'nin hatipliğini yapmıştır.

Irsoy, ilk mûsikî derslerini mahzen-i esrâr-ı mûsikî diye isimlendirdiği, içerisinde barındırdığı birçok dinî ve din dışı eserleri de, hoca olabilecek seviyede babasından meşk etmiştir.¹⁶ Babası gibi gençlik yıllarında Mevlevîlik tarîkatine intisâb eden Irsoy, 1885 yılında Bahâriye Mevlevîhânesi kudümzenbaşılığı görevine getirilmiştir. Bu vazifenin akabinde, uzun yıllar babası Zekâî Dedenin de görev

⁸ Sadun Aksüt, *Türk Mûsikîsinin 100 Bestekârı*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1993, s. 309.

⁹ Aksüt, *age*, s.309

¹⁰ İbnülemin Mahmut Kemal İnal, *Hoş Sadâ Son Asır Türk Mûsikîşinasları*, Maarif Basımevi, İstanbul 1958, s. 46.

¹¹ Özcan, *age*, s. 121.

¹² Özcan, "Irsoy Ahmet", *D.İ.A*, C:XIX, s. 131.

¹³ Mehmet Öncel, *Ahmet Irsoy, Türkiye'nin Birikimleri-3, Müzisyenler*, İlke Yayıncılık, İstanbul 2014, s. 37.

¹⁴ Cem Behar, *Zaman, Mekân, Müzik*, AFA Yayıncılık, İstanbul 1993, s. 145.

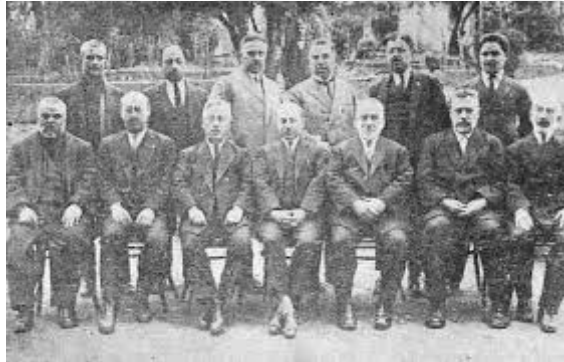
¹⁵ Özcan, *age*, s. 121.

¹⁶ Öncel, *age*, s. 37.

yaptığı Dâruşşafaka Lisesi mûsikî hocalığını, onun vefatıyla devralmıştır.¹⁷ Bu görevi, 1943 yılında vefat edinceye kadar îfâ etmiştir.

Dâruşşafaka Klasik Türk Mûsikîsi öğretiminde önemli bir yere sahiptir. Türk mûsikîsinin, ayrı bir ders olarak okutulduğu ilk lise dengi okul Dâruşşafaka'dır. Okulun ilk mûsikî hocası Irsoy'un babası Zekâî Dede'dir. Zekâî Dede, yaklaşık 20 yıl süre geleneksel usûl ile mektepte, seçilen kabiliyetli öğrencilere mûsikî dersleri vermiştir.¹⁸

Zekâî Dede'nin vârisi olarak Irsoy, Tevhîd-i Tedrîsât Kanunu'nun getirmiş olduğu şartlar içerisinde selefi olan babasından aldığı, geleneksel mûsikî anlayışına sadık kalarak yürüttüğü dâruşşafaka muallimliği vazîfesine başlamıştır. İlgili kânunun ortaya çıkarmış olduğu bir sonuç olarak “geleneksel ve çağdaş” mûsikî eğitiminin bir arada verilmesinin getirdiği zorluklar neticesinde 1897 yılında başlamış olduğu “Dâruşşafaka Mûsikî Muallimliği” görevinden 1943 yılında “Müzik Öğretmeni olarak ayrılmıştır.”¹⁹

Resim 2. Dâruşşafaka’ da muallimliği sırasında Ahmet Irsoy diğer öğretmen arkadaşlarıyla bir fotoğraf (Ön sırada sağdan üçüncü)²⁰

Irsoy, Babası Zekâî Dede'nin Bahâriye Mevlevîhânesinde Kudümzenbaşı olarak görev yaptığı dönemde, mevlevî âyinlerinin icrâ şekilleri, üslupları ve özellikleri ile ilgili eğitimlerin de bizzat içerisinde yer aldı.

¹⁷ Nazmi Özalp, *Türk Mûsikîsi Tarihi*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 2000, C:II , s. 73.

¹⁸ Behar, *age*, s. 149.

¹⁹ Behar, *age*, s. 150.

²⁰ Özcan, *age*, s. 123.

1900 yılında Ahmed Hüsameddin Dede'nin vefâtı üzerine Yenikapı Mevlevîhânesi Kudümzenbaşılığı görevini de üstlenmiştir.²¹ Bahâriye ve Yenikapı kudümzenbaşılığı görevlerine 1925'te tekkelerin kapatılmasına kadar devam etmiştir.²²

Bahâriye Mevlevîhânesi şeyhi Hüseyin Fahreddin Dede'den Farsça, batı notası ve ney dersleri alırken; Yenikapı Mevlevîhânesi Kudümzenbaşısı Ahmed Hüsâmeddin Dede'den (ö.1900), İtrîye âit "Nâ't-ı Mevlânâ"yı ve Nâyî Osman Dede'ye (ö.1729) âit "Mi'râciyye" yi meşketmiştir. Rauf Yektâ (ö.1935) ve Mehmed Suphi Ezgi (ö.1962) beyler ile tanışmaları bu döneme denk gelen Irsoy, Bahâriye Mevlevîhânesine meşke gelen Neyzen Emin Yazıcı'dan (ö.1945) Hamparsum notasını, daha sonraları talebesi olan Rauf Yektâ Bey'den ise batı notası dersleri almıştır.²³

Irsoy, küçük yaşlarda iken babası Zekâi Dede'ye derse gelen Rauf Yektâ Bey'e babasının ricası üzerine meşk etmiştir. Irsoy'un henüz nota bilmediği bu dönemde, İsmâil Dede Efendi'nin Hicaz Yürük Semâîsini geçtiğinde oldukça zorlandığını şu ifâdeleriyle anlatmıştır: *"Birinci meşkimde iki mısraa kadar yerini hâfızama alabildim. Ondan sonra her hafta Bahâriye dergâh-ı şerîfine devâma başlayarak, üçüncü haftasında semâîyi ikmâl etmiş oldum."*²⁴

Ahmet Irsoy'un eğitimlerinin akabinde üstlendiği ilk görev, Dedesi Süleyman Hikmet Efendi'nin (ö.1864) ve daha sonra babası Zekâi Dede'nin de vazife yapmış olduğu Eyüp'te bulunan ve 12 yıl boyunca hatimle namaz kıldırıldığı Cedit Ali Paşa Camii imamlığıdır. Yine aynı semtte Hasip Efendi Camii'nde hatiplik vazifesinde bulunmuştur.

Saray ile de münâsebetlerini sürdüren Irsoy, Sultan Vahdettin'in (ö.1926) başmevlidhanlığını, Sultan Abdülaziz'in oğlu şehzâde Seyfeddin Efendi'nin de (ö.1927) husûsi imamlığını yapmıştır.

²¹ Yılmaz Öztuna, *Büyük Türk Müsîkîsi Ansiklopedisi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990, C:1, s. 368.

²² Özcan, "Irsoy Ahmet", *D.İ.A.C*: XIX, s. 132.

²³ Özcan, "Irsoy Ahmet", *D.İ.A. C*: XIX, s. 131.

²⁴ Öncel, age, s. 38.

Irsoy'un, babasının daha önceden görev yaptığı Bahâriye Mevlevîhânesi kudümzenbaşılığı, Dârüşşafaka' da mûsikî ve Kur'an hocalığı, Cedid Ali Paşa Camii imamlığı gibi görevleri devam ettirmesi dolayısıyla Mustafa Rona, Hâfız Ahmed için, "*tam manasıyla babasının hayrülhalefi*" ifadesini kullanmıştır.²⁵ Öztuna: Çile çekmemesi ve dede ünvanına sahip olmamasına rağmen yaşamı süresince Mevlevî müntesibi ve muhibbi olarak hayatını sürdürmüş, bütün tarîkatlere karşı ilgi ve sevgisinin olduğunu ifade etmiştir.²⁶

Ahmet Efendi, 1904 yılından başlayarak çeşitli eğitim ve öğretim görevlerinde bulunmuştur. Şeyhülislâm Ebüssuûd Efendi (ö.1574) İbtidâî Mektebi başmuallimliği, Çemberlitaş Esmâhan Kaya Sultan (Kızlar) Mektebi (1914), Dârü'l-Bedâyî (1914), Medresetü'l Eimme-i Hutabâ mûsikî muallimliği (1915), Dârü'l-Elhân (1916), Hoca İshak Efendi İbtidâî Mektebi mûsikî muallimliği (1919), Kasımpaşa Numûne (1920), Üsküdar III. Mustafa İbtidâî Mektebinde (1923), mûsikî hocası olarak görev yapmıştır.

3 Mart 1924'de Tevhîd-i Tedrîsât Kanunu'nun ilgili hükümlerince Eimme ve'l-Hutabâ Mektebi'nin kapatılmasından sonra, Yavuz Selim semtinde açılan İstanbul İmam Hatip Mektebi'nde Kur'ân, tecvîd ve mûsikî hocalığı,²⁷ 1930 yılında Çemberlitaş Ortaokulu'nda, 1932 yılında Gaziosmanpaşa Ortaokulu'nda, 1933 yılında Eyüp Orta Okulu'nda mûsikî hocalığı yaptı ve 1934 yılında da resmî vazifesinden emekliye ayrıldı. Altı hâfız ve beş Kur'an talebesine de kırâat-i seb'â ve aşere icâzeti veren Hâfız Ahmet Efendi, 25 Temmuz 1941 tarihinde "reîsü'l-kurrâ" unvânı almıştır.²⁸

Hâfız Ahmet Irsoy, uzun süredir yaşadığı kalp rahatsızlığı sebebiyle, 13 Ağustos 1943'te vefat etmiş ve ertesi gün Eyüp Sultan Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Gümüşsuyu'nda Kâşgarî Dergâhı civarında babasının kabri yanına defnedilmiştir. Cenazenin kalkacağı gün birçok sanatçı arkadaşı ve talebesi, İstanbul Belediye Konservatuarı İcrâ Heyetindeki prova münasebetiyle cenazeye katılamamış, sanatkâr arkadaşlarından sâdece kemânî Sâdi Işılây ve kânûnî Artaki

²⁵ Mustafa Rona, *50 Yıllık Türk Müsîkîsi*, Türkiye Yayınevi, İstanbul 1960, s. 83.

²⁶ Öztuna, *age*, s. 368.

²⁷ Mustafa Öcal, "Künye Defterlerine Göre İstanbul İmam ve Hatip Mektebi (1924-1930)", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C:17, S:2, s. 176.

²⁸ Aksüt, *age*, s. 309.

Candan iştirâk edebilmişlerdir. Bu hususta İbnülemin Mahmut Kemal İnal, ömrünü İlm-i Kırât'a ve mûsikî'ye adayan, sayısız talebeler yetiştiren Hâfız Ahmet Irsoy hakkında; *Memleketin en ileri gelen mûsikî üstatlarından olduğu halde cenazesinde çok az kimse bulunmuştur.* ifadeleriyle üzüntüsünü dile getirmiştir.²⁹

Resim 3. Ahmet Irsoy'un Mezar Taşını gösteren bir fotoğraf³⁰

²⁹ İnal, *age*, s. 47.

³⁰ Zekâizâde Hâfız Ahmet Irsoy, <http://nagmeiask.blogspot.com/2015/08/zekaizade-hafz-ahmed-irsoy.html>, (Son Güncelleme Tarihi 15 Ağustos 2015, Erişim Tarihi, 17/12/2019).

2. BÖLÜM

2. XX. YÜZYILDA TÜRK MÛSİKÎSİ VE AHMET IRSOY'UN BU YÜZYILDAKİ YERİ

Tanzimat devrinden başlamak sûretiyle, Batı kültürü yavaş yavaş Osmanlı'ya aktarılmaya başlanmış, Türk mûsikîsi Osmanlı devletinin de içinde bulunduğu siyasî ve ekonomik buhranlar içerisinde daha ileri planlamalara ertelenmiştir. Savaşlar ve geçim sıkıntısının hâkim olduğu bu dönemde, mûsikî ve mûsikîşinaslar kendi kaderlerine bırakılırken, Longa, Opera, Tango, Kanto gibi formlar, türler özellikle aristokrat kesim içerisinde itibar görmüş, Avrupa müziğinin gördüğü bu büyük ilgi neticesinde, başta Dede Efendi'nin de aralarında olduğu bazı besteciler saraydan uzaklaşmaya başlamıştır.³¹

XIX. yüzyıl ortalarından başlayarak Türk mûsikîsinin içinde bulunduğu şartlarda mûsikî çalışmaları, bir yanda ananevî (gelenekçi) özellik sergilerken, diğer yandan ise batı eğilimli özellik sergilemiştir.

Türk mûsikîsi; tespit edilen bilgiler ışığında XX. yüzyılın başlarına kadar, usta-çırak öğrenimiyle gelmiştir.³² Yaklaşık 400 yıl boyunca uygulama, eğitim ve öğretim, Türk mûsikîsinde meşk sistemi ile gerçekleştirilmiş, Türk mûsikîsi birikiminin geleneksel yöntemler aracılığıyla yüzyıllar ötesine aktarılması amaçlanmıştır.³³

Türk mûsikî tarihi içerisinde şüphesiz mûsikî eğitimine ve gelişmesine katkıda bulunan Mevlevîhâneler, Enderûn, Mehterhâne gibi sistematik olarak eğitim veren kurumlar tarihteki haklı yerlerini alırken, Dârü'l-Mûsikî-yi Osmanî, Dârü'l Feyz-i Mûsikî, Dârü't-Ta'lîm-i Mûsikî, Gülşen-î Mûsikî, Şark Mûsikîsi Cemiyeti gibi sivil kuruluşlar, bunun yanı sıra câmiler, sivil örgütler, tarîkât dergâhları, toplumda ön saflarda yer alan mûsikîşinasların evleri birer eğitim yuvası ve kurumu

³¹ Karamahmutoğlu, *age*, s. 635.

³² Mehmet Öncel, *Türk Mûsikîsindeki Notasyonun Tarihsel Seyri*, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (CUİFD), XIX, 2 (15 Aralık 2015), s. 218-219.

³³ İsmail Hakkı Gerçek, *Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Meşk Sisteminden Notalı Eğitim Sistemine Geçişle İlgili Bazı Düşünceler*, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Erzurum 2008, S:38, s. 152-154.

olarak Türk mûsikîsinin kuşaktan kuşağa aktarılması hususunda önemli vazifeler üstlenmişlerdir.

Bu dönemde Hüseyin Saadettin Arel (ö.1955), Suphi Ezgi (ö.1962), Suphi Ziya Özbekkan (ö.1966), Bimen Şen (ö.1943), Ahmet Irsoy (ö.1943), Selanikli Üdi Ahmet Efendi (1927), Şemsettin Ziya Bey (ö.1925), Refik Fersan (ö.1963), Şehzâde Mehmet Seyfettin Efendi (ö.1927), Santuri Ethem Efendi (ö.1926), Rauf Yekta Bey'i (ö.1935) önemli müzikolog, bestekâr ve sanatçılar arasında zikredebiliriz.

Türk mûsikîsinin önemli müesseselerinden Mevlevîhânelerle bağlantılı olan ve çoğu meşk sistemi geleneğinden gelen yukarıda zikrettiğimiz isimlerin, Türk mûsikîsine âit eserlerin günümüze ulaşmasında ve teorik yönüne katkıda bulunmasında ne derece öneme hâiz olduklarını ifâde etmemiz yerinde olacaktır.³⁴

2.1. Dârü'l-Bedâî

Osmanlı Devleti'nin gerileme ve çöküş dönemi sürecinde Türk mûsikîsi, batılılaşma hareketlerinin getirmiş olduğu olumsuzluk sonucu ile karşı karşıya kalmış, Türk mûsikîsinin tarihî birikimlerini sonraki nesillere aktaracak olan kadroların inkişaf etmesi, mûsikîmizin hak ettiği yere gelmesi ve bütün bu ihtiyaçlara cevap verebilecek kurumların teşekkül etmesi elzem hâle gelmiştir.

1912 yılında ilk adım olarak Fransız André ANTOINE isminde tanınmış bir tiyatrocunun nezaretinde, dönemin İstanbul Belediye Başkanı Cemil Paşanın gayretleri ile “Dârü'l-Bedâî –i Osmânî” adıyla tiyatro ve mûsikî okulu açılmıştır. Dârü'l-bedâî'ye daha sonra Batı ve Türk Mûsikîsi bölümleri açılmış; ancak 1. dünya savaşının patlak vermesiyle, en önemli amaçlarından biri olan Türk mûsikîsinin çökmesini engellemek, klasik eserlerin notasını aslına uygun olarak yazmak olan bu kurumun açılışı ertelenmiş ve çeşitli sebeplerden ötürü bu kurumun çalışmaları yarıda kalmıştır.³⁵

³⁴ Erkin Sefer, *XIX. Yüzyılda Batılılaşmanın Türk Musikisine Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2012, s. 92.

³⁵ Miraç Bircan Yaman, *XX. Yüzyılda Türk Müziğinin Durumu*, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007, s. 41.

Dârü'l-bedâyî'de Türk mûsikîsi eğitimi veren hocalar arasında Zekâizâde Hâfız Ahmet Irsoy, Abdülkadir Töre, Ali Rıfat Bey, Leon Hancıyan, Zati Arca, Zeki Üngör ve Tanbûrî Cemil Bey gibi dönemin en yetkin isimleri de yer almıştır. Batı mûsikîsi bölümü savaşın olumsuz koşulları sebebiyle kapatılırken, 1916 yılına kadar mûsikî eğitim ve icraları devam etmiştir. Mûsikî şubelerinin kapanmasından sonra çalışmalarını devam ettiren tiyatro bölümü, 1931 yılında "İstanbul Şehir Tiyatrosu" ismini alarak İstanbul Belediyesine bağlanmıştır; Ancak dârü'l-bedâyî'nin, dârü'l-elhân'ın kuruluşuna giden yolun önünü açtığını söyleyebiliriz.

2.2. Dârü'l-Elhân ve Tarihi Türk Mûsikîsi eserlerini Tasnif ve Tesbit Heyeti

Yusuf Ziya Paşa'nın başkanlığında oluşturulan, aralarında Rauf Yektâ, Zekâizâde Ahmed, İsmail Hakkı Bey, Şehzâde Ziyâeddin Efendi gibi tanınmış simaların da bulunduğu bir müzik kurulu 1917 yılında oluşturulmuştur. Klasik Türk mûsikîsi eserlerini tespit ve klasik Türk mûsikîsi eğitim faaliyetlerinde bulunmak amacıyla kurulan bu kurul daha sonra, dârü'l-elhân (Nâğmeler Evi) ismini alarak maarif vekâletine bağlanmıştır.³⁶ Osmanlı'nın ilk resmî mûsikî okulu olma özelliğini de taşıyan dört yıllık eğitim-öğretim faaliyetlerini icra eden dârül-elhan, maarif vekâletine bağlı kurumlarda öğretmenlik yapmak üzere Türk ve Batı müziği eğitimi alan muallimler yetiştirmek amacı ile de kurulmuştur. Çoğunlukla klasik Türk mûsikîsi eserlerini korumak ve muhafaza etmek, yapılacak araştırmalarla klasik eserlerin tespitini yapmak ve yayımlamak, farklı ülkelerdeki müzik ile ilgili gelişmeleri takip etmek ve bunlardan haberdar olmak, millî mûsikîmizi layık olduğu üst seviyelere yükseltmenin yanı sıra dârül-elhân müfredâtında yer alan batı mûsikîsi eserlerini dilimize aktarmak, folklor araştırmaları yapmak; mûsikî tarihi, opera, operet, şan, piyano, viyolonsel gibi derslerin tedrisatını yapmak dârü'l-elhân'ın görevleri arasında sayılmıştır.³⁷

Dârü'l-elhân'ın öğretim kadrosunda İsmail Hakkı Bey, Zekâizâde Ahmet, Refik Bey (Fersan), Leon Hancıyan, Dürrü Turan, Ziyâ Bey (Santur) gibi tanınmış ve kıymetli sanatkârlar da yer almaktaydı. Kurumun faaliyete geçmesinden yaklaşık

³⁶ Görgülü, *age*, s. 67.

³⁷ Görgülü, *age*, s. 67.

1 yıl sonra Osmanlı'nın 1. dünya savaşından mağlup ayrılması, İstanbul'un işgali, İstiklâl savaşı, mütâreke yıllarının meşakkatli geçmesi gibi sebeplerle, erkekler bölümü 1918' de kapatılan, sekiz kişilik bir öğretim kadrosuyla kadınlar bölümü bir süre daha varlığını devam ettiren dârü'l-elhân, faaliyetlerine bir süre ara vermiştir.³⁸

Resim 3. Dârul Elhân Öğretmen ve Öğrencileri ile birlikte çekilmiş fotoğrafı³⁹

1. Dünya Savaşının talihsiz yıllarına denk geldiği için eğitime ara verilen dârü'l-elhân, Cumhûriyetin kuruluşundan hemen sonra, İstanbul Vâlisi Haydar Yuluğ Bey'in girişimleriyle 14 Eylül 1923 Cuma günü tekrar açılır. Hazırlanan yeni yönetmelik gereğince batı mûsikîsi de, Türk mûsikîsi gibi ayrı bir bölüm olarak müfredâta dahil edilir. Konservatuvar niteliğinde bir okul olarak düşünülen dârü'l-elhân, herkese açık, mûsikî öğretimi yapan ilk resmî devlet okulu hüviyeti kazanmıştır. Dârü'l-elhân, bu dönemde en üretken yıllarını yaşamış, yayın ve araştırmalara bu dönemde (1924) ağırlık vermeye başlanmıştır.

Cumhuriyetten sonra ilk kez nota yayımı yapma özelliğini taşıyan kurum dârü'l-elhândır.⁴⁰ Bu dönemde yayımına başlayan "Dârü'l-Elhân Mecmuası" 1924 – 1926 yılları arasında ancak yedi sayı neşredilebilmiştir. Mecmuada pek çok konuya yer verilmesinin yanında çağdaşlaşma ve mûsikînin millîleşmesi gibi konuların daha

³⁸ Özcan, "Dârülelhan Osmanlı Devleti'nde kurulan İlk Mûsikî Mektebi" *D.İ.A.*, C:VIII, İstanbul, 1993, s. 518.

³⁹ Özcan, "DÂRÜLELHAN", *DİA*, C: VIII, s. 518-520.

⁴⁰ Gönül Paçacı, *Kuruluşu'nun 77. Yılı'nda Dârü'l Elhân ve Türk Mûsikî'nin Gelişimi- I*, Tarih ve Toplum Dergisi, Ocak 1994, S: 121, s. 48.

yoğun işlendiği, daha çok makale yazıldığı belirlenmiştir.⁴¹ Türk halk mûsikîsi derleme çalışmaları da başlamış, dârü'l-elhân Mecmuası'nın, yayımına başlamasıyla birlikte klasik mûsikî eserlerini derlenme çalışmaları hız kazanmıştır. Ayrıca klasik Türk mûsikîsi eserlerinin, dârü'l-elhân Külliyyâtı adı altında nota yayımı yapılmaya başlanmıştır. İçerisinde; âyinler, tevşîhler, bektâşî nefesleri ve ilahilerin de bulunduğu klasik Türk musikisine ait 180 adet klasik eser, ilk 120 adedi Osmanlı dönemi alfabesi, geri kalan 60 adedi Latin harfleriyle olmak üzere “İstanbul Konservatuvarı Neşriyâtı” ile bu dönemde hazırlanmıştır.⁴²

Dârü'l-elhân'ın içinde bulunduğu zamanın olumlu ortamında elde edilen emekler, dönemin maârif vekili Mustafa Necâti tarafından 9 Aralık 1927 tarihinde *Tâ'lim ve Terbiye Dâiresi Sanâyi-i Nefîse Encümeni* 'nin 9 Aralık 1926 tarihli kararı ile Türk mûsikîsi bölümü kaldırılan dârü'l-elhân, “*İstanbul Belediye Konservatuvarı*” adını alarak şehremânetine⁴³ bağlanmış Türk mûsikîsi eğitim ve öğretim faaliyetleri inkıtâyâ uğrayarak yasaklanmıştır. Alınan bu yeni karar neticesinde Dârü'l-elhân'ın alaturka bölümü süresiz kapatılmış, Türk mûsikîsi faaliyetleri, öğretimin olmadığı zamanlarda eğitim ve öğretim özelliği taşımamak şartıyla “*Tarihi Türk Mûsikîsi Eserlerini Tasnif ve Tespit Heyeti*” ismi altında, Rauf Yektâ Bey'in başkanlığında Ahmet Irsoy ve Muallim İsmail Hakkı beylerden oluşan komisyon ile çalışmaları sınırlandırılmıştır. Heyetin vazifesi Türk mûsikîsinin, hâfızasındaki anıtsal dinî ve lâ dinî eserlerin unutulmasını önlemek, bunları notaya almak ve neşriyatını sağlamak suretiyle Türk mûsikîsi repertuarına kazandırmak olan bu kurul, 22 Ocak 1927 tarihinde önce İstanbul Mûsikî Konservatuvarı adıyla İstanbul Şehremini'ne bağlanmış, daha sonra İstanbul Belediye Konservatuvarı olarak çalışmalarını sürdürmüştür.⁴⁴

Târihî Türk Mûsikîsi Eserlerini Tasnif ve Tespit Heyeti' nin, Türk mûsikîsi mirasının geleceğe aktarılması hususunda yapmış olduğu hizmetler, yazılı döneme geçişi de sağlamış olması açısından önemli bir süreçtir.

⁴¹ Olcay Özkaya Duman, *Yüzüncü Yılında Dârülelhan'dan Konservatuvar'a Mûsikî Eğitimi ve Cumhuriyet Dönemi Modernleşme ile Mûsikînin Millileşme Meselesi*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Târihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, 2017 (Güz) S.61, s. 122.

⁴² Özcan, “DÂRÜLELHAN”, *DİA*, C: VIII, s. 518.

⁴³ Belediye Başkanı.

⁴⁴ Özcan, “DÂRÜLELHAN”, *DİA*, C: VIII, s. 518-520.

Resim 4. Hâfız Ahmed Irsoy (solda), Rauf Yektâ (ortada) ve Ali Rıfat Çağatay ile birlikte çekilmiş fotoğrafı⁴⁵

2.3. Ahmet Irsoy'un Türk Mûsikîsi'ne Katkıları

Türk mûsikîsi tarihinde klasik üslûbun son temsilcilerinden olan Ahmet Irsoy, Osmanlı'dan Cumhûriyete geçiş sürecinde Türk mûsikîsi eserlerinin asıl özelliklerini kaybetmeden günümüze ulaşmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir köprü vazifesi görmüştür. Irsoy'un; pek çok klasik eseri Hamâmîzâde İsmail Dede Efendi ve Dellâlîzâde İsmâil Efendi'den meşketmiş olan, babası Zekâî Efendi'den bizzat öğrenmesinin, mûsikî mirasının aslına sadık kalarak aktarılmasında mühim bir yeri vardır.⁴⁶

Irsoy, *Târihî Türk Mûsikîsi Eserlerini Tasnif ve Tespit Heyeti* tarafından; İlâhiler, Bektâşî Nefesleri, Mevlevî Âyinleri, Zekâî Dede Külliyyâtı gibi birçok eserin yayımlanmasını sağlamıştır. Bu eserler içerisinde Buhûrîzâde Mustafa İtrî Efendi'nin *Rast Nâ't-ı Mevlânâ'sı* ile Nâyî Osman Dede'nin *Mi'râciyyesi*, dinî mûsikîmizde ayrı bir önemi hâizdir. Günümüze ulaşabilen klasik Türk mûsikîsi repertuarının

⁴⁵ Özcan, *age*, s. 123.

⁴⁶ Özcan, "Irsoy Ahmet," *D.İ.A.* C:XIX, 1999, İstanbul, s. 132.

büyük ölçüde, Irsoy'un ve arkadaşlarının hâfıza ve icrâsından neşet etmiş⁴⁷ olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Mutlak kulağa (absolüt duyuş) hassas bir duyuş kabiliyetine sahip olan Ahmet Irsoy'un, kuvvetli bir bestekâr olduğuna işaret eden bir diğer özelliği de, unutulmaya yüz tutmuş birtakım eserleri, bestecinin kendi üslubu veya o'na yakın bir üslupla yeniden tanzim edip mûsikî repertuarına kazandırmış olmasıdır.⁴⁸ Eserleri kazandırırken de mutlaka eserin üzerine bestecinin kendi ismini yazardı. Bunlar arasında Hamâmîzâde İsmâil Dede'nin, "*Mushaf demek hatâdır ol safha-i cemâle*" mısraıyla başlayan şehnaz-bûselik ve "*Gonca-i hurşîdine şebnem kadar yâr olmadık*" mısraıyla başlayan hicaz-hümâyun besteleri örnek olarak zikredilebilir.⁴⁹

Babasının hayrülhalefi olması sebebiyle mûsikî hazinesi oldukça geniş olan Irsoy; eserlerin aslına sâdık kalarak icrâ edilmesine âzamî ölçüde önem verirdi. Bu yönüyle ilgili olarak Nûri Özcan, Irsoy'un bir anısını şöyle aktarır:

"Hâfızasındaki eserlerin doğruluğu konusunda son derece titizlik gösteren Ahmet Efendi'nin Dârülelhân'daki hocalığı sırasında müdür Yûsuf Ziyâ Paşa ile bu yüzden ihtilâfa düştüğü nakledilmektedir. Anlatıldığına göre bir derste Dellâlzâde İsmâil Efendi'nin zencir usulünde, "Gönül ki aşk ile pür-sîne hazîne bulur" mısraıyla başlayan yegâh bestesi geçilirken "aşk ile" kelimesinin melodisindeki fa notasının Yûsuf Ziyâ Paşa eviç, Ahmet Efendi ise acem perdesi olduğunda ısrar etmişler. Ziyâ Paşa'nın eviç perdesinde direktmesi üzerine bu eseri babasının Dellâlzâde İsmâil Efendi'den, kendisinin de babasından meşkettiğini, bu notanın acem perdesi olduğu konusunda babasının kendisini özellikle uyardığını söylemiş ve "Bu perdeyi eviç okursam Dellâlzâde ile Zekâî Dede'nin ruhları azap çeker" diyerek istifa etmiş, Ziyâ Paşa müdürlükten ayrılıncaya kadar Dârülelhân'a dönmemiştir."⁵⁰

Babasının üslûbunun belirgin bir şekilde eserlerinde hissedildiği Ahmet Irsoy, mevlvî âyini, ilâhi, tevşîh, şuşul, beste ve şarkı formlarındaki dinî - lâ dinî eserlerinde klasik tavrı benimseyen, devrin nâdir ve en önde gelen temsilcileri arasında yer almaktadır.⁵¹

Irsoyda, babası Zekâî Dede'nin üslûbunun açıkça hissedildiği, Irsoy'un eserlerinde dinî mûsikîye daha fazla ehemmiyet gösterdiği, günümüze ulaşan 70

⁴⁷ Mehmet Güntekin, "Zekâî- Zâde Ahmet Bey" *Osmanlı Ansiklopedisi*, C:10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 661.

⁴⁸ Absolüt Duyuş : " Herhangi bir dış referans (ölçüt) sesin yardımı olmaksızın herhangi bir sesi tanımlayabilme" olarak karakteristikleşen bilişsel bir yetenektir. Celil Hakan Çuhadar, *Müzikte Absolüt Duyuş*, GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 2008, C:28, S.2, s. 40.

⁴⁹ Özcan, *age*, s. 133.

⁵⁰ Özcan, *age*, s. 133.

⁵¹ Özcan, *age*, s. 123.

civarında eserin ekseriyetinin dinî mûsikîye ait eserler olduğu, notalı bazı dinî neşriyatların babası Zekâî Dede'nin eserleriyle karıştırılması, üslup benzerliğinden kaynaklanmaktadır.⁵²

Ahmet Efendi, yaşadığı dönemde hafızasındaki eserlerin çokluğu ve bu eserleri meşk yoluyla aldığı kaynakların güvenilir ve sağlamlığıyla tanınmış bir fem-i muhsindi. Cem Behar bu konuyla ilgili şu bilgileri aktarmaktadır:

“Ölümünden beş yıl kadar önce 1938 yılında, herhalde eski dostu ve mesai arkadaşı Dr. Suphi Ezgi'nin de teşvikiyle hayat hikâyesinin kâğıda dökülmesine razı olmasaydı Hâfız Ahmet Efendi'yle ilgili bugün hemen hemen hiçbir şey bilmiyor olacaktık.” Ahmet Efendi'nin tevâzuu, takındığı alçakgönüllülüğü tavrı, kendi eserleri için de aynen göstermiştir. Ahmet Efendi bestelerinin ve müzikle ilgili diğer eserlerinin okunup yayılması için de maalesef kayda değer bir gayret sarfetmiş değildir. Ahmet Efendi iyi nota bilir ve yazardı. Yirmi yıl boyunca Dârülelhân'da ve İstanbul Konservatuvarı'nda Klâsik Eserleri Tasnif ve Tespit Heyeti üyeliği yapmış bir kişi olarak da kendi bestelerini notaya aldırıp yayımlama imkânları her an elinin altındaydı. Ayrıca, eserlerini meşk ettirebileceği ve onları öğrenip icra edecek ve yayacak öğrencileri de az değildi. Buna rağmen, ezberindeki yüzlerce klâsik eseri okuyup notaya aldırarak Dârülelhân ve İstanbul Konservatuvarı tarafından yayımlanmalarını sağlayan Ahmet Irsoy, bu klâsik eserlere (ve özellikle de babası Zekâî Dede'ninkilere) gösterdiği ilgi ve saygıyı kendi bestelerinden esirgemiştir.”⁵³

Irsoy'un, Dârü'l-Elhan'da ve Tarihî Türk Mûsikîsi Eserlerini Tasnif ve Tespit Heyeti'nde uzun yıllar beraber görev yaptığı Suphi Ezgi Bey'in kendi eserleri söz konusu olduğunda, Konservatuvar neşriyatlarına kendi eserlerinden örnekler eklemesi konusunda çekingen davranmayışına mukabil, Cem Behar: “*Klasik Türk Mûsikîsinin aktarım mantalitesi açısından Ahmet Irsoy'un kendi eserlerini notaya alma ve aktarımı konusunda sergilediği tavrın, isabetli bir davranış olmadığı kanaatini dile getirir.*”

Geleneksel yaşam biçiminin getirmiş olduğu bu mütevazı tavrının onun mûsikî eğitiminde de bir karşılığı olduğunu görmekteyiz. Hayatının hiçbir döneminde maddi anlamda bir beklentisi olmayan Hâfız Ahmet Efendi'nin, kendisiyle aynı ismi taşıyan ve aynı dönemde yaşamış Gazelhân Hâfız Ahmet ile karıştırıldığı da olmuştur. Gazelhân Hâfız Ahmet'in içerisinde gazel ve klasik eserlerin de bulunduğu plaklarının olduğunu zikreden Sâdun Aksüt, *Zekâîzâde Ahmet*

⁵² Özcan, *age*, s. 123.

⁵³ Behar, *age*, s. 143.

*Efendinin plaklara gazel ve klasik eser okuduğunun gerçeği yansıtmadığını her iki Ahmet'in bazı kayıtlarda karıştırıldığını ifade etmektedir.*⁵⁴

Geleneksel meşk sisteminin temel mantaliterlerinden biri de, meşk öğrencisinin hocasından bilâ-ücret edindiği bilgileri, ustalaşıp alanında ehil olduktan sonra kendi öğrencilerine herhangi bir karşılık talep etmeksizin öğretmesi ve aktarmasıdır. Cem Behar'ın, "Türk mûsikîsinin aktarımı konusunda Hâfız Ahmet'in yüzyıllardır süregelen "profesyonellik dışı" "⁵⁵ tavrından asla vazgeçmediğini ifade etmesine karşın, Irsoy'un, beslendiği geleneğin ve mânevî dünyanın bir tezâhürü olarak sahip olduğu ilmî hazinenin, meşk silsilesi ile bugün elimizde mevcut Türk mûsikîsi repertuvarının unutulmaması için sağladığı katkıları ve Türk Mûsikîsi sahasında bir mihenk taşı olduğu fikrini ifade etmek yerinde olacaktır.

Çağdaşlarından daha fazla repertuvara ve birikime sahip olan Irsoy'un, kendisini hânende, sâzende ve bir solist olarak değil, daha çok hocalık vasfının ön planda olduğu, sahip olduğu mûsikî mîrâsını geleceğe aktarmaya adanmış ve bunu prensip haline getirmiş, kendinde mahfuz tarihsel birikimin bir emanetçisi olarak gördüğünü söyleyebiliriz.⁵⁶

Irsoy, babası Zekâî Dede'den aldığı geleneksel öğretim sistemine bağlı kalarak ömrünün büyük bir bölümünü talebe yetiştirmeye adanmış, daha çok hocalık vasfıyla ön plana çıkmıştır. Yetiştirdiği öğrenciler arasında Türk Mûsikîsine hizmet vermiş birçok tanınmış bestekâr ve sanatçıların da olduğunu görüyoruz.

Irsoy'un öğrencileri arasında, Mehmet Münir Kökten (ö.1969), Kemal Batanay (ö.1981), Râsim Ferit Bey, Osman Şevki Uludağ (ö.1964), Dürrü Turan (ö.1961), Mehmet Nezîhi Albayrak, Sadettin Heper (ö.1980), Mehmet Emin Yazıcı (Neyzen Emin Dede) (ö.1945), Tanbûrî Mesut Cemil Bey (ö.1963), Lâika Karabey (ö.1989), Fahri Kopuz (ö.1968), Zeki Ârif Ataergin (ö.1964), Mustafa Sunar (ö.1961), Şerif Muhittin Targan (ö.1967), Safiye Ayla (ö.1998), Münir Nurettin Selçuk (ö.1981) isimlerini özellikle zikredebiliriz.⁵⁷

⁵⁴ Aksüt, *age*, s. 313

⁵⁵ Behar, *age*, s. 152.

⁵⁶ Sadeddin Nüzhet ERGUN, *Türk Mûsikîsi Antolojisi*, C: 1, Rıza Koşkun Matbaası, İstanbul 1942, s. 643.

⁵⁷ Özcan, "Irsoy Ahmet," D.İ.A. C:XIX, 1999, İstanbul, s.133.

Ahmet Irsoy'un dinî ve lâ dinî eserlerinde dikkat çeken en önemli özellik klasik üslûbun en önemli temsilcileri arasında kabul edilmesidir.

İlk eserini Sultânîyegâh makamında ve yürük semâî usûlünde bir nakış beste olmak üzere veren Hâfız Ahmet'in, bestelediği eserlerin sayısı hakkında çeşitli kaynaklarda farklı bilgiler bulunmaktadır. Sadeddin Nüzhet Ergun 100, Suphi Ezgi 300, Yılmaz Öztuna 500 kadar eserden bahsetmektedir. Nuri Özcan Ahmet Irsoy'un besteleri hakkında şu ifadelere yer vermektedir :

“Hâfız Ahmet Efendinin ilk bestesi sultaniyegah makamında ve Ufk-i emelim kapladı çoktan beri zulmet” mısraıyla başlayan sultânîyegâh yürük semâisidir. “Bin cefâ görsem ey sanem senden” mısraıyla başlayan tâhir-bûselik bestesi, “Teaşşaktü bi-envâri cemâlik” mısraıyla başlayan hicaz şûğulu, “Hak şerleri hayreyleyler” mısraıyla başlayan segâh ilâhisi, “Yâ ilâhî âsitânın hastaya dârüşşifâ” mısraıyla başlayan düğâh tevşîhi en tanınmış eserleridir. Bayâtî-bûselik ve müsteâr makamlarında bestelediği mevlevî âyinleri Türk mûsikîsinde âyin formunun en güzel örneklerindedir. 25 Mayıs 1905 günü Yenikapı Mevlevîhânesi'nde ilk mukâbelesi yapılan bayâtî-bûselik âyini karcığâr makâmı ile son bulur. Tekke ve zâviyelerin kapatılmasından sonra yine Yenikapı Mevlevîhânesi'nde özel bir toplantıda ilk mukâbelesi yapılan müsteâr makamındaki âyini de üçüncü selâmında evsat usûlü'nün kullanılması gibi önceki âyinlerde görülmeyen özelliklere sahiptir.”⁵⁸

Hâfız Ahmet, sultânîyegâh makamındaki yürük semâî bu eseri babasına okumuş ve beğenmesi üzerine Zekâî Dede, ödül olarak Irsoy'u bir gümüş mecdiye ile taltif etmiştir.⁵⁹

Dâru'l Elhân'n kuruluşunu müteâkip, bu kuruluşun yerini *İstanbul Belediye Konservatuvarı* almıştır. Ahmet Irsoy'un da katkılarıyla konservatuvar bünyesinde, Târihî Türk Mûsikîsi Eserlerini Tasnif ve Tespit Heyeti'ndeki çalışmalar ile yazıya geçirilen ve neşredilen eserler şunlardır:

2.4. Dâru'l- Elhân Külliyyâtı

250 den fazla klasik eserin notasını ihtivâ eden *külliyyât*, 1925-1930 yılları arasında yazılmış 60 adedi Latin, 120 adedi Arap harfleriyle yazılmış yaprak notalardan oluşmaktadır.⁶⁰

⁵⁸ Özcan, *age*, s. 132.

⁵⁹ Aksüt, *age*, s. 312

⁶⁰ Özalp, *age*, s. 72.

2.5. Türk Mûsikîsi Klasiklerinden (Mevlid, Tevşihler, İlâhiler, Bektâşî Nefesleri, Mevlevî âyinleri)

1930-1939 yılları arasında neşredilen, toplam 207⁶¹ dinî tasavvufî eseri içerisinde barındıran 18 ciltlik serinin Birinci cildi *Mevlid Tevşihleri*⁶², ne, İkinci ve Üçüncü ciltleri *ilâhilere*,⁶³ Dört ve Beşinci ciltleri *Bektâşî Nefesleri*⁶⁴, ne, Altı ve Onsekiz'nci ciltler *Mevlevî Âyinleri*⁶⁵, ne, ayrılan bu eserde, İlk Beşinci ciltte 207 eser, kalan diğer ciltlerde ise 41 adet *Mevlevî Âyini*, *Nâ't-ı Mevlânâ*, *Niyaz ilâhileri*, birçok *Peşrev*, *Son Peşrev* ve *Yürük Semâî* bulunmaktadır.⁶⁶

2.6. Zekâî Dede Efendi Külliyyâtı

Zekâî Dede' ye âit 1940-1943 yıllarında üç cilt olarak yayınlanan 117 eseri ihtivâ etmektedir. (Üçüncü cilt, beş eserden müteşekkil küçük fasiküllerden ibarettir.)⁶⁷

2.7. Bûselikli Fasıllar

Hâfız Ahmet Efendi'nin vefatının hemen ardından 1943 yılında derlenen bu ciltte, çeşitli Klasik Türk Mûsikîsi bestecilerine âit kırk kadar eser bulunmaktadır.⁶⁸

Suphi Ezgi ve Ahmet Irsoy'un beraber hazırladıkları bu eser, Ahmet Irsoy'un vefat etmesi sebebiyle ölümünden sonra yayınlanmıştır.⁶⁹

⁶¹ Behar, *age*, s. 158.

⁶² Suphi Ezgi, *İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı, Türk Mûsikîsi Klasiklerinden*, Evkaf Matbaası, İstanbul, 1931, C: I, s. 1- 47.

⁶³ Ezgi, *age*, C: II-III, s.52-144.

⁶⁴ Ezgi, *age*, C: IV-V, s. 150-242.

⁶⁵ Ezgi, *age*, C: VI-XVIII, s. 258-975.

⁶⁶ Özcan, *age*, s.125.

⁶⁷ Özcan, *age*, s. 125.

⁶⁸ Behar, *age*, s. 158.

⁶⁹ Behar, *age*, s. 158.

3. BÖLÜM

3.AHMET IRSOY’UN BESTELERİNİN İNCELENMESİ

Bu bölümde Ahmet Irsoy’un ulaşabildiğimiz çeşitli formlarda bestelediği 40 kadar eserin güfte, makam, usul ve form bilgileri tablo halinde gösterilmiş ve bestelerin analizleri alfabetik sıraya göre ele alınmıştır. Besteler analiz edilirken notaların tashih edilmiş halleri kullanılmıştır.

Tablo 1. Ahmet Irsoy'un Besteleri

Sıra No	Eser Adı	Güfte	Makam	Usûl	Form
1	Cemâlin aşkına düşmüş senin bir derdimendin var	Veliyyüddin Efendi	Acem	Düyek	İlâhi
2	Geldin geri gider misin yâ şehri ramazân	Abdülehad Nûri Efendi	Acemaşîran	Düyek	İlâhi
3	Gider şekkü inkârı	Aziz Mahmut Hüdâî	Arazbar	Düyek	İlâhi
4	Ey yanan nâr-ı sivâdan	Bâkî Dede Efendi	Beyâti	Devr-i Revân	İlâhi
5	Münâdîler nidâ eyler	Aziz Mahmut Hüdâî	Beyâti	Hafîf	İlâhi
6	Ey derâ verde cihânı râzi nay hey hey sultânı men hünkârı men	Mevlânâ Hz.	Beyâti Bûselik	Devr-i Revân- Evfer- Frenkçin	Âyin
7	Ne zaman bilmiyorum müddet-i hicran bitecek	Meçhul	Bûselik	Yürük Semâi	Yürük Semâi
8	Söyle ey nâlem beni cânan perişân	Meçhul	Bûselik	Aksak	Ağır Semâi
9	Yâ ilâhi âsitanım hasteye dârü’ş-şifâ	Mustafa Fenâi Dede	Dügâh	Evsat	Tevşîh
10	Ah çözüme zülfüne ey dîlrûba	Meçhul	Ferahnâk	Türk Aksağı	Ağır Semâi
11	Nefs-i şeytana uyup işledik bi-hâd günah	Meçhul	Ferahnâk	Düyek	İlâhi
12	Rıfâiler alır feyzi cenâb-ı seyyid Ahmed’den	Meçhul	Ferahnâk	Evsat	Cumhur İlâhi
13	Mâsivâyı terk edip geldik bu bâb-ı tâhire	Meçhul	Gülizâr	Evsat	İlâhi
14	Hamd Allah’a ki eltâfi amîm	Bereketzâde İsmâil Hakkı	Hicaz	Sofyan	İlâhi
Sıra No	Eser Adı	Güfte	Makam	Usûl	Form
15	Yâ kutbu Abdülkadir yâ gavsü zü’l mefâhir	Meçhul	Hicaz Humâyun	Düyek	Şuğl
16	Ey hüsn-i cemâl sen âleme darb-ı meselsin	Hâfız Halit Bütek	Hüzzam	Aksak	Şarkı

17	Hatırında kalsın ey reşk-i melek	Şeyh H.Fahreddin Dede	Hüzzam	Ağır Aksak	Şarkı
18	Şimdi bildim ben seni ey vefâ	Meçhul	İsfahan	Devr-i Hindî	Şarkı
19	Hamd ü mihnettir sana ey	Meçhul	İsfahan	Evsat	Beste
20	Yüzü güldü semâ-yı pür hâzenin	Meçhul	Karcıgar	Düyek	Şarkı
21	Aşkın bana kısmet-i ezeldir	Veled İzbudak Çelebi	Muhayyer	Curcuna	Şarkı
22	Hicran gecesi yâdın ile ah oyalandım	Meçhul	Muhayyer	Aksak	Şarkı
23	Geçtim hevesâti dünyevîden	Veled İzbudak Çelebi	Müstear	Düyek	İlâhi
24	Ateş ne ze ned derd-i limâ illâ hû yâri hey hünkari men	Mevlânâ Hz.	Müsteâr	Devr-i Revân-Evsat-Evfer	Âyin
25	Dost cemâli şem'i nin pervânesidir cânımız	Ümmî Sinan Hazretleri	Nevâ	Evsat	İlâhi
26	Şimdi bildim ben seni ey bî vefâ	Meçhul	Nevâ-Bûselik	Aksak	Şarkı
27	Âşıklar sâdıklar işitmiş olsun	Aziz Mahmut Hüdâî	Nikriz	Sofyan	İlâhi
28	Ey mü'mîn-i zî imtiyâz	Meçhul	Rast	Nim Sofyan	İlâhi
29	Milk-i cihân sultânı Abdülkadir Geylânî	Şevkî	Sabâ	Sofyan	İlâhi
30	Musaffâ eyle dil levhîn bugün	Hayâlî	Sabâ	Evsat	İlâhi
31	Tâlib-i hakk'a gerek bir pîre candan istinâd	Meçhul	Sabâ	Düyek	İlâhi
32	Hak şerleri hayreyle zannetme ki gayreyle	İbrâhim Hakkı Erzurûmî	Segâh	Düyek	İlâhi
33	Ufk-î emelim kapladı çoktan beri zulmetten beri zulmet	Meçhul	Sultânî Yegâh	Yürük Semâi	Yürük Semâi
34	Bin cefâ görsem ey sanem senden	Meçhul	Tâhir-Bûselik	Bereşân	Beste
35	Bülbül gibi demâdem olmaz mıyım	Muhiddîn Raif Bey	Tâhir-Bûselik	Lenk-Fahte	Beste
36	Nazlım ne kadar güzel yüzün var	Şeyh Hüseyin Fahreddin Efendi	Tâhir-Bûselik	Curcuna	Şarkı
37	Nim nigâh-ı çeşm-i mestin kalbimi nâlan eder	Meçhul	Tâhir-Bûselik	Aksak	Şarkı
Sıra No	Eser Adı	Güfte	Makam	Usûl	Form
38	Seni candan severim aşkına kurban olurum	Mehmed Hafid Bey	Tâhir-Bûselik	Aksak	Şarkı
39	Hâzin-i Kenz-i dedâyik	Neccarzâde Rıza Efendi	Uşşak	Evsat	İlahi
40	Kutb-i Âlemdir cenâb-ı Nakşibend	Neccarzâde Rıza Efendi	Uşşak	Sofyan	İlahi

3.1. Bestelerin Analizi

3.1.1. "Acem İlâhi" Analizi

ACEM İLÂHİ

Usûlü : Düyek

Beste: Hafız Ahmed IRSOY
Güfte: Veliyyüddin Efendi

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16

CE MA LİN AŞ KI NA DÜŞ MÜŞ
BU DÜN YA ZE TİN AT MIŞ
Vİ SA LİN İZ LE ŞE REF YAB ET
SE NİN BİR DER Dİ MEN DİN VAR
DİL A RI HÜS NÜ NE SAT MIŞ
DİL İ MAH ZÜ NU MU ŞAD ET
GEÇİP BÂ Şİ LE CA NIN DAN
YAKIP AŞ KIN KE BAB ET MIŞ
VELİY YÜD DİN KU LUN YAD ET
SE NİN BİR DER Dİ MEN DİN VAR

CEMALİN AŞKINA DÜŞMÜŞ
SENİN BİR DERD-İ MENDİN VAR
GEÇİP BAŞ İLE CANIMDAN
SENİN BİR DERD-İ MENDİN VAR

FİRAKINLA MELÛL OLMUŞ
GAMIMLA YARİ GÂR OLMUŞ
CİHAN BAŞIMA DAR OLMUŞ
SENİN BİR DERD-İ MENDİN VAR

BU DÜNYA İZZETİM ATMIŞ
DİL ARI HÜSNÜNE SATMIŞ
YAKIP AŞKIN KEBAB ETMİŞ
SENİN BİR DERD-İ MENDİN VAR

GÖNÛL VECDİLE SAY EYLER
TERAHÜMLER UMUP AĞLAR
MUHABBET NEŞESİN SÖYLER
SENİN BİR DERD-İ MENDİN VAR

DİLER PAYİNDE HAK OLSUN
SANA HİZMET İLE DOLSUN
KAPIMDA BİR GEDA OLSUN
SENİN BİR DERD-İ MENDİN VAR

VİSALİNLE ŞEREF YAB ET
DİLİ MAHZUMUMU ŞAD ET
BİLİYÜNDİN KULUN YAD ET
SENİN BİR DERD-İ MENDİN VAR

Resim 5. Acem İlâhi Nota

Usül: Düyek
Makam: Acem

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Veliyyüddin Efendi

ACEM İLÂHÎ

1. porte: 1. ve 2. ölçülerde, acem makamı'nın karakteristik özelliği olan acem ve çargâh perdeleri üzerinde durulmuştur. 3. ve 4. ölçülerde nevâ'da bûselik makamının çeşnisi gösterilmiştir.

2. porte: 5-6-7-8. ölçülerde nevâ perdesi güçlendirilip yerinde uşşak makamı gösterilmiştir.

3. porte: 9. ve 10. ölçülerde gerdâniye perdesi üzerinde durulmuş, 11. ve 12. ölçülerde makamın 2'nci güclüsü olan nevâ'da bûselikli bir kalış gösterilmiştir.

4. porte: 13-14-15-16. ölçülerden itibaren eserin sonuna kadar yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.

3.1.2. “Acemaşîran İlahî” Analizi

ACEMAŞİRAN İLAHİ

Geldim geri gidermisin

Usûlü: Düyek

Güfte: Abdülhad Nuri Efendi
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 GEL DİN GE Rİ
NÛ Rİ E DER

2 Gİ DER Mİ SİN
B LE ME DİK

3 EL VE DÂ ŞEH
SA NA İZ ZET

4 Rİ RA MA ZAN
KI LA MA DIK

5 Bİ Zİ GA RİB
TEZ GİT Dİ ĞİN

6 E DER Mİ SİN
DU YA MA DIK

7 EL VE DÂ ŞEH
EL VE DÂ ŞEH

8 Rİ RA MA ZAN
Rİ RA MA ZAN

GELDİN GERİ GİDER MİSİN
ELVEDÂ ŞEHR-İ RAMAZAN
BİZİ GARİB EDER MİSİN
ELVEDÂ ŞEHR-İ RAMAZAN

NÛRİ EDER BİLEMEDİK
SANA İZZET KILAMADIK
TEZ GİTDİĞİN DUYAMADIK
ELVEDÂ ŞEHR-İ RAMAZAN

Resim 6. Acemaşîran İlahî Nota

Usul: Düyek

Beste: Ahmet IRSOY

Makam: Acemaşîran

Güfte: Abdülehad Nûri Efendi

ACEM AŞİRAN İLÂHİ

- 1. porte:** 1.ve 2. ölçüler çargâh'ta çargâh 4'lüsü ile başlamıştır.
- 2. porte:** 3. ve 4. ölçülerde de çargâh'ta çargâh 4'lüsü ile devam etmiştir.
- 3. porte:** 5. ve 6. ölçüler acemaşîran'da çargâh 5'lisi ile başlamıştır.
- 4. porte:** 7. ve 8. ölçüler de acemaşîran'da çargâh 5'lisi ile bitirilmiştir.
- 5. porte:** 9. ve 10. ölçülerde nikriz gösterilip porte boyunca devam edilmiştir.
- 6. porte:** 11. ve 12. ölçüler, çargâh'ta çargâh 4'lüsü ile başlamıştır.
- 7. porte:** 13. ölçü çargâh'ta çargâh 4'lüsü ile devam etmiştir. 14. ölçüde acemaşîran'da çargâh 5'lisi ile başlanılmıştır.
- 8. porte:** 15. ve 16. ölçülerde de acemaşîran'da çargâh 5'lisi ile devam edilip eser bitirilmiştir.

3.1.3. “Arazbâr İlâhî” Analizi

ARAZBÂR İLÂHÎ

Gider Şekku İnkârı

Usûlü : Düyek

Güfte: A.Mahmud Hüdâi Hz.
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

Gİ DER ŞEK KÛ İN KÂ RI
SU RE TE TAP MA SA KIN
TEV Hİ DE GEL TEV Hİ DE
MÂ NÂ YÛ ZÛ NE BA KIN
MUH KEM EY LE İK RÂ RI
OL MA YA HAK KA YA KIN
TEV Hİ DE GEL TEV Hİ DE
TEV Hİ DE GEL TEV Hİ DE
KO YUP KU RU TAK LÎ Dİ
İS TER İ SEN DOĞ RU YOL
CAN DAN EY LE TEV Hİ Dİ BUL MA YA HER
BİR E FEN Dİ YE KUL OL BU KES RET DE
ÛM Mİ Dİ TEV Hİ DE TEV Hİ DE
VAH DET BUL TEV Hİ DE TEV Hİ DE

GİDER ŞEKK Ü İNKÂRI
TEVHİDE GEL TEVHİDE
MUHKEM EYLE İKRÂRI
TEVHİDE GEL TEVHİDE

SÛRETE TAPMA SAKIN
MÂNÂ YÛZÛNE BAKIN
OLMAYA HAKKA YAKIN
TEVHİDE GEL TEVHİDE

TERK EDİB KİBR Ü KİNİ
İHYÂ EDEGÖR DİNİ
İSTE HAKK-I YAKİNİ
TEVHİDE GEL TEVHİDE

KOYUP KURU TAKLİDİ
CANDAN EYLE TEVHİDİ
BULMAYA HER ÜMMİDİ
TEVHİDE GEL TEVHİDE

İSTER İSEN DOĞRUYU
BİR EFENDİYE KUL OL
BU KESRETDE VAHDET BUL
TEVHİDE GEL TEVHİDE

HAK YOLUNU ARARSAN
ŞİRK ÂSÂRIN SÜRERSEN
HÛDÂİ'YE SORARSAN
TEVHİDE GEL TEVHİDE

Resim 7. Arazbâr İlâhî Nota

Usul: Düyek
Makam: Arazbâr

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: A.Mahmud Hüdâ Hz.

ARAZBÂR İLÂHÎ

1. Porte: 1. ve 2. ölçülerde muhayyer civarında başlayıp nevâ'da rast 5'lisi ile devam etmiştir.

2. Porte: 3. ve 4. ölçülerde yine muhayyer civarlarında dolaşp nevâ'da rast 5'lisi ile devam etmiştir.

3. Porte: 5. ve 6. ölçülerde de muhayyer perdeleri üzerinde durulup, nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.

4. Porte: 7. ve 8. ölçülerde yerinde uşşak 4'lüsü ile esere devam edilmiştir.

5. Porte: 9. ölçüde rast ve çargâh perdeleri güçlendirilerek, 10. ölçüde çargâh'ta nikriz 5'lisi ile devam edilmiştir.

6. Porte: 11. ölçüde rast ve çargâh perdeleri güçlendirilmiş 12. ölçüde çargâh'ta rast 5'lisi gösterilmiştir. 13. ölçüde ise hüseyinî'de uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.

7. Porte: 14. 15. ve 16. ölçülerde yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edilip eser bitirilmiştir.

3.1.4. “Beyâti İlahî” Analizi

BEYÂTİ İLAHÎ Ey Yanan Nâr-ı Sivâdan

Usûlü : Devr-i Revan

Güfte: Baki Dede Efendi
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 EY YANAN NÂ RI Sİ VÂ DAN

2 MEN BA I EN VÂ RA GEL

3 GER GE Hİ AH MED Rİ FÂ İ

4 DE A ÇIL GÜL ZÂ RA GEL

5 TERK E DİP İN KÂ RI EY DİL

6 SİDK İ LE İK RÂ RA GEL

EY YANAN NÂR-I SİVÂDAN MENBÂ-I ENVÂRA GEL
DERGEH-İ AHMED RİFÂÎ'DE AÇIL GÜLZÂRA GEL
TERK EDİP İNKÂRI EY DİL SİDK İLE İKRÂRA GEL
DERGEH-İ AHMED RİFÂÎ'DE AÇIL GÜLZÂRA GEL

HALKA-İ TEVHÎDE CAN VER NEFHÂ-İ İSÂ GİBİ
HÂMİL OL SIRR-I ALÎYİ NÂY-İ MEVLÂNÂ GİBİ
AH Ü FERYÂD EYLE HER DEM BÜLBÜL-İ ŞEYDÂ GİBİ
DERGEH-İ AHMED RİFÂÎ'DE AÇIL GÜLZÂRA GEL

KAYD-I HESTİYİ YIKIP BAŞTAN BAŞA VİRÂNE OL
BÛD Ü NÂBÛD-İ CİHÂNI BİLME GEL DİVÂNE OL
NÂR-I AŞKA EY GÖNÛL BÂKÎ GİBİ PERVÂNE OL
DERGEH-İ AHMED RİFÂÎ'DE AÇIL GÜLZÂRA GEL

Resim 9. Beyâti İlahî Nota

Usul: Devr-i Revân

Beste: Ahmet IRSOY

Makam: Beyâti

Güfte: Bâki Dede Efendi

BEYÂTİ İLÂHÎ

1. Porte: 1. ölçüde, makamın genel kâidesi olan güçlü civarında seyir gösterdikten sonra 2. ölçüde yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edilmiş portenin bütününde beyâti makamının ana dizisi gösterilmiştir.

2. Porte: 3. ölçüde makamın birinci ve ikinci güçlüsü sayılan nevâ ve acem perdeleri civarında dolaşıldıktan sonra 4. ölçüde nevâ'da bûselik 5'lisi ile devam edilmiştir.

3. porte: 5. ve 6. ölçülerde nevâ ve acem perdeleri güçlendirilmiş,

4. porte: 7. ölçüde, beyâti makamının ana dizisi gösterilerek, 8. ölçünün sonunda ise yerinde uşşak 4'lüsü ile karar kılınmıştır.

5. Porte: 9. ölçüde, muhayyer'de uşşak 4'lüsü ile genişlemesini gösterildikten sonra 10. ölçüye yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.

6. Porte: 11. ölçüde, makamın güçlüleri gösterildikten sonra 12. ölçüde senyö ile makamın genel özellikleri gösterilip karar kılınmıştır.

3.1.5. “Beyâti İlâhi” Analizi

BEYÂTİ İLÂHÎ Münâdiler Nidâ Eyles

Usûlî : Sofyan

Güfte : A.Mahmud Hüdai Hz.
Beste : Hafiz Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

MÜ NÂ Dİ LER Nİ DÂ
EY LER ME DED EY GEL AL LA
HA Â ŞİK GEL AL LA HA
CÂ NİM İ Şİ TEN CAN
FE DÂ EY LER ME MED EY GEL AL
LA HA Â ŞİK GEL AL
LA HA CÂ NİM

Resim 8. Beyâti İlâhi Nota

Usul: Sofyan
Makam: Beyâti

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: A.Mahmud Hüdâi Hz.

BEYÂTÎ İLÂHÎ

1. Porte: 1. ölçüde yerinde uşşak 4'lüsü ile başlayıp, 2. ölçüde nevâ'da bûselik çeşnisi ile devam edilerek, 3. ölçüde nim hicaz perdesini kullandıktan sonra 4. ve 5. ölçülerde nevâ'da bûselik çeşnisi ile devam edilmiştir.

2. Porte: 6. ölçüde nevâ'da hicaz çeşnisi gösterilerek esere giriş yapılmıştır. 7. 8. 9. ölçülerde acem perdesi civarında seyir gösterildikten sonra 10. ölçüde beyâti makamının genel özellikleri işlenmiştir.

3. Porte: 11. ölçüde makamın genel özellikleri gösterildikten sonra 12. ve 13. ölçülerde nevâ'da hicaz 4'lüsünü gösterip, 14. ölçüye kadar devam etmiştir. 15. ölçüde ise yerinde uşşak 4'lüsü ile devam etmiştir.

4. Porte: 16.17.18.19. 20. ölçüler, nevâ'da hicaz 4'lüsü ile devam etmiştir.

5. Porte: 21. ve 22. ölçülerde nevâ'da hicaz çeşnisi ile devam ettikten sonra, 23.24. ve 25. ölçülerde makamın karakteristik özellikleri gösterilmiştir.

6. Porte: 26. ve 27. ölçülerin başında acem civarında seyir gösterilip 28. 29. ölçülerden itibaren ise nevâ'da hicaz çeşnisi gösterilip esere devam edilmiştir.

7. Porte: 30. 31 ve 32. ölçülerden itibaren yerinde uşşak 4'lüsü ile eser tamamlanmıştır.

3.1.6. “Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf” Analizi

BAYÂTÎ-BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERÎF

1'İNCİ SELÂM

Usûlü : Devr-i Revân

Güfte: Mevlânâ Hz.
Beste: H. Ahmed Irsoy
(1869-14.08.1943)

1 EY DE RÂ VER DE Cİ HÂ NI RÂ Zİ NAY

2 HEY HEY SUL TÂ NI MEN HEY HEY HÛN KÂ RI MEN

3 BAN Kİ NÂ YÛ BAN Kİ NÂ YÛ BAN Kİ NÂ Y

4 HEY HEY SUL TÂ NI MEN HEY HEY HÛN KÂ RI MEN

5 HOD HU DÂ YEST İN HE ME RU PU Şİ ÇİST

6 HEY HEY SUL TÂ NI MEN HEY HEY HÛN KÂ RI MEN

7 Mİ KE ŞET EH Lİ HU DA RÂ TA HU DAY

8 HEY HEY SUL TÂ NI MEN HEY HEY HÛN KÂ RI MEN

9 HEY HEY RÂ NÂ Yİ MEN HEY HEY Zİ BÂ Yİ MEN

Resim 9. Bayâtî Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 1

1. Porte: 1. ölçüye, nevâ'da bûselik ile başlayıp, 2. ölçüde Çargâh'ta Çargâhlı karar verilmiştir.

2. Porte: 3. ölçüye düğâh'ta bûselikli başlayıp 4. ile de devam edilmiştir.

3. Porte: 5. ölçüde nevâ'da bûselik yapıp 6. ölçüde çargâh'ta çargâh'lı karar verilmiştir.

4. Porte: 7. ölçüye, düğâh'ta bûselik ile başlayıp 8. ölçüde devam edilmiştir.

5. Porte: 9. ölçü, çargâh'ta çargâh ile başlayıp, 10. ölçü ile devam edilmiştir.

6. Porte: 11. ölçü, çargâh'ta çargâh ile başlayıp 12. ölçü ile devam edilmiştir.

7. Porte: 13. ve 14. ölçülerde portenin sonuna kadar çargâh'ta çargâh ile devam edilmiştir.

8. Porte: 15. ölçü nevâ'da bûselik ile başlayıp, 16. ölçüye düğâh'ta bûselik ile devam edilmiştir.

9. Porte: 17. ölçü düğâh'ta bûselik ile başlayıp 18. ölçüye kadar devam edilmiştir.

BAYATI-BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİF
1'İNÇİ SELÂM

10 YAR YAR YAR YÜ RE ĞİM YAR

11 YAR YÜ RE ĞİM DEL Cİ ĞE RİM GÖR Kİ NE LER VAR

12 YAR YAR YA RE HA BER VAR

13 EY NÜ Şİ KER DE NİŞ RÂ ...SAZ...

14 Bİ HİŞ HÛN BA HİŞ RÂ

15 BA HİŞ KÛN Bİ HİŞ RÂ ...SAZ...

16 Çİ Zİ Bİ DİH DER VİŞ RÂ

17 TEŞ Rİ Fİ DİH UŞ ŞAK RÂ

18 PÛR NÛR KÛN Â FAK RÂ

19 BER ZEH Rİ ZEN TİR YAK RÂ ...SAZ...

Resim 10. Bayâti Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 2

10. Porte: 19. ölçü, çargâh'ta çargâh ile başlayıp 20. ölçü ile devam etmiştir. devam etmiştir.

11. Porte: 21. ölçü yerinde bayâti dizisi ile başlayıp 22. ölçü ile devam etmiştir.

12. Porte: 23. ölçü yerinde bûselik ile başlayıp 24. ölçünün sonuna kadar devam etmiştir.

13. Porte: 25. ölçü yerinde bûselik ile başlayıp 26. ölçünün sonuna kadar devam etmiştir.

14. Porte: 27. ölçü, yerinde bûselik ile başlayıp 28. ölçünün sonuna kadar devam etmiştir.

15. Porte: 29. ölçü yerinde bûselik ile başlayıp 30. ölçünün sonuna kadar devam etmiştir.

16. porte: 31. ölçü yerinde bûselik ile başlayıp 32. ölçünün sonuna kadar devam etmiştir.

17.Porte: 33. ölçü yerinde bûselik ile başlayıp 34. ölçünün sonuna kadar devam etmiştir.

18. Porte: 35. ölçü yerinde bûselik ile başlayıp 36. ölçünün sonuna kadar devam etmiştir.

19. Porte: 37. ölçü yerinde bûselik ile başlayıp 38. ölçünün sonuna kadar edilmiştir.

BAYÂTÎ-BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERÎF
1'İNCİ ŞELÂM

39
20 Çİ Zİ Bİ DİH DER VİŞ RÂ

41
21 YÂ Rİ MÂ DİL DÂ Rİ MÂ Â Lİ Mİ ES RÂ Rİ MÂ

43
22 YÛ SU FU Dİ DÂ Rİ MÂ REV NÂ KI BÂ ZÂ Rİ MÂ

45
23 HEY HEY HEY DOST Pİ Rİ MEN CÂ NÂ Nİ MEN

47
24 GER BE BOS TAN BA TÛ İM HAR ŞÛD GÛL ZÂ Rİ MÂ

49
25 VER BE ZİN DAN BA TÛ İM GÛL Bİ RÛ YET HÂ Rİ MA

51
26 HEY YAR HEY DOST Pİ Rİ MEN CÂ NÂ Nİ MEN

53
27 GER DE RÂ TEŞ BA TÛ İM NÛR KER DED NÂ Rİ MÂ

55
28 VER BE CEN NET Bİ TÛ İM NÂR ŞÛD EN VÂ Rİ MÂ

57
29 HEY YAR HEY DOST Pİ Rİ MEN CÂ NÂ Nİ MEN

Resim 11. Bayâti Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 3

20. Porte: 39. ölçüye yerinde bûselik ile başlayıp 40. ölçü ile devam edilmiştir.

21. Porte: 41. ölçü çargâh'ta çargâh ile başlayıp 42. ölçü ile devam edilmiştir.

22. porte: 43. ölçü yerinde bayâti dizisi ile başlayıp 44. ölçü ile devam edilmiştir.

23. Porte: 45. ölçüye nevâda hicaz dügahta karcıgar başlayıp 46. ölçüde yerinde uşşak ile devam edilmiştir.

24. Porte: 47. ölçü, çargâh'ta nikriz ile başlayıp 48. ölçü ile devam edip sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

25. Porte: 49. ölçü çargâh'ta nikriz ile devam edip 50. ölçüde yerinde uşşak ile porte tamamlanmıştır.

26. Porte: 51. ölçüye nevâda hicaz ve dügahta karcıgar ile giriş yapılmış, 52. ölçüde yerinde uşşak ile devam edilmiştir.

27. Porte: 53. ölçü , nevâda hicaz ile başlayıp 54. ölçüde dügah'ta karcıgar yapılarak sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

28. Porte: 55. ölçü dügâh'ta karcıgar devam ettikten sonra 56. ölçüde yerinde Uşşak ile porte tamamlanmıştır.

29. porte: 57. ölçüde , nevâda hicaz ve dügahta karcıgar yapıldıktan sonra 58. ölçü ile yerinde uşşak ile devam etmiştir.

BAYÂTI-BÛSELİK ÂYIN-İ ŞERİF
1'İNCİ SELÂM

59 30 AH Bİ YÂ KEM RÛ Zİ MÂ RÂ RÛ Zİ İ DEST
AH ZE Hİ MEC LİS Kİ SA Kİ BAH Tİ BÂ ŞED

61 31 AH E ZİN PES İ ŞÛ İŞ RET BER ME Zİ DEST
AH HA Rİ FA NEŞ CÛ NEY DÛ BÂ YE Zİ DEST

63 32 HEY HEY HEY HEY YAR YÂ Rİ YÂ Rİ MEN

64

Resim 12. Bayâti Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 4

30. Porte: 59. ölçü, nevâ-bûselik ile başlayıp 60. ölçüde de devam edilmiştir.

31. Porte: 61. ve 62. ölçüler yerine bayâti dizisi ile devam edilmiştir.

32. Porte: 63. ve 64. ölçülerde, yerinde bûselik dizisi işlenerek 1.Selâm sonlandırılmıştır.

BAYÂTI-BÛSELİK ÂYIN-İ ŞERİF
2'NCİ SELÂM

Usûlü : Evfêr

65
33 AH AH SUL DER TÂ MEN NI Bİ ME Nİ DE Mİ

67
34 Nİ Mİ SUL MEN TÂ ZİN NI DE ME ŞE Nİ VEM

69
35 AH AH EN YEK DER CAN Dİ Çİ LÜ CAN ŞE VED

71
36 CAN VED İ SAD MÂ CÂ NI NI ME Nİ ME Nİ

73
37 AH AH İ İ MÂ MÂ NI NI ME Nİ ME Nİ

75
38 AH AH RİN EY DA ŞEH DAN ŞEH SE LÂ HÛ SÂ

77
39 ...SAZ.... MED Mİ KÛ NED
MED Dİ Nİ MÂ

79
40 ...SAZ.... CAN EY RÂ FA RÂ FÂH GU LÂ
Rİ CÛ

Resim 13. Bayâti Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 5

33. Porte: 65. ölçü nevâ'da hicaz ile başlayıp 66. ölçü ile devam edip sonraki porteye geçiş yapmıştır.

34. Porte: 67. ölçüye nevâ'da hicaz ile devam edilmiş 68. ölçüde de nevâ'da hicaz yapıp sonraki porteye devam edilmiştir.

35. Porte: 69. ölçüye nevâ'da hicaz ile devam edilip 70. ölçüde nevâ'da hicaz, düğâh'ta karcıgar yapılarak sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

36. Porte: 71. ölçüye, nevâda hicaz, düğâhta Karcıgar ile giriş yapıp 72. ölçüde yerinde uşşak gösterip, nevâ'da hicaz ile sonraki porteye devam etmiştir.

37. Porte: 73. ölçü yerinde uşşak, nevâ'da hicaz ile devam edip 74. ölçü ile porte tamamlanmıştır.

38. porte: 75. ölçüde nevâ da hicaz ile başlayıp 76. ölçü ile sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

39. Porte: 77. ölçü nevâ da hicaz ile devam edip 78. ölçüden sonra diğer porteye geçiş yapılmıştır.

40. Porte: 79. ve 80. ölçülerde portenin sonuna kadar ise nevâ'da hicaz ile devam edilmiştir.

BAYÂTÎ-BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİF
2'NCİ SELÂM

41 LÂ CÜM MED LE MÎ E MÎ EV KÜ NED LÎ YÂ

42 ...SAZ... MES EY TÎ E TÎ EZ Zİ CÂ TÛ CÂ

43 CÂ CÂN MED HA MÎ Â MÎ Â KÜ NED Şİ NÂ

44 AH AH MES MES TÂN TÂN SE LÂ SE LÂ

45 LÂ LÂ MET MET MÎ MÎ MÎ MÎ KÜ NED KÜ NED

Resim 14. Bayâti Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 5

41. Porte: 81. ve 82. ölçülerde Çargâh'ta nikriz işlenmiştir.

42. Porte: 83. ölçüye yerinde uşşak çeşni ile başlayıp nevâ'da kalış yapılmıştır. 84. ölçünün devamında Çargâh perdesi güçlendirilmiştir.

43. Porte: 85. ölçüye, nevâ'da hicaz ile başlayıp 86. ölçüde yerinde bayâti dizisi ile sonraki porteye devam edilmiştir.

44. Porte: 87. ve 88. ölçülerde portenin sonuna kadar yerinde bayâti dizisi devam edilmiştir.

45. Porte: 89. ve 90. ölçülerle yerinde bayâti dizisi ile edip 2.Selâm sonlandırılmıştır.

BAYÂTI-BÛSELİK ÂYIN-İ ŞERİF

3'ÜNCÜ SELÂM

Usûlü : Frenkçin

91
46 SA LÂ CAN HÂ Yİ MÜŞ TA KAN

92
47 Kİ YEK DİL DÂ Rİ HUB A MED

93
48 ÇÜ ZER KÛ BES Tİ AN DİL BER

94
49 RÛ Hİ MEN Sİ Mİ KUB A MED

95
50 SA LÂ HAD Dİ Nİ YÂ KU BÂN

96
51 CE VÂ HİR BAH Şİ ZER KÛ BÂN

97
52 Kİ O HUR Şİ Dİ ES RÂ RES

98
53 TÛ AL LA MÛL

Resim 15. Bayâti Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 6

46. Porte: 91. ölçüye acem perdesi güçlendirilerek giriş yapılmış, son kısımlarda çargâh'ta çargâh ile devam edilmiştir.

47. Porte: 92. ölçüde acem perdesi güçlendirilerek porte sonuna kadar devam edilmiştir.

48. Porte: 93. ölçüde bayâti dizisi ile devam edilmiştir.

49. Porte: 94. ölçüde porte sonuna kadar, yerinde kürdî dizisi ile devam edilmiştir.

50. Porte: 95. ölçüye sabâ geçkisi ile başlayıp portenin son bölümünde çargâhta asma kalış yapılmıştır.

51. Porte: 96. ölçünün ilk bölümünde nim şehnaz perdesi kullanılarak portenin son bölümünde hüseyinî perdesinde asma kalış yapılmıştır.

52. Porte: 97. ölçü yerinde bayâtî dizisi ile başlayıp porte sonuna kadar devam ettikten sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

53. Porte: 98. ölçüde, porte sonuna kadar yerinde bayâti dizisi ile devam edilmiştir.

BAYÂTÎ-BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİF
3'ÜNCÜ SELÂM

54 ⁹⁹ GU YÜB A MEDSAZ.....

55 ¹⁰²SAZ.....

56 ¹⁰⁵SAZ.....

57 ¹⁰⁹SAZ.....

58 ¹¹²SAZ.....

59 ¹¹⁴ EY Kİ HE ZÂR Â FE RİN YÂ Rİ YÂR BU Nİ CE SUL
HER Kİ BU GÜN VE LE DE YÂ Rİ YÂR İ NÂ NU BEN

60 ¹¹⁸ TÂN O LUR AH KU LU O LAN Kİ Şİ LER
YÜ SÜ RE AH YOK SUL İ SE BAY O LUR

61 ¹²² CÂ NİM HÜS RE VÜ HÂ KAN O LUR
CÂ NİM BAY İ SE SUL TÂN O LUR

62 ¹²⁶SAZ.....

63 ¹³⁰SAZ.....

Resim 16. Bayâti Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 7

54. Porte: 99. ölçüye yerinde bayâti dizisi ile başlayıp, 100. ve 101. ölçülerde yerinde sabâ makam dizisi gösterilerek sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

55. Porte: 102. 103. ve 104. ölçülerde yerinde sabâ makam dizisi ile devam edilmiştir.

56. Porte: 105. 106. ve 107. 108. ölçülerde yerinde sabâ makam dizisi ile devam edilmiştir.

57. Porte: 109.110. ve 111. ölçülere yerinde sabâ makam dizisi ile devam edilmiştir. ikinci ölçüden altıncı portenin sonuna kadar, yerinde sabâ makam dizisi ile devam etmiştir.

58. Porte: 112. 113. ölçülerde yerinde sabâ makam dizisi ile devam edilmiştir.

59. Porte: 114. 115. 116. ve 117. ölçülere yerinde sabâ makam dizisi ile devam edilmiştir.

60. Porte: 118. ölçüye yerinde bûselik makam dizisi ile giriş yapılarak 119. 120. ve 121. ölçülerde devam edilerek sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

61. Porte: 122. 123. 124. ve 125. sekizinci portenin sonuna kadar yerinde bûselik makam dizisi ile devam edilmiştir.

62. Porte: 126. 127. 128. ve 129. ölçüler yerinde bayâtî makam dizisi ile devam edip sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

63. Porte: 130. 131. 132. ve 133. ölçülere portenin sonuna kadar yerinde bayâti makam dizisi ile devam edilmiştir.

BAYÂTÎ-BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİF
3'ÜNCÜ SELÂM

64 ...SAZ... DER

65 HAL KA İ UŞ ŞÂ KI BE NÂ GEH HA BER ÜF TÂD KEZ

66 BAH Tİ YE Kİ MÂ Hİ RÜ Hİ HÛ Bİ DER ÜF TÂD GÛF

67 TEN Dİ Zİ ŞEM SEL HAK KI TEB Rİ Zİ Çİ Dİ DİD GÛF TİM KEZ AN

68 NÛR BE MÂ İN NA ZAR ÜF TAD YÂ Rİ MEN YÂR ÂH YÂ Rİ MEN

69 YÂR YÂR YÂR YÂR YÂR YÂ Rİ MEN

70 YÂ Rİ ME RÂ AH YÂ Rİ MEN YÂ Rİ ME RÂ DOST YÂ Rİ MEN VAY

71 BE HAK KI AN Kİ DE RİN DİL BE CÛZ VE LÂ Vİ TÛ NİST VE Lİ İ O

72 NE ŞE VEM KÛ Zİ EV Lİ YÂ Yİ TÛ NİST ME BÂD CÂ NEM Bİ GAM

73 E GER FE DÂ Yİ TÛ NİST ME BÂD ÇEŞ NEM RÛ ŞEN E GER Şİ FÂ

Resim 17. Bayâti Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 8

64. Porte: 134. 135. 136. ve 137. ölçülere yerinde acem makamı dizisi ile başlayıp devam edilmiştir.

65. Porte: 138. 139. 140. ve 141. ölçülere yerinde acem makamı dizisi ile başlayıp devam edilmiştir.

66. Porte: 142. 143. 144. ve 145. ölçülerde yerinde acem makamı dizisi ile başlayıp devam edilmiştir.

67. Porte: 146. 147. 148. 149. ve 150. ölçülere yerinde acem makamı dizisi ile başlayıp devam edilmiştir.

68. porte: 151. 152. 153. 154. ve 155. ölçülerde porte sonuna kadar yerinde acem makamı dizisi ile başlayıp devam edilmiştir.

69. Porte: 156. 157. 158. 159. ve 160. ölçülere yerinde bûselik makam dizisi ile giriş yapıp sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

70. Porte: 161. 162. 163. 164. ve 165. ölçülere yerinde bûselik makam dizisi ile devam edilmiştir.

71. Porte: 166. 167. 168. 169. ve 170. ölçülere yerinde bûselik makam dizisi ile devam edilmiştir.

72. Porte: 171. 172. 173. 174. ve 175. ölçülerde yerinde bûselik makam dizisi işlenmeye devam edilmiştir.

73. Porte: 176. 177. 178. 179. ve 180. ölçülere yerinde bûselik makam dizisi ile porte sonuna kadar devam edilmiştir.

BAYÂTÎ-BÜSELİK ÂYİN-İ ŞERİF
3'ÜNCÜ SELÂM

74 Yİ TÜ NİST ...SAZ...

75 ...SAZ... ...SAZ...

76 ...SAZ...

77 Â ŞI KI ÂN KAN Dİ TÛ CÂ Nİ ŞE KER

78 HÂ YI MAST SÂ YE İ ZÛL Fİ Nİ TÛ DER DÛ Cİ HÂN CÂ Yİ MAST

79 HER GÛ Lİ SÛR Hİ Kİ HEST EZ ME DE Dİ HÛ Nİ MAST HER GÛ Lİ ZER

80 Dİ Kİ RÛST RÛS TE Zİ SAFR RÂ Yİ MAST ...SAZ... MEN DEM NE ZE NEM
4'ÜNCÜ SELÂM

81 Usûlü : Evfer
LİK DE Mİ NAH NÛ NE FAB NÂ DER MEN Bİ DE MED NÂ LE RE SED

82 TÂ BE SÛ REY YÂ İN NÂ Yİ TE NEM RÂ ÇÛ Bİ BÛR Rİ DÛ Tİ RÂ

83 ŞİD EZ SÛ Yİ NE YİS TÂ Nİ Â DEM AZ ZE TE Â LÂ

Resim 18. Bayâti Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 9

74. Porte: 181. ve 182. ölçülere yerinde bûselik makam dizisi ile giriş yapılmış, 183. 184. 185. ölçülerde hüseyî' de uşşak ile sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

75. Porte: 186. 187. 188. 189. ve 190. ölçülerde hüseyî' de uşşak ile devam edilmiştir.

76. Porte: 191. 192. 193. ölçülere yerinde uşşak ile başlayıp 194. ve 195. ölçülere hüseyî' de Uşşak ile devam edilerek sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

77. porte: 196. 197. 198. 199. ve 200 . ölçülere hüseyî' de Uşşak ile devam edilmiştir.

78. Porte: 201. 202. 203. 204. ve 205. ölçülere porte sonuna kadar hüseyî' de uşşak ile devam edilmiştir.

79. Porte: 206. 207. ve 208. ölçülerde çargâh ve acem civarında, 209. ve 210. ölçülerde de acem perdeleri güçlendirilmiştir.

80. Porte: 211. 212. ve 213. ölçülerde yerinde uşşak makamı görülmektedir. Ancak genele bakıldığında acem makamı çeşnisi hissedilmektedir. 214. ve 215. ölçülerde ise son kısmında nevâ perdesi güçlendirilerek sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

81. Porte: 216. 217. 218. 219. ve 220. ölçülerde porte boyunca nevâ' da hicaz makamı işlenmiştir.

82. Porte: 221. ve 222. ölçülere yerinde uşşak ile giriş yapıp, 223. 224. 225. ölçülerden itibaren nevâ' da hicaz ile devam edip sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

83. Porte: 226. 227. 227. ölçüler de nevâ' da hicaz ile devam edilerek, 228. 229. ve 230. ölçülerde yerinde uşşak yapılarak 3.Selam tamamlanılmıştır.

BAYÂTÎ-BÛSELİK ÂYİN-İ ŞERİF
4' ÜNCÜ SELÂM

237 Usûlü : Evfer

84 AH SUL TÂ NI ME Nİ
AH DER MEN BÎ DE Mİ

233

85 Nİ SUL TÂ NI ME Nİ
Mİ MEN ZİN DE ŞE VEM

235

86 AH EN DER Dİ LÜ CAN
AH YEK CÂN Çİ ŞE VED

237

87 CAN İ MÂ NI ME Nİ
VED SAD CÂ NI ME Nİ

239

88 AH İ MÂ NI ME Nİ

Resim 19. Bayâti Bûselik Âyin-i Şerîf Nota 10

84. Porte: 231. ölçü ile yerinde uşşak makamı ile başladıktan sonra 232. ölçüde yerinde karcığâr makamı dizisi gösterilmiştir.

85. Porte: 233. ve 234. ölçü ile birlikte nevâ'da hicaz dizisi işlenerek sonraki portenin ikinci ölçüsüne kadar devam edilmiştir.

86. Porte: 235. ölçü nevâ'da hicaz dizisi ile devam edip 236. ölçüde ile çargahta nikrizli kalış yapılmıştır.

87. Porte: 237. ve 238. ölçülerde karcığâr makam dizisi işlenerek sonraki porteye geçilmiştir. Genele bakıldığında 87. portenin ilk ölçüsünden itibaren karcığâr makamı dizisi gösterilmiştir.

88. porte: karcığâr makam dizisi 239. ve 240. ölçülerle de devam ederek 4. Selam tamamlanmıştır.

3.1.7. “Bûselik Yürük Semâi” Analizi

BUSELİK YÜRÜK SEMAİ Ne zaman bilmiyorum

Usûlü: Yürük Semâi

Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 AH NE ZA MAN BİL Mİ YO RUM MÜD DE Tİ HİC RAN Bİ TE CEK

2 VAY ...SAZ..... AH GÖZ DE Kİ FÂ Sİ LA SIZ GİR YE İ CÜ
3 AH YE TİŞ EY RÛ Hİ RE VAN TEN Bİ TE CEK

4 ŞAN Bİ TE CEK VAY ...SAZ..... VAY GEL AK MA SA KIN
5 CAN Bİ TE CEK VAY ...SAZ..... VAY

6 SU Yİ RA Kİ BE BE Nİ YAK MA AH

7 AH BE Nİ YAK MA ...SAZ..... YAR MÜD DE Tİ HİC

8 RAN Bİ TE CEK VAY ...SAZ..... AH BİT ME DEN AY RI LI ĞIN

9 ÖM RÛ PE Rİ ŞAN Bİ TE CEK VAY ...SAZ.....

NE ZAMAN BİLMİYORUM MÜDDET-İ HİCRÂN BİTECEK
GÖZDEKİ FÂSILASIZ GİR YE-İ CÛŞÂN BİTECEK
GEL AKMA SAKIN SÛY-I RÂKİBE BENİ YAKMA
BİT MEDEN AYRILIĞIN ÖMRÛ PERİŞAN BİTECEK
YETİŞ EY RÛH-İ REVAN TEN BİTECEK CAN BİTECEK

Resim 20. Bûselik Yürüksemâi Nota

Usul: Yürük Semâi
Makam: Bûselik

Beste Ahmet IRSOY
Güfte: Meçhul

BÛSELİK YÜRÜK SEMÂİ

1. Porte: 1. 2. 3. ölçülerle esere bûselik 5'lisi ile girilip 4. ölçüde hüseyinî'de uşşaklı kalış yapılmıştır.

2. Porte: 5. ölçüye saz arası ile girilip, senyö'den itibaren 6. 7. 8. ölçülerde bûselik makamı'nın seyri görülmektedir.

3. Porte: 9. 10. 11. 12. ölçülere yerinde bûselik 5'lisi ile başlayıp devam edilmiştir.

4. Porte: 13. 14. ve 15. ölçülerde, hüseyinî'de uşşak makamı gösterilerek 16. ölçüde çargâh perdesi güçlendirilip 5. porteye devam etmiştir.

5. Porte: 17. ölçüde çargâh'ta nikriz makamının seyri gösterilerek, 18. ölçüde ara sazı verilip, 19. ve 20. ölçülerde de çargâh'ta nikriz seyri ile devam edilmiştir.

6. Porte: 21. ölçüde çargâh'ta nikriz seyri devam ettikten sonra 22. ölçüde yerinde bûselik makamı dizisi gösterilmiştir. 23. ölçüde segâh perdesi ile girilmiş, 24. ölçüye nevâda hicaz dizisi ile devam edilmiştir.

7. Porte: 25. ve 26. ölçülerde genel olarak baktığımızda hüzzam makamının çeşnisi görülmektedir. Sonrasında senyö ile dönüldükten sonra makamın tüm özellikleri gösterilip karar kılınmıştır.

3.1.8. “Bûselik Ağır Semâi” Analizi

BUSELİK AĞIR SEMAİ
Söyle ey nalem beni canan perişan

Usûlü: Ağır Aksak Semâi Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 AH SÖY LE EY NÂ LEM BE Nİ
2 CÂ NAN PE Rİ ŞAN ET MESİN
3 HEY Dİ DE GİR YÂN
4 Sİ NE SÜ ZÂN Cİ ĞE RİM PÜR YÂN
5 HÂ LİM YA MAN VAY AH AH AH
6 ET MESİN VAY VAY HEY CÂ NİM
7 AH HÂ TIRIM ZA TEN BENİM
8 Vİ RÂN DIR Â
9 BÂD OL MA SEN

Resim 21. Bûselik Ağır Semâi Nota

Usul: Ağır Aksak Semâi
Makam: Bûselik

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Meçhul

BÛSELİK AĞIR SEMÂİ

1. Porte: 1. ve 2. ölçü porte boyunca yerinde bûselik 5'lisi ile başlayıp devam edilmiştir.

2. Porte: Eserin 3. ölçüsü, hüseyinî'de uşşak 4'lüsü ile başlayıp 4. ölçüde hüseyinî'de uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.

3. Porte: 5. ve 6. ölçülerde makamın güçlü perdesi olan hüseyinî'de kalıplar yapılarak 4. Portenin 7. ölçüsüne geçiş yapılmıştır.

4. Porte: portenin 8. ölçüsünde nim hicaz perdesi gösterilmiştir.

5. Porte: portenin 9. ölçüsünde yerinde bûselik 5'lisi ile başlayıp 10. ölçüye hüseyinî'de kürdî 4'lüsü ile devam edilmiştir.

6. Porte: 11. ölçüye yerinde bûselik 5'lisi ile başlayıp 12. ölçüde hüseyinî'de hicaz 4'lüsü ile devam edilmiştir.

7. Porte: 13. ölçüye hüseyinî'de hicaz 4'lüsü ile başlayıp, 14. ölçünün sonunda nevâ'da nikriz ile devam edilmiştir.

8. Porte: 15.ölçüde hüseyinî'de hicaz 4'lüsü ile devam edilmiştir.

9. Porte: Eserin 16. ölçüsü de hüseyinî'de hicaz 4'lüsü ile bitirilmiştir.

3.1.9. “Dügâh Tevşih” Analizi

DÜĞÂH TEVŞİH
Yâ İlahî Asitânın Hasteye Darû's-şifâ

Usûlü : Evsat Güfte :Mustafa Fenâi Dede
Beste :Hafiz Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 YÂ İ LÂ Hİ Â Sİ TÂ NİN

2 HAS TE YE DÂ RÜŞ Şİ FÂ AH

3 ŞER BE Tİ VAS LIN İ ÇEN LER

4 BUL DU LAR DER DE DE VÂ

5 ŞER BE Tİ VAS LIN İ ÇEN LER

6 BUL DU LAR DER DE DE VÂ

YÂ İLÂHÎ ÂSİTANIN HASTEYE DÂRÛ'Ş-ŞİFÂ
ŞERBET-İ VASLİN İÇENLER BULDULAR DERDE DEVÂ
BAHR-İ RAHMET KATRESİ YANINDA CÜMLE YOĞ OLUR
HER NE DENLÜ ÇOĞ OLURSA BİZ DE CÛRM İLE HATÂ
MAHZ-I FAZLINDAN İLÂHÎ VÂKİF ET ESRÂRINA
EDELİM HER HÂL İLE İSR-İ RESÛL'E İKTİDÂ
GER ZİYÂ-Yİ ŞEMS-İ ZÂTIN ERMEZ İSE SÂLİKE
NİCE KAT'EDER MENÂZİL KANDE ERİŞİR ATÂ
ZERRE GÖRÜNMEZ FENÂYİ İŞBU ÂLEM ÂRİFE
BİR DEMİNE VUSLATIN İKİ CİHÂN OLMUZ BAHÂ

Resim 22. Dügâh Tevşih Nota

Usul: Evsat
Makam: Dügâh

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Mustafa Fenâi DEDE

DÜGÂH TEVŞÎH

1. Porte: Portenin 1. ölçüsü yerinde sabâ 4'lüsü ile başlayıp ölçü sonuna kadar devam edilmiştir.

2. Porte: 2. ölçüye yerinde hicaz 5'lisi ile başlayıp, portenin sonuna kadar devam edilmiştir.

3. Porte: 3. ölçüde, önce nevâ perdesi kullanıldıktan sonra hüseyinî'de kalış yapılarak hicaz 5'lisi ile devam edilmiştir.

4. Porte: 4. ölçüde hüseyinî'de uşşak makamı işlendikten sonra hüseyinî'de hicaz ile devam edilmiştir.

5. Porte: 5. ölçüye yerinde hicaz 5'lisi ile başlanıp porteye yerinde sabâ 4'lüsü ile devam edilmiştir.

6. Porte: 6. ölçü, yerinde sabâ 4'lüsü ile devam edip eser bitirilmiştir.

3.1.10. “Ferahnâk Ağır Semâî” Analizi

FERAHNAK AĞIR SEMAÎ

Usûl: Ağır Semai

Beste:Hafiz Ahmed IRSOY

1 AH ÇÖ ZÛL ME ZÛL FÛ RE EY DİL RÛ BA DİL BAĞ

2 LA YAN LAR DAN KA ÇIN MA A TE Şİ AŞ KIN

3 LA BAĞ RIN DAG LA YAN LAR DAN AH YE LE LE LELLEL

4 LE LE LEL LE LEL LE LE LEL LE LE LEL LE LEL LE Lİ VAY

5 TE RE LEL LEL LE LE LEL LE LEL LE LEL LE LE

6 LEL LE Lİ VAY AH DÜ ŞER Mİ İÇ

7 Tİ MAP ET MEK SE NİN ÇÜN

Resim 23. Ferâhnak Ağır Semâî Nota

Usul: Düyek
Makam: Ferahnâk

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Meçhul

FERAHNÂK AĞIR SEMÂÎ

1. Porte: 1. 2. ve 3. ölçülerde esere nevâ'da rast'lı giriş yapıp, ikinci porteye geçiş yapılmıştır.

2. Porte: porteye 4. 5. 6. ölçülerin sonuna kadar nevâ'da rast ile devam edilmiştir.

3. Porte: 7. ölçüye, yegâh'ta rast seyri ile giriş gösterilip, portenin 8. ölçüsünde ise ırak'ta segâh makamının seyri işlenmiştir. 9. ölçüde senyö'den itibaren dördüncü porteye dügâh'ta rast'lı geçiş yapılmıştır.

4. Porte: 10.uncu ölçüden itibaren, 11. ve 12. ölçüler boyunca dügâh'ta rast 5'lisi ile devam edilmiştir.

5. Porte: 13. ve 14. ölçülerde nevâ'da rast makamı dizisi gösterildikten sonra 15. ölçüye, dügâh'ta rast makamı dizisi ile devam edilmiştir.

6. Porte: 16. ölçüye, ırakta segâh dizisi ile başlanılıp 17. ölçüde zirgüle dizisi ile yedinci porteye geçiş yapılmıştır.

7. Porte: 18. ve 19. ölçüler boyunca eserin sonuna kadar zirgüle dizisi işlenmiştir.

3.1.11. “Ferahnâk İlahî” Analizi

FERAHNAK İLAHİ Nefs-i şeytana uyup işledik bi-had günah

Usûlü: Dîyek

Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 NEF Sİ ŞEY TA NA U YUP İŞ LE DİK

2 Bİ HAD GÜ NAH

3 SE NİN KE RE MİN ÇOK DUR

4 AF EY LE EY PÂ Dİ ŞAH

5 RAH ME TİN U MA GEL DİK

6 YA AL LAH MAH RUM KO MA

7 RAB BE NÂ YÂ RAB BE NÂ

8 TE KAB BEL MİN NES Sİ YAM

NEFS-İ ŞEYTÂNA UYUP İŞLEDİK BÎ-HÂD GÜNAH
SENİN KEREMİN ÇOKDUR AFVEYLE EY PÂDİŞAH
RAHMETİN UMAGELDİK YA ALLAH MAHRUM KOMA
RABBENA YÂ RABBENA TEKABEL MİNNES SİYÂM

Resim 24. Ferahnâk İlahî Nota

Usul: Düyek
Makam: Ferahnâk

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Meçhul

FERAHNÂK İLÂHÎ

- 1. Porte:** 1. 2. 3. ölçülerde hüseyinî'de uşşak dizisi gösterilmiştir.
- 2. Porte:** 4. ve 5. ölçülerde nevâ'da rast 5'lisi işlenmiştir.
- 3. Porte:** 6. ve 7. ölçülerde, düğâh'ta bûselik makamı dizisi gösterilmiştir.
- 4. Porte:** 8. ve 9. ölçülerde, yegâh'ta rast makamı çeşnisi yapıldıktan sonra 10. ölçünün sonunda ırâkta segâh makamı ile karar kılınmıştır.
- 5. Porte:** Eserin 11. 12. ölçülerinde düğâh ve nevâ perdeleri güçlendirilmiştir.
- 6. Porte:** 13. ve 14. ve 15. ölçülerin sonuna kadar nevâ'da rast makamı seyri görülmektedir.
- 7. Porte:** 16. 17. ölçülerden itibaren yegâh' ta rast makamı seyri ile sonraki portenin ilk ölçüsüne kadar devam edilmiştir.
- 8. Porte:** 18. ve 19. ölçülerde de yegâh'ta rast makamı seyri gösterildikten sonra 20. ölçü ile ırak perdesi üzerinde segâh makamı dizisi yapılarak karar kılınmıştır.

3.1.12. “Ferahnâk Cumhur İlähi” Analizi

FERAHNAK
Cumhur İlähi

Usûlü: Evsat Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 Rİ FÂ İ LER A LİR

5 FEY Zİ CE NÂ

8 BI SEY YİD AH

11 MED DEN TE U CEL ZAN

14 Lİ DI ET DES Tİ Tİ NÜ KUD

17 Rİ RET HAK RAV O ZA SUL İ

20 TÂ PÂ Nİ KI MÜ MU EY HAM

23 YET MED TEN DEN U LÜV Vİ

27 ZA Tİ Nİ TAK Dİ

Resim 25. Ferahnâk Cumhur İlähi Nota

Usul: Evsat
Makam: Ferahnâk

Beste: Ahmet IRSOY

FERAHNÂK CUMHUR İLÂHÎ

- 1. Porte:** Esere 1. 2. 3. ve 4. ölçülerde nevâ'da rast 5'lisi ile giriş yapılmıştır.
- 2. Porte:** 5. 6. 7. ölçüler dügâh 'ta rast 5'lisi ile porte boyunca devam edilmiştir.
- 3. Porte:** 8. 9. 10. ölçülerde porte boyunca nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.
- 4. Porte:** 11. 12. 13. ölçülerle esere nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.
- 5. Porte:** eserin 14. ve 15. ölçülerinde nevâ'da rast 5'lisi ile devam edip, 16. ölçüde çargâh perdesini kullanarak altıncı porteye geçiş yapılmıştır.
- 6. Porte:** 17. ölçüde çargâh perdesi kullanılarak 18. ve 19. ölçülerde dügâhta uşşak dizisi gösterilmiştir.
- 7. Porte:** 20. 21. 22. ölçülerde ise yegâhta rast makamının seyri görülmektedir.
- 8. Porte:** portenin 23. 24. ve 25. ölçülerine ırak'ta segâh makamı dizisi ile başlandıktan sonra 26. ölçüyle birlikte nevâ'da rast gösterilerek dokuzuncu portenin ilk ölçüsüne geçiş yapılmıştır.
- 9. Porte:** 27. ölçüden sonra 28. 29. 30. ölçülerle birlikte eserin sonuna doğru nevâ'da rast makamının seyri görülmektedir.

3.1.13. “Gülizâr İlâhi” Analizi

GÜLİZÂR İLAHİ
Mâsivâyı Terk edip Geldik Bu Bâb-ı Tâhire

Usûlü : Evsat Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 MÂ Sİ VÂ Yİ TERK E DİP GEL

2 DİK BU BÂ Bİ TÂ Hİ RE

3 BEN DE OL DUK ÇOK ŞÜ KÜR SUL

4 TÂ Nİ AB DÜL KÂ Dİ RE

5 HAM DÜ LİL LAH UY MA DİK BİR

6 LAH ZA NEF Sİ KÂ Fİ RE

MÂSİVÂYI TERK EDİP GELDİK BU BÂB-I TÂHİRE
BEN DE OLDUK ÇOK ŞÜKÜR SULTAN ABDÜLKÂDİR'E
HAMDÜLİLLAH UYMADIK BİR LAHSA NEFS-İ KÂFİRE
BEN DE OLDUK ÇOK ŞÜKÜR SULTAN ABDÜLKÂDİR'E

Resim 26. Gülizâr İlâhi Nota

Usul: Evsat
Makam: Gülizâr

Beste: Ahmet IRSOY

GÜLİZÂR İLÂHÎ

1. Porte: 1. ölçü, hüseyinî'de uşşak 4'lüsü ile başlayıp, son ikinci dörtlükte nevâ'da bûselik ile devam edilmiştir.

2. Porte: portenin 2. ölçüsüne hüseyinî'de uşşak 4'lüsü ile başlayıp devam edilmiştir.

3. Porte: 3. ölçüye, nevâ'da bûselik 5'lisi ile başlayıp porte boyunca devam edilmiştir.

4. Porte: 4. ölçüye, nevâ'da hicaz 4'lüsü ile başlayıp, yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.

5. Porte: porteye 5. ölçü ile yerinde hüseyinî makamı dizisi ile başlayıp devam edilmiştir.

6. Porte: 6. ölçü boyunca, hüseyinî'de Uşşak 4'lüsü ile başlayıp eser bitirilmiştir.

3.1.14. “Hicaz İlâhi” Analizi

HİCAZ İLAHİ

Usûlü : Sofyân

Beste: Hafız Ahmed IRSOY
Güfte: Berketzade İsmail HAKKI
(1869-14.08.1943)

1 HAMD AL LÂ HA Kİ EL TÂ FI A
BAK MA İS YA NI MA RAB Bİ KE

2 MİM RİM HÂ Lİ Kİ MÜN' İM
EY LE ŞA YES TE

3 RAH MÂN Ü RA HİM HÂ NI İH SÂ
CEN NAT Ü NA İM OL SUN EN VÂ

4 NI I KÜ ŞÂ DE HER DEM
SA LÂT Ü TEK RİM

5 FEY Zİ LÛT FİY LE
ÂL Ü ES HÂ BI

6 KA İM (İ) A LEM
NA DA BİN TÂ ZİM

Resim 27. Hicaz İlâhi Nota

Usul: Sofyan
Makam: Hicaz

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Bereketzâde İsmail HAKKI

HİCAZ İLÂHİ

1. Porte: 1. ölçüyle yerinde hicaz 4'lüsüyle başlanıp 2. ve 3. ölçü ile birlikte porte boyunca devam edilmiştir.

2. Porte: 4. ölçüden başlayarak 5. ve 6. ölçülerde yerinde hicaz 4'lüsüyle makamın seyri gösterilerek, sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

3. Porte: 7. ve 8. ölçüler yerinde hicaz dörtlüsü ile devam etmiştir. Portenin 9. ölçüsünde hüseyinî'de uşşak gösterilip sonraki porteye devam etmiştir.

4. Porte: 10. ölçüde hüseyinî'de uşşak gösterip, 11. ve 12. ölçülerle beraber yerinde hicaz 4'lüsü gösterip beşinci porteye devam edilmiştir.

5. Porte: 13 ve 14. ölçülerde de yerinde hicaz 4'lüsü ile diğer porteye geçiş yapılmıştır.

6. Porte: porte boyunca 15. ve 16. ölçülerde yerinde hicaz 4'lüsü' ne devam edilerek karar kılmıştır.

Usul: Düyek (Nim Sofyan)
Makam: Hicaz(Humâyûn) Şuğl

Beste: Ahmet IRSOY

HİCAZ (HUMÂYÛN) ŞUĞL

1. Porte: 1. ölçüyle yerinde hicaz 4'lüsü ile başlayıp 2. 3. 4. ve 5. ölçüyle devam edilmiştir.

2. Porte: porte boyuna 6. 7. 8. 9. ve 10. ölçülerde hüseyinî perdesi üzerinde gezinildikten sonra, üçüncü porteye geçiş yapılmıştır.

3. Porte: 11.- 15. ölçülerle porte boyunca yerinde hicaz 4'lüsü ile devam edilmiştir.

4. Porte: portenin 16.- 22. ölçülerinde nevâ'da inici olarak hicaz 4'lüsünü kullanıp devam edilmiştir.

5. Porte: Beşinci portenin 23.- 26. ölçülerinde yerinde hicaz makamının seyri gösterilip eserde karar kılınmıştır.⁷⁰

⁷⁰ Ahmet Irsoy'a ait olan bu bestenin güftesi, osmanlı alfabesi ile yazılmış; ancak okunamayacak durumda olduğu için güftesi tespit edilememiş yalnızca makam analizi yapılabilmektedir.

3.1.16. “Hüzzam Şarkı” Analizi

HÜZZAM ŞARKI

Ey Hüsn-i Cemal Âleme Sen Darb-ı Meselsin

Usûlü : Aksak

Güfte: Hafız Halit Bütök
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 EY HÜS Nİ CE MAL Â LE ME SEN

2 DAR Bİ ME SEL SİN ...SAZ.....

3 EY HÜS Nİ CE MAL Â LE ME SEN

4 DAR Bİ ME SEL SİN ...SAZ.....

5 Â ŞIK LA RI Â ŞÜF TE E DEN
HER SAD RE SE ZÂ VAR O LA CAK

6 NAZ LI ME LEK SİN ...SAZ.....
GON CA Çİ ÇEK SİN ...SAZ.....

7 Â ŞIK LA RI Â ŞÜF TE E DEN
HER SAD RE SE ZÂ VAR O LA CAK

8 NAZ LI ME LEK SİN ...SAZ.....
GON CA Çİ ÇEK SİN ...SAZ.....

Resim 29. Hüzzam Şarkı Nota1

17
9 YOK TUR ŞU Cİ HÂN DA SA NA FÂ İK

19
10 NE GŪ ZEL SİN ...SAZ.....

21
11 Aradığım...
YOK TUR ŞU Cİ HÂN DA SA NA FÂ İK

23
12 NE GŪ ZEL SİN ...SAZ.....

25
13

27
14

EY HŪSN-İ CEMÂL ÂLEME SEN DARB-I MESELSİN
 ÂŞIKLARI ÂŞŪFTE EDEN NAZLI MELEKSİN
 YOKTUR ŞU CİHÂNDÂ SANA FÂİK NE GŪZELSİN
 HER SADRE SEZÂ-VAR OLACAK GONCA ÇİÇEKSİN

Resim 30. Hüzam Şarkı Nota2

Usul: Aksak
Makam: Hüz zam

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Halit BÜTEK

HÜZZAM ŞARKI

1. Porte: 1. ölçü yerinde hüzzam 5'lisi ile başlayıp, 2. ölçü ile de devam edilmiştir.

2. Porte: İkinci portenin 3. ve 4. ölçüleri boyunca yerinde hüzzam 5'li ile başlayıp devam edilmiştir.

3. Porte: Üçüncü portenin 5. ölçüsüyle başlayan yerinde hüzzam 5'lisi, 6. ölçü ile devam edilmiştir.

4. Porte: portenin 7. ve 8. ölçüsü'ne nevâ'da hicaz 4'lüsü ile devam edilmiştir.

5. Porte: portenin 9. ve 10. ölçüleri hüzzam 5'li ile başlayıp devam edilmiştir.

6. porte: 11. ve 12. ölçülere hüzzam makamı dizisi ile devam edilmiştir.

7. Porte: 13. ve 14. ölçüler de hüzzam makamı dizi ile başlayıp devam edilmiştir.

8. 9. 10. 11. Porte: 15-22. ölçüler arasında ağırlık olarak dik hisar perdesi üzerinde segâh makamı işlenmiştir.

12. 13. 14. Porte: 23-28. ölçüler arası hüzzam makamı dizi ile başlayıp karar kılınmıştır.

3.1.17. “Hüzzam Şarkı” Analizi

HÜZZAM ŞARKI

Hatırında Kalsın Ey Reşk-i Melek

Usûlü : Ağır Aksak

Güfte: Şeyh H. Fahreddin Dede
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 HA TIRIN DA KALSIN EY REŞ

2 Kİ Kİ ME LEK ...SAZ.....

3 HER GE CE AH ET DİĞİN TÂ

4 SUB SUB HÂ DEK ...SAZ.....

5 SA NALÂ YIK MI BİLİP DE

6 Bİ BİL ME MEK ...SAZ.....

HATIRINDA KALSIN EY REŞK-İ MELEK
HER GECE AH ETDİĞİM TÂ SUBHÂ DEK
SANA LÂ YIK MI BİLİP DE BİLMEMEK
HER GECE AH ETDİĞİM TÂ SUBHÂ DEK

Resim 31. Hüzzam Şarkı Nota

Usul: Ağır Aksak
Makam: Hüz zam

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Şeyh H.Fahreddin Dede

HÜZZAM ŞARKI

1. Porte: Portenin 1. ölçüsüne yerinde hüzzam 5'lisini göstererek başlanılmış, 2. ölçü ile devam edilmiştir.

2. Porte: İkinci portenin 3. ve 4. ölçüsünde nevâ'da hicaz makamı seyri görülmektedir.

3. Porte: 5. ve 6. ölçüde de aynı şekilde nevâ'da hicaz makamı seyri ile devam edilmiştir.

4. Porte: 7. ölçüye girilirken nevâ ve evç perdeleri güçlendirip, 8. ölçüde yerinde segâh makamı işlenmiştir.

5. Porte: Beşinci portenin 9. ve 10. ölçülerinde dügâhta uşşak makamı görülmektedir.

6. Porte: 11. ve 12. ölçülerde nevâ'da hicaz makamı seyri gösterildikten sonra, senyö'ye dönüş yapılarak makamın seyri gösterilip karar kılınmıştır.

3.1.18. “İsfahan Şarkı” Analizi

İSFAHAN ŞARKI

Şimdi Bildim Ben Seni Ey Bî-vefa

Usûlü : Devr-i Hindi

Beste: Hafız Ahmed İRSOY
(1869-14.08.1943)

1 ŞİM Dİ BİL DİM BEN SE Nİ EY

2 Bİ VE FÂ EY Bİ VE FÂ ...SAZ....

3 Bİ VE FÂ SIN Bİ VE FÂ Bİ VE FÂ SIN

4 Bİ VE FÂ Bİ VE FÂ ...SAZ....

5 SÖY LE BU RÛT BE NE DİR CEV

6 RİN BA NA CEV RİN BA NA ...SAZ....

7 Aranağme...

8

ŞİMDİ BİLDİM BEN SENİ EY Bİ-VEFÂ EY Bİ-VEFÂ
Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂ
SÖYLE BU RÛTBE NEDİR CEVRİN BANA CEVRİN BANA
Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂ

Resim 32. İsfahan Şarkı Nota

Usul: Devr-i Hindi
Makam: Isfahan

Beste: Ahmet IRSOY

ISFAHAN ŞARKI

1. Porte: 1. ve 2. ölçüde makamın karakteristik özelliği olan nevâ'da bûselik dizisi işlenmiştir.

2. Porte: 3. ve 4. ölçülerde ısfahan makamının en büyük özelliklerinden birisi olan nişâbûr çeşnisi işlenmiştir.

3. Porte: 5. 6. ve 7. ölçülerde, nevâ'da bûselik dizisi görülmektedir.

4. Porte: 8. ve 9. ölçülerde, portenin tamamında eviç'de segâh makamının dizisi görülmektedir.

5. Porte: 10. ölçüye düğâh'ta rastlı kalış gösterdikten sonra 11. ölçüde nevâ'da rast makamı işlenmiştir.

6. Porte: 12. 13. ölçülerde ısfahan makamının özellikleri gösterilmiştir.

7. Porte: 14. 15. ölçülerde ısfahan makamının özellikleri işlenmiştir.

8. Porte: 16. ölçüye ısfahan makamının özellikleri gösterildikten sonra 17. ölçüde düğâh'ta karar kılınmıştır.

3.1.19. "İsfahan İlahi" Analizi

BESTE-ISFAHÂN İLÂHÎ

Hamd-ü mihnetdir Sana Ey

Usûlü : Evsat

Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 HAM DÜ MİH NET DİR SA NA EY

2 HÂ Lİ Kİ KEV NÜ ME KÂN

3 MÜR DE DİL LER OL DU İH YÂ

4 GEL Dİ ŞEH Rİ RA MA ZAN

5 MAZ HAR ET Dİ RAH ME Tİ NE

6 KUL LA RI NI MÜS TE AN

7 MÜR DE DİL LER OL DU İH YÂ

8 GEL Dİ ŞEH Rİ RA MA ZAN

Resim 33. Beste-İsfahan İlahi Nota

Usul: Evsat
Makam: Isfahan

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Meçhul

BESTE-ISFAHAN İLÂHÎ

1. Porte: 1. ölçüde, nişâbur çeşnisi ile başlanılıp düğâh'ta uşşak ile karar verilmiştir.

2. porte: 2. ölçüyle, nişâbur makamı çeşnisi ile seyre devam edilmiştir.

3. porte: 3. ölçüde ise nevâ'da kalışlar yapılarak yerinde segâh makamı seyri gösterilmiştir.

4. Porte: 4. ölçüde, başından sonuna kadar ırak'ta segâh makamı seyri gösterilmiştir.

5. Porte: 5. ölçüde evç'te segâh çeşnisi gösterilip hüseyinî'de uşşak makamı seyri görülmektedir.

6. porte: 6. ölçüde nevâ perdesi güçlendirilip nevâ'da rast makamı işlenmiştir.

7. Porte: 7. ölçüde, yerinde segâh makamı görülmektedir.

8. Porte: 8. ölçüde, ırak'ta segâh makamı gösterilip eserde karar verilmiştir.

3.1.20. “Karcıġâr Şarkı” Analizi

KARCIġAR ŞARKI

Yüzü Güldü Semâ-yı Yür-hazenin

Usûlü : Dîyek

Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

YÜ ZÜ GÜL DÜ SE MÂ YI PÜR HÂ ZE
NİN ...SAZ..... NİN ...SAZ.....
BİR Zİ YÂ YI TE BES SÜ MÜN LE SE
NİN ...SAZ..... NİN ...SAZ.....
HİS LE RİM BAK Çİ ÇEK LER AÇ TI BE
NİM ...SAZ..... NİM ...SAZ.....
KARAR

YÜZÜ GÜLDÜ SEMÂ-YI PÜR HÂZENİN
BİR ZİYÂ-YI TEBESSÜMÜNLE SENİN
HİSLERİM BAK ÇİÇEKLER AÇTI BENİM
BİR ZİYÂ-YI TEBESSÜMÜNLE SENİN

Resim 34. Karcıġâr Şarkı Nota

Usul: Düyek
Makam: Karcıġar

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Meçhul

KARCIġAR ŞARKI

1. Porte: 1. ve 2. ölçülerde, makamın güçlüsü olan nevâ perdesi civarından başlayıp seyire devam edilmiştir.

2. Porte: 3.ve 4. ölçülerde karcıġar makamı seyri görölmektedir.

3. Porte: 5. ve 6. ölçülerde nevâ perdesi üzerinde hicaz makamı görölmektedir.

4. Porte: 7. ve 8. ölçülerde karcıġar makamı işlenmiştir.

5. Porte: 9. ve 10. ölçülerde de karcıġar makamı işlenmeye devam edilmiştir.

6. 7. 8. Porte: 11-19. ölçülerinin tamamında karcıġar makamının özellikleri işlenerek eser tamamlanmıştır.

3.1.21. “Muhayyer Şarkı” Analizi

MUHAYYER ŞARKI

Aşkın Bana Kısmeti Ezeldir

Usûlü: Curcuna

Güfte: Veled İzbudak Çelebi
Beste: Hafız Ahmed İRSOY
(1869-14.08.1943)

1 AŞ KIN BA NA KIS ME Tİ E ZEL DİR...SAZ.....

2 TAK Dİ Rİ HÜ DA Yİ LEM YE ZEL DİR...SAZ.....

3 HER HA Lİ MU A ME LEN BE NİM ÇÜN ...SAZ.....

4 BİL LA Hİ SE NİN Gİ Bİ GÜ ZEL DİR...SAZ.....

5 BİN YIL YA ŞA SAM GA MIN LA CÂ NÂ ...SAZ.....

6 PİR OL MA YA ÇAK GÖ NÜL ME SEL DİR...SAZ.....

7 OL ZÂ Tİ E CEL Bİ LİR Kİ SEN DEN...SAZ.....

8 DUR EY LE YE ÇEK BE Nİ E CEL DİR...SAZ.....

Resim 35. Muhayyer Şarkı Nota

Usul: Curcuna
Makam: Muhayyer

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Veled İzbudak ÇELEBİ

MUHAYYER ŞARKI

1. Porte: 1. ve 4. ölçüler arasında muhayyer makamının karakteristik özelliği olan muhayyer'de uşşak makamı çeşnisi ile kalışlar yapılmıştır.

2. Porte: 5. ve 8. ölçüler arasında yerinde uşşak makamı dizisi işlenmiştir.

3. Porte: 9. ve 10. ölçülerde muhayyer perdesinde uşşak makamı çeşnisi yapıp 11.-12. ölçülerde, muhayyer makamının en önemli özelliği olan inici hüseyñ şekli yansıtılmıştır.

4. Porte: 13.-16. ölçülerde, yerinde uşşak dizisi gösterilmiştir.

5. Porte: 17.-20. ölçülerde porte boyunca düğâhta uşşak 4'lüsü işlenmiştir.

6. Porte: 21. ve 23. ölçüler arasında tiz çargâh perdesi civarında seyir ettikten sonra 24. ölçüde muhayyer'de uşşak 4'lüsü işlenmiştir.

7. Porte: 25.-27. ölçülerde tiz çargâh perdesi civarında seyir ettikten sonra 28. ölçüde muhayyer'de uşşak 4'lüsü işlenmiştir.

8. Porte: 29.-30. ölçülerde, hüseyñ perdesinde hüseyñ 5'lisi işlenmiş, 31. ve 32. ölçüde yerinde uşşak makamı ile eser bitirilmiştir..

3.1.22. “Muhayyer Şarkı” Analizi

MUHAYYER ŞARKI

Hicran Gecesi Yâdın ile ah oyalandım

Usûlü : Aksak

Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 HİC RAN GE CE Sİ YÂ DIN İ LE AH O YALAN

2 DIM ...SAZ.... HİC RAN GE CE Sİ YÂ DIN İ LE

3 AH O YA LAN DIM ...SAZ....

4 DAL DIM DA HA YÂ LAT İ LE VAK
BAK TIM O NA LÂ KİN SE Nİ SAN

5 TİY LE DA YAN DIM ...SAZ....
DIM SE Nİ AN DIM

6 DAL DIM DA HA YÂ LÂT İ LE VAK
BAK TIM O NA LÂ KİN SE Nİ SAN

7 TİY LE DA YAN DIM ...SAZ....
DIM SE Nİ AN DIM

8 BİR DEN Bİ RE EN VÂ RI HU RÜ

9 ŞA NE BO YAN DIM ...SAZ....

Hicran Gecesi Yâdm ile ah oyalandım

2

BİR DEN Bİ RE EN VÂ RI HU RÛ

ŞA NE BO YAN DIM ...SAZ.....

Resim 36. Muhayyer Şarkı Nota

Usul: Aksak

Beste: Ahmet IRSOY

Makam: Muhayyer

Güfte: Meçhul

MUHAYYER ŞARKI

1. Porte: Eserin 1. ölçüsünde muhayyer'de seyir edilip, 2. ve 3. ölçüde hüseyinî'de uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.

2. Porte: 4.-6. ölçülerde de hüseyinî'de uşşak 4'lüsü işlenmiştir.

3. Porte: Üçüncü portenin 7. ve 8. ölçülerinde muhayyer makamı dizisi görülmektedir.

4. Porte: portenin 9. ve 10. ölçüleri hüseyinî makamı 5'lisi ile işlenmiştir.

5. porte: 11.-12. ölçülerde muhayyer makamı dizisi görülmektedir.

6. Porte: 13. ve 14. ölçülerde, dügâh'ta uşşak makamı dizisi işlenmiştir.

7. Porte: 15. ve 16. ölçülerde hüseyinî makamı 5'lisi görülmektedir.

8. 9. 10. Porte: 17.-21. ölçülerde, muhayyer perdesinde sabâ makamı işlenip 22. ölçü ile hüseyinî'de uşşak makamı ile kalış yapılmıştır.

11. Porte: 23. ve 24. ölçülerde muhayyer makamı dizisi işlenilip senyö ile döndükten sonra karar verilerek eser sonlanmıştır.

3.1.23. “Müsteâr İlâhi” Analizi

MÜSTEAR İLÂHİ

Geçtim hevesâti dünyevîden

Usûlü : Ağır Düyek

Güfte: Veled İzbudak Çelebi
Beste: Hafız Ahmed İRSOY
(1869-14.08.1943)

1 GEÇ DİM HE YE SÂ Tİ

2 DÜN YE Vİ DEN ...SAZ...

3 ZEVK AL DİM U MÜ Rİ

4 UH RE Vİ DEN ...SAZ...

5 YA RAB BE Nİ BİR NE

6 FES A YIR MA ...SAZ...

7 FES A YIR MA ...SAZ...

8 KUR Â NÜ HA Dİ SÜ

9 MES NE Vİ DEN

Resim 37. Müsteâr İlâhi Nota

Usul: Ağır Düyek
Makam: Müsteâr

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Veled İzbudak Çelebi

MÜSTEÂR İLÂHÎ

1. Porte: Eserin 1.ölçüsüne, segâh 5'lisi ile giriş yapıp, 2. ölçüde de devam edilmiştir.

2. Porte: 3. ve 4. ölçüler, müsteâr 4'lüsü ile başlayıp devam edilmiştir.

3. Porte: 5. ölçü, müsteâr 4'lüsü ile başlayıp, nevâ'da bûselik 4'lüsünü gösterdikten sonra, 6. ölçüde, yerinde segâh 5'lisi ile devam edilmiştir.

4. Porte: 7. ölçü segâh 5'lisi ile başlayıp 8. ölçüde de aynı şekilde devam edilmiştir.

5. Porte: 9. ve 10. ölçülere, yerinde segâh 5'lisi ile başlayıp devam edilmiştir.

6. Porte: 11. ölçüde, eviç'te segâh gösterip 12. ölçüde de devam edilmiştir.

7. Porte: 13. ölçü müsteâr 4'lüsü ile başlayıp 14. ölçü ile devam edilmiştir.

8. Porte: 15. ölçüye müsteâr 4'lüsü ile başlayıp, 16. ölçüden itibaren yerinde segâh 5'lisi ile devam edilmiştir.

9. Porte: 17. ölçü yerinde segâh 5'lisi ile başlayıp 18. ölçüde de aynı şekilde eser sonlandırılmıştır.

3.1.24. “Müsteâr Âyin-i Şerîf” Analizi

MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİF
1'İNCİ SELÂM

Usûlü : Devr-i Revân Güfte: Hz. Mevlânâ
Beste: Ahmed Irsoy
(1869-14.08.1943)

1
Â TEŞ NE ZE NED DER Dİ Lİ MÂ
KÛ TEH NE KÛ NED MEN Zİ Lİ MÂ

2
İL LÂ HÛ YÂ Rİ HEY HÛN KÂ Rİ MEN

3
GER Â LE Mİ YAN CÛM LE TA Bİ

4
BAN BÂ ŞED YÂ Rİ HEY HÛN KÂ Rİ MEN

5
HAL Lİ NE KÛ NET MÜŞ Kİ Lİ MÂ

6
İL LÂ HÛ YÂ Rİ HEY HÛN KÂ Rİ MEN

7
HEY HEY YÂ Rİ MEN HEY HEY Mİ Rİ MEN

8
YÂR YÂR YÂR YÛ RE ĞİM YAR

Resim 38. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 1

Usul: Devr-i Kebir
Makam: Müsteâr

Beste: Ahmet IRSOY

MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİF

1. Porte: 1. ölçüye yerinde müsteâr dizisi ile başlayıp, 2. ölçü ile devam edilerek sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

2. Porte: 3. ve 4. ölçü, yerinde müsteâr dizisi ile porte sonuna kadar devam edilmiştir.

3. Porte: 5. ölçüye, eviç'te segâh ile giriş yapıp, 6. ölçüde, yerinde müsteâr ile devam edilmiştir.

4. Porte: 7. ölçüye nevâ'da rast ile giriş yapıp, 8. ölçü ile devam edildikten sonra bir sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

5. Porte: 9. ölçüye nevâ'da rast ile devam edilip 10. ölçüde, yerinde segâh ile beşinci porte tamamlanılmıştır.

6. Porte: 11. ve 12. ölçülere, yerinde müsteâr dizisi ile devam edilmiştir.

7. Porte: 13. ölçü, yerinde segâh ile başlayıp, 14. ölçüde yerinde müsteâr dizisi ile devam edildikten sonra sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

8. porte: 15. ve 16. ölçülere porte boyunca yerinde müsteâr dizisi ile devam edilmiştir.

MÜSTEÂR ÂYİN-I ŞERİF
1'İNCİ SELAM

9 YÂR YÛ RE ĞİM DEL CÍ ĞE RİM GÖR KÍ NE LER VAR ..SAZ...

10 İM RÛZ HAN DÂ NIM HOŞ

11 KÂN BAH TÍ HAN DÂ NÍ MÍ RE SED ..SAZ...

12 SUL TÂ NÍ SUL TÂ NA NÍ MA

13 EZ SÛ YÍ MEY DAN MÍ RE SİD AH

14 İK BÂ LÍ A BA DAN ŞÛ DE ...SAZ...

15 DES TÂ NÍ DİL Vİ RÂN ŞÛ DE ...SAZ...

16 PÜR SÂ NÛ CÛ YAN MÍ RE VEM

17 AN SÛ KÍ SUL TÂN MÍ RE SED ...SAZ...

18 PÜR NÛR ME ŞEV ÇÜN Â SU MÂN

Resim 39. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 2

9. Porte: 17. ve 18. ölçülere, yerinde müsteâr dizisi ile başlayıp devam edilmiştir.

10. Porte: 19. ölçü, nevâ'da bûselik ile başlayıp, 20. ölçüde yerinde segâh ile sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

11. Porte: 21. ölçü yerinde segâh ile devam etmiş ve 22. ölçüde yerinde müsteâr yapılarak porte tamamlanılmıştır.

12. Porte: 23. ölçüye, nevâ'da bûselik ile başlayıp, 24. ölçüde yerinde segâh ile devam edip, beşinci porteye giriş yapılmıştır.

13. Porte: 25. ölçüye segâh ile devam edip, 26. ölçünün devamında yerinde segâh ile altıncı porteye geçiş yapılmıştır.

14. Porte: 27. ve 28. ölçülerde de yerinde segâh ile porte tamamlanılmıştır.

15. Porte: 29. ölçüye yerinde müsteâr dizisi ile giriş yapıp 30. ölçüde de devam ettikten sonra diğer porteye geçiş yapılmıştır.

16. Porte: 31. ölçüye yerinde müsteâr dizisi ile devam edilip, 32. ölçüden itibaren yerinde segâh 5'lisi ile sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

17. Porte: 33. ölçü yerinde segâh 5'lisi ile devam ettikten sonra 34. ölçüde yerinde segâh yaparak porte tamamlanmıştır..

18. Porte: 35. ölçüye nevâ'da bûselik dizisi ile girilip, 36. ölçüde de devam edilmiştir.

MÜSTEÂR ÂYİN-I ŞERİF
1'İNCİ SELAM

37
19 SER SEB Zİ ŞEV ÇÜN BUS TÂN ...SAZ...

39
20 ŞEV Â Şİ NÂ ÇÜN MÂ Hİ YÂN

41
21 KÂN BAH Rİ UM MÂN Mİ RE SED

43
22 MÛT RI BÂ ES RÂ RI MÂ RÂ BÂZ GÛ HEY YÂR

45
23 HEY DOST KIS SA HÂ Yİ CAN FE ZA RA BÂZ GÛ

47
24 HEY YÂR HEY DOST MAH ZE Nİ İN NÂ FE TAH NA

49
25 BER KÛ ŞÂ HEY YÂR HEY DOST SIR RI CÂ Nİ

51
26 MUS TA FA RÂ BÂZ GÛ HEY YÂR HEY DOST

53
27 HEY MAH BÛ Bİ MEN HEY MER GÛ Bİ MEN HEY MAT LÛ Bİ MEN

56
28 HEY HEY YÂR YÂR EY MAK BÛ Lİ MEN

Resim 40. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 3

19. Porte: 37. ölçüye, yerinde müsteâr ile başlayıp, 38. ölçüde yerinde segâh ile devam edilmiştir.

20. Porte: 39. ölçüye, yerinde müsteâr ile başlayıp, 40. ölçüde de devam edilmiştir.

21. Porte: 41. ve 42. ölçülerde yerinde müsteâr ile başlayıp devam edilmiştir.

22. Porte: 43. ve 44. ölçüler e yerinde müsteâr devam edilmiştir.

23. Porte: 45. ve 46. ölçülerde yerinde müsteâr ile devam edip sonraki porteye geçilmiştir.

24. Porte: 47. ölçüye de yerinde müsteâr ile devam edildikten sonra, 48. Ölçüde eviç'te segâh ile porte tamamlanılmıştır.

25. porte: 49. ölçüye yerinde müsteâr dizisi ile giriş yapılp 50. ölçüde de devam etmiştir.

26. Porte: 51. ve 52. ölçülerde yerinde müsteâr dizisi ile devam edilmiştir.

27. Porte: 53. 54. 55. ölçüler yerinde müsteâr dizisi ile devam edip sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

28. Porte: 56. ve 57. ölçülere yerinde müsteâr dizisi ile devam edilip 1.Selâm tamamlanılmıştır.

MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİF
2'NCİ SELÂM

Usûlü : Evfer

58
29 AH AH SUL DER TÂ MEN NI Bİ ME Nİ DE Mİ

60
30 Nİ Mİ SUL MEN TÂ ZİN NI DE ME ŞE Nİ VEM

62
31 AH AH EN YEK DER CAN Dİ Çİ LÜ CAN ŞE VED

64
32 CAN VED İ SAD MÂ CÂ NI ME Nİ ME Nİ

66
33 AH İ MÂ NI ME Nİ

68
34SAZ.....

70
35

72
36

Resim 41. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 4

- 29. Porte:** 58. ölçü ve 59. ölçüde yerinde müsteâr dizisi işlenmiştir.
- 30. Porte:** 60. ve 61. ölçülere yerinde müsteâr dizisi ile devam edilmiştir.
- 31. Porte:** 62. ve 63. ölçülerde yerinde müsteâr dizisi gösterilmiştir.
- 32. Porte:** 64. ve 65. ölçülere yerinde müsteâr dizisi ile devam edilmiştir.
- 33. Porte:** 66. ve 67. ölçülerde porte sonuna kadar yerinde müsteâr dizisi gösterilmiştir.
- 34. Porte:** 68. ve 69. ölçüler yerinde müsteâr dizisi ile devam edip sonraki porteye geçiş yapılmıştır.
- 35. Porte:** 70. ve 71. ölçülerde, portenin sonuna kadar yerinde müsteâr dizisi ile devam edilmiştir.
- 36. Porte:** 72. ölçüde düğâh'ta uşşak makamı ile karar verildikten sonra 73. ölçüde segâh'ta segâh makamı ile karar kılınarak, 2. Selâm sonlandırılmıştır.

MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİF
3'ÜNCÜ SELÂM

Usûlü : Evsat

74
37 DER ME YÂ NI PER DE İ HUN

75
38 AŞ KI RÂ GÜL ZÂ RI HA

76
39 Â ŞI KAN RÂ BA CE MÂ LI

77
40 AŞ KI Bİ ÇÜN KÂ Rİ HÂ

78
41 ŞEM Sİ TEB Rİ Zİ TÛ Yİ HUR

79
42 Şİ Dİ EN DER EB Rİ HARF

80
43 ÇÜN BE RA YED A Fİ TÂ BET

81
44 MAH Vİ ŞÜD GÜF TÂ Rİ HA 82

Resim 42. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 5

37. Porte: 74. ölçüye, yerinde uşşak ile giriş yapıp devam edilmiştir.

38. Porte: 75. ölçüye, nevâ'da uşşak 4'lüsü ile giriş yapıp, ölçü sonunda yerinde segâh ile porte tamamlanılmıştır.

39. Porte: 76. ölçü, yerinde uşşak ile başlayıp, ölçü ortasından itibaren yerinde rast ile devam edilmiştir.

40. Porte: 77. ölçü, yerinde segâh ile devam edip sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

41. Porte: 78. ölçüde yerinde segâh ile portenin sonuna kadar devam edilip ardından ölçü sonunda yerinde uşşak ile porte tamamlanılmıştır.

42. Porte: 79. ölçü, segâh 5'lisi ile başlayıp porte sonuna kadar devam edilmiştir.

43. Porte: 80. ölçüye yerinde uşşak ile başlayıp, ölçü ortasından itibaren yerinde rast ile devam edilmiştir.

44. Porte: 81. ölçüye yerinde uşşak ile başlayıp 82. ölçüye kadar devam ettikten sonra porte tamamlanılmıştır.

MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİF
3'ÜNCÜ SELAM

45 ⁸³ ...SAZ... ..

46 ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹

47 ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³

48 ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸
EY Kİ HE ZAR A FE RİN YÂ Rİ YÂR BU Nİ CE SUL TÂN O LUR
HER Kİ BU GÜN VE LE DE YÂ Rİ YÂR İ NA NU BEN YÜZ SÛ RE

49 ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³
AH KU LI O LAN Kİ Şİ LER CÂ NİM HÛS RE VÛ HA
AH YOK SUL İ SE BAY O LUR CÂ NİM BAY İ SE SUL

50 ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸
KÂN O LUR DOST HÛS RE VÛ HA KÂN O LUR
TÂN O LUR DOST BAY İ SE SUL TÂN O LUR

51 ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³
...SAZ... ..

52 ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸
... .. EZ EV VE LÛ İM RÛ Zİ HA Rİ

53 ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³
FÂ Nİ HA RÂ BAT MİH MA Nİ TÛ END EY ŞE Hİ SUL TÂ Nİ HA RA

54 ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸
BAT İM RÛZ Çİ RÛ ZES Tİ Bİ GÛ RÛ Zİ SA A DET

Resim 43. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 6

45. Porte: 83. ölçüye nevâ'da uşşak ile giriş yapılmış, 84. ve 85. ölçülerde de devam etmiştir.

46. Porte: 86. ölçüye, acem'de acem ile başlayıp 87. ve 88. ölçülerde de devam ettikten sonra 89. ölçüde gerdâniye'de bûselik ile devam edilmiştir.

47. Porte: 90. ve 91. ölçüler, nevâ'da uşşak ile başlayıp, 92. ve 93. ölçülerle devam edip sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

48. Porte: 94. 95. 96. 97. 98. ölçülerde porte boyunca nevâ'da uşşak devam edilmiştir.

49. Porte: Nevâ'da uşşak, 99. 100. 101. 102. ölçülerde devam ettikten sonra 103. ölçüde nevâ'da hicaz ile porte tamamlanılmıştır.

50. Porte: 104. ve 105. ölçüler, yerinde uşşak ile başlayıp, 106. ölçüde nevâ'da uşşak ile devam edip, 107. ölçünün sonundan itibaren 108. ölçüde yerinde uşşak'a geri dönmüştür.

51. Porte: 109. ve 110. ölçülere nevâ'da uşşak ile başlayıp 111. 112. ve 113. ölçülerde porte boyunca devam edilmiştir.

52. Porte: 114. 115. ve 116. ölçüler yerinde uşşak ile başlayıp, 117. ve 118. ölçülerde porte sonuna kadar devam edip sonraki porteye geçilmiştir.

53. Porte: 119. 120. 121. 122. ve 123. ölçülerde portenin sonuna kadar yerinde uşşak ile devam edilmiştir.

54. Porte: 124. 125. 126. 127. ve 128. ölçülerde porte sonuna kadar nevâ'da uşşak ile başlayıp devam edilmiştir.

MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİF
3'ÜNCÜ SELAM

55 ¹²⁹ VİN KIB LE İ DİL ÇİST Bİ GÜ CA Nİ HA RA BAT YÂ Rİ MEN YÂR ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³

56 ¹³⁴ AH YÂ Rİ MEN YÂR YÂR YÂR YÂR YÂ Rİ MEN ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸

57 ¹³⁹ VAY YÂR YÂ Rİ MEN YÂ Rİ ME RÂ AH YÂ Rİ MEN YÂ Rİ ME RÂ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³

58 ¹⁴⁴ DOST YÂ Rİ MEN YÂ Rİ ME RÂ AH YÂ Rİ MEN VAY ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷

59 ...SAZ... ..

60 ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸

61 ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³

62 ¹⁶⁴ BAN Kİ BE RA MED Zİ Dİ LÜ CÂ Nİ MEN KÂ Hİ Zİ MÂ ŞU KA İ PİN HÂ Nİ MEN ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹

63 ¹⁷⁰ GÜF TE MÜ KUR BÂ Nİ Kİ YEM YÂR GÜFT ¹⁷¹ ¹⁷²

64 ¹⁷³ Â Nİ ME Nİ Â Nİ ME Nİ Â Nİ MEN ¹⁷⁴ ¹⁷⁵

Resim 44. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 7

55. Porte: 129. ölçü ile, yerinde uşşak başlayıp 130. 131. 132. ve 133. ölçülerle porte boyunca devam edilmiştir.

56. Porte: 134. ölçü ile nevâ'da hicaz ile başlayıp, 135. 136. 137. e 138. ölçülerle devam edip sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

57. Porte: Porte boyunca, 139. 140. 141. 142. ve 143. ölçülerde ile nevâ'da hicaz ile devam ettikten sonra diğer portenin ikinci ölçüsüne kadar devam edilmiştir.

58. Porte: 144. ölçü ile nevâ'da hicaz ile devam edilip 145. 146. 147. ölçüler ile yerinde uşşak işlenerek porte tamamlanmıştır.

59. Porte: 148. ölçüye nevâ'da hicaz ile giriş yapıp, 149. 150. 151. 152. ve 153. ölçülerle sonraki porteye devam edilmiştir.

60. Porte: 154. ölçüde de nevâ'da hicaz ile devam edip, 155. 156. 157. ve 158. ölçü ile de sonraki porteye geçilmiştir.

61. Porte: portenin , 159. 160. 161. 162. ve 163. ölçülerinde nevâ'da hicaz ile devam edilerek diğer porteye geçilmiştir.

62. Porte: 164. ölçü ile başlayıp porte sonuna kadar 165. 166. 167. 168. ve 169. ölçülerde nevâ'da hicaz işlenmiştir. Sekizinci portenin sonuna kadar nevâ'da hicaz ile devam edilmiştir.

63. Porte: 170. ölçü ile porteye yerinde hüzzam makamı dizisi ile giriş yapıp 171. ve 172. ölçülerle sonraki porteye geçiş yapılarak devam edilmiştir.

64. porte: 173. ölçü ile yerinde hüzzam makamı dizisi gösterilip, 174. 175. ölçülerde de devam edip sayfa tamamlanmıştır.

MÜSTEÂR ÂYİN-I ŞERİF
3'ÜNCÜ SELAM

176 ...SAZ.....

182

188

192
DAD Dİ Hİ SA GA RU PEY MÂ NE RÂ MA YE Dİ Hİ MEC Lİ SÜ MEY

197
HÂ NE RÂ MES Tİ KÜ Nİ NER Kİ Sİ MAH MÛR RÂ Pİ Şİ KE Şİ

202
AN BÛ Tİ DÛR DÂ NE RÂ YÂR A MED

206
BE SUL Hİ EY AH BAB MÂ LE KÛM KA İ Dİ NE İN DEL

211
BÂB MÂ LE KÛM KA İ Dİ NE İN DEL BÂB NEV BE Tİ HİC

218
RÛ İN Tİ ZÂR GÛ ZEŞT FED HU LÛD DÂ RE YA Ü LİL EL

223
BÂB FED HU LÛD DA RE YÂ Ü LİL EL BÂB

Resim 45. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 8

65. Porte: 176. ölçü yerinde segâh ile başlayıp, 177. 178. 179. 180. ve 181. ölçülerde devam edip sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

66. Porte: 182. ölçüden, 187. ölçü ile beraber porte boyunca, yerinde segâh ile devam edilmiştir.

67. Porte: 188. ölçü, yerinde segâh ile 189. 190. 191. ölçülerde porte boyunca devam etmiştir.

68. Porte: 192. 193. 194. 195. ve 196. ölçülerde yerinde segâh ile devam edilmiştir.

69. Porte: 197. ölçü ve 201. ölçüler arasında yerinde segâh ile porte boyunca devam edilmiştir.

70. Porte: 202. ölçüden başlayarak 205. ölçünün sonuna kadar yerinde segâh ile devam edilmiştir.

71. Porte: 206. ölçüye müsteâr 4'lüsüyle giriş yapıp, 210. ölçüye kadar devam edilerek sonraki porteye geçilmiştir.

72. Porte: 211. ölçü ile 217. ölçüler arasında müsteâr 4'lüsüyle devam edilmiştir.

73. Porte: 218. ölçü ile 222. ölçülerle müsteâr 4'lüsü ile porte sonuna kadar devam edilmiştir.

74. Porte: 223. ölçüden portenin sonuna kadar 224. 225. 226. ve 227. ölçülerde müsteâr 4'lüsüyle devam edip 3.Selâm sonlandırılmıştır.

MÜSTEÂR ÂYİN-İ ŞERİF
4'ÜNCÜ SELÂM

Usûlü : Evfer

228
75 AH SUL TÂ NI ME Nİ
AH DER MEN Bİ DE Mİ

230
76 Nİ SUL TÂ NI ME Nİ
Mİ MEN ZİN DE ŞE VEM

232
77 AH EN DER Dİ LÜ CÂN
AH YEK CAN Çİ ŞE VED

234
78 CÂN İ MÂ NI ME Nİ
VED SAD CA NI ME Nİ

236
79 AH İ MÂ NI ME Nİ

238
80

240
81

243
82 244 245 246

Resim 46. Müsteâr Âyin-i Şerîf Nota 9

75.-79. Porteler: 228. ölçüye müsteâr makam dizisi ile giriş yapıp 4.Selâm'ın tamamında 237. ölçüye kadar, müsteâr makam dizisi gösterilerek eser tamamlanmıştır.

3.1.25. “Nevâ Tevşih” Analizi

NEVA TEVŞİH
Dost Cemali Şem'inin Pervanesidir Canımız

Usûlü : Evsat Güfte: Ümmi Sinan Hz.
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 DOST CE MÂ Lİ ŞEM İ NİN PER

2 VÂ NE Sİ DİR CÂ Nİ MİZ

3 A NİN İ ÇİN OL MU HAM MED
TEV Hİ Dİ ZÂ TI İ LÂ Hİ

4 NÛ RU DUR İ MÂ NI MİZ
DİR Bİ ZİM BUR HÂ NI MİZ

5 ÇÜN MU HAM MED NÛ RU NA MAZ

6 HAR YA RAT TI LÂ YE ZÂL

DOST CEMÂLİ ŞEM'İNİN PERVÂNESİDİR CÂNİMİZ
ANIN İÇİN OL MUHAMMED NÛRUDUR İMÂNİMİZ
ÇÜN MUHAMMED NÛRUNA MAZHAR YARATTI LÂ-YEZÂL
TEVHİD-İ ZÂT-İ İLÂHİDİR BİZİM BURHÂNİMİZ
ÂYET-İ RAHMÂN'A UYDUK HAMDÛLİLLAH ÇOK ŞÛKÛR
TEN DİLİNDE CAN DİLİNDE ZİKR OLAN SÛBHÂN'İMİZ
DER SİNAN ÜMMİ BİZE MÜRŞİD OLAN TEVHİD-İ ZÂT
EVVEL ÂHİR BAHRİMİZ "HÛ" DUR BİZİM UMMÂNİMİZ

Resim 47. Nevâ Tevşih Nota

Usul: Evsat
Makam: Nevâ

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Ümmî Sinan Hz.

NEVÂ TEVŞİH

1. Porte: 1. ölçüye nevâ'da rast 5'lisi ile giriş yapıp ölçünün son bölümünde evç'te segâh makamı çeşnisi gösterilmiştir.

2. Porte: 2. ölçüye nevâ'da rast makamı ile devam edilmiştir.

3. Porte: 3. ölçü boyunca yerinde uşşak 4'lüsü gösterilmiştir.

4. Porte: 4. ölçü de yerinde uşşak makamı dizisi işlenerek ölçü bitirilmiştir.

5. Porte: 5. ölçüye, nevâ'da rast ile başlanılmış, ölçünün sonuna doğru evç'te segâh makamı gösterilip diğer porteye geçiş yapılmıştır.

6. Porte: 6. ölçünün sonuna kadar nevâ'da rast makamı işlenilerek eser bitirilmiştir.

3.1.26. “Nevâ-Bûselik Şarkı” Analizi

NEVÂ BÛSELİK ŞARKI

Usûlü : Aksak

Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 ŞİM Dİ BİL DİM BEN SE Nİ EY

2 Bİ VE FÂ

3 Bİ VE FÂ SİN Bİ VE FÂ SİN

4 Bİ VE FÂ ...SAZ..... FÂ ...SAZ.....

5 SÖY LE BU RÛT BE NE VAR CEV

6 RİN BA NA

ŞİMDİ BİLDİM BEN SENİ EY Bİ-VEFÂ
Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂ
SÖYLE BU RÛTBE NE VAR CEVRİN BANA
Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂ

SENDEDİR GÖNLÜM BENİM EY DİLRÛBA
EYLEME BEN KULUNA BÖYLE EDÂ
RAHMEDERSİN DEYÛ OLDUM MÛBTELÂ
Bİ-VEFÂSIN BİR-VEFÂSIN BİR-VEFÂ

Bİ-VFEÂSIN YOKTUR İNKÂRIN YERİ
YOK HAYÂLİN GEZDİM ARTIK HER YERİ
AĞLAYIM ŞİMDEN-GERÛ BEN EY PERİ
Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂSIN Bİ-VEFÂ

Resim 48. Nevâ Bûselik Şarkı Nota

Usül: Aksak

Beste: Ahmet IRSOY

Makam: Nevâ-Bûselik

Güfte: Meçhul

NEVÂ-BÛSELİK ŞARKI

1. Porte: 1. ve 2. ölçüler, nevâ'da bûselik ile başlayıp devam edilmiştir.

2. Porte: eserin 3. ölçüsünde nevâ'da bûselik ile başlanıp, 4. ölçüde yerinde Uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.

3. Porte: 5. ölçüye, nevâ'da bûselik ile başlayıp, 6. ölçüde yerinde bûselik 5'lisi ile sonraki porteye geçilmiştir.

4. Porte: 7. ölçüde yerinde bûselik 5'lisi ile devam edilmiştir. Portenin 8. ölçüsünde eviç'te segâh'lı asma kalış yapıp 9. ölçüde yerinde bûselik ile devam edilmiştir.

5. Porte: 10. ölçüde, eviç'te segâh'lı asma kalış yapıp, 11. ölçüde nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.

6. Porte: 12. ölçüye, nevâ'da bûselik 5'lisi ile başlayıp 13. ölçüde uşşak 4'lüsü ile eser sonlandırılmıştır.

3.1.27. “Nikriz İlahi” Analizi

NİKRİZ İLAHİ
Aşıklar Sadıklar İştmiş Olun

Usûlü : Sofyân Güfte: A. Mahmud Hüdai Hz.
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 A ŞIK LAR SA DİK LAR İ ŞİT MIŞ O LUN
HÜ DÂ İ SÜ RE TÂ BİR KAB ZA HÂ KİM

5 HAK DAN GEL DİM Yİ NE HAK KA Gİ DE RİM
LİK MÂ NA YÜ ZÜN DEN DÜR Rİ PÂ KİM

9 HAK DAN GEL DİM Yİ NE HAK KA Gİ DE RİM ...SAZ...
LİK MÂ NA YÜ ZÜ DEN DÜR Rİ PÂ KİM

13 MEV LÂ SIN DAN GAY RI Kİ Mİ VAR KU LUN
SO YUN DUM MÂ Sİ VÂ DAN Sİ NE ÇA KİM

17 DOST TAN GEL DİM Yİ NE DOS TA Gİ DE RİM

21 DOST TAN GEL DİM Yİ NE DOS TA Gİ DE RİM

25 DOST TAN GEL DİM Yİ NE DOS TA Gİ DE RİM

Resim 49.Nikriz ilâhi Nota

Usül: Sofyan
Makam: Nikriz

Beste: Hafız IRSOY
Güfte: A.Mahmud Hüdâi Hz.

NİKİRİZ İLÂHÎ

1. Porte: eserin 1. ölçüsünde rast'ta nikriz 5'lisi ile başlayıp, 2. ölçüde nevâ'da rast 4'lüsünü gösterip, 3. ve 4. ölçülerde de nevâ'da bûselik 4'lüsünü göstererek devam edilmiştir.

2. Porte: 5. ölçüye rast'ta nikriz 5'lisi ile başlayıp, 6. ölçüde nevâ'da bûselik 4'lüsünü gösterip, 7. ve 8. ölçülerde rast'ta nikriz 5'lisi ile devam edilmiştir.

3. Porte: 9. 10. 11. 12. ölçülere rast'ta nikriz 5'lisi ile devam edilmiştir.

4. Porte: 13. 14. 15. 16. ölçülere eviç'te segâh ile devam edilmiştir.

5. Porte: 17. 18. ölçülere nevâ'da rast 4'lüsü ile başlayıp, 19. ve 20. ölçülerde bûselik'te Kürdî 5'lisi gösterilmiştir.

6. Porte: 21. ölçü ile rast'ta nikriz 5'lisi ile girip 22. 23. 24. ölçülerde devam edilmiştir.

7. Porte: porte boyunca 25. 26. 27. 28. ölçülerde rast'ta nikriz 5'lisi ile eser sonlandırılmıştır.

3.1.28. “Rast İlâhi” Analizi

RAST İLAHİ
Ey mü'min-i zi-ımtiyaz

Usûlü : Nim Sofyan Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 EY MÜ MİN Nİ Zİ İM Tİ YAZ
2 HUK KI HA SEN LE SER Fİ RÂZ
3 AL LA HA KİL AR Zİ Nİ YÂZ
4 Mİ RÂ CI MÜ MİN DİR NA MAZ
5 Mİ RÂ CI MÜ MİN DİR NA MAZ

EY MÜ'MİN-i zi-İMTİYÂZ
HULK-I HASENLE SER-FİRÂZ
ALLAH'A KİL ARZ-i NİYÂZ
MİRÂC-i MÜMİNDİR NAMÂZ
ET FARZİ VAKTİNDE EDÂ
BÖYLE BUYURMUŞTUR HÜDÂ
ELBET EDERSİN İTİLÂ
MİRÂC-i MÜMİNDİR NAMÂZ
İMANLA BULDUN DEVLETİ
HAKK'IN BÜYÜKTÜR NİMETİ
BEŞ VAKTİ KİL BUL CENNETİ
MİRÂC-i MÜMİNDİR NAMÂZ

Resim 50. Rast ilâhi Nota

Usul: Nim Sofyan

Makam: Rast

Beste: Ahmet IRSOY

Güfte: Meçhul

RAST İLÂHÎ

1. Porte: eserin 1 - 4. ölçülerine rast göstererek başlanılmıştır.

2. Porte: 5. ölçüye rast ile başlayıp, 6.7. ve 8. ölçülere uşşak ile devam edilmiştir.

3. Porte: 9 - 12. ölçülerle porte boyunca yerinde rast 5'lisi gösterilmiştir.

4. Porte: 13. ve 14. ölçülere nevâ perdesi ile seyre başlandıktan sonra 15. ve 16. ölçülerde hüseyinî aşîran perdesinde uşşak makamı seyri görülmektedir.

5. Porte: 17-20. ölçülerde yerinde rast 5'lisi gösterilerek eser sonlandırılmıştır.

3.1.29. “Sabâ İlâhî” Analizi

SABÂ İLÂHÎ

Mik-i cihan sultânı Abdülkadir geylânî

Usûlü : Sofyân

Güfte : Şevki
Beste : Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 MİL Kİ Cİ HAN SUL TA NI

2 AB DÜL KA DİR GEY LÂ Nİ

3 HAZ RE Tİ HAK YA RA NI

4 AB DÜL KA DİR GEY LÂ Nİ

5 ME DED ME DED ME DED ME DED

6 ME DED ME DED YAE RE SU LÂL LAH AL LAH

7 ME DED ME DED ME DED ME DED

8 ME DED ME DED YA HA BİB AL LAH

9

MİLK-İ CİHÂN SULTÂNI
ABDÜLKADİR GEYLÂNI
HAZRETİ HAK YARANI
ABDÜLKADİR GEYLÂNI
TAL'ATIYLA NÛR EDER
VÂSİL-İ SÛRUR EDER
CÛMLE GAMDAN DÛR EDER
ABDÜLKADİR GEYLÂNI
DİLLER MEDHİNİ EDER
ŞEVKİ İZİNİ YEDER
VÂSİLİ İLAH EDER
ABDÜLKADİR GEYLÂNI

Resim 51. Sabâ İlâhi Nota

Usul: Sofyan
Makam: Sabâ

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Şevkî

SABÂ İLÂHÎ

- 1. Porte:** 1. ve 2. ölçüler sabâ 4'lüsü ile başlayıp devam edilmiştir.
- 2. Porte:** 3. ve 4. ölçüler de sabâ 4'lüsü ile başlayıp devam edilmiştir.
- 3. Porte:** 5. ve 6. ölçülere uşşak'lı devam edilmiştir.
- 4. Porte:** 7. e 8. ölçülere düğâh'ta sabâ ile devam edilmiştir.
- 5. Porte:** 9. ve 10. ölçülere uşşak'lı devam edilmiştir.
- 6. Porte:** 11. ve 12. ölçülerde , düğâh'ta Sabâ yapılarak devam edilmiştir.
- 7. Porte:** 13. 14. ölçülere uşşak'lı devam edilmiştir.
- 8. Porte:** 15. ve 16. ölçülere düğâh'ta sabâ ile devam edilmiştir.
- 9. Porte:** 17. 18. ölçülere porte boyunca uşşak'lı devam edilmiştir.
- 10. Porte:** 19. ve 20. ölçülerde düğâh'ta Sabâ ile devam edip eser sonlandırılmıştır.

3.1.30. “Sabâ İlâhi” Analizi

SABÂ İLÂHÎ

Musaffa eyle dil levhin bugün

Usûlü : Evsat

Güfte: Hayali
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 MU SAF FA EY LE DİL LEV HİN

2 BU GÜN NÜ Rİ TE CEL LÂ DAN

3 CE MÂ LİN GÖS TE RİR AL LAH

4 ÇÜ MİR Â Tİ MÜ CEL LÂ DAN

5 NA ZAR GÂ HI HÛ DÂ DIR DİL

6 VE Lİ SAN MA CÛ DÂ DIR DİL

7 U ÇAR MİS Lİ HÛ MÂ DIR DİL

8 GE ÇER AR Şİ MÛ AL LÂ DAN

Resim 52. Sabâ ilâhi Nota

Usul: Evsat
Makam: Sabâ

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Hayâli

SABÂ İLÂHÎ

- 1. porte:** 1. ölçü, düğâh'ta sabâ 4'lüsü ile başlayıp devam edilmiştir.
- 2. Porte:** 2. ölçü, çargâh'ta hicaz 4'lüsü ile başlayıp devam edilmiştir.
- 3. Porte:** 3. ölçüye gerdâniye'de hicaz ile başlayıp devam edilmiştir.
- 4. Porte:** 4. ölçüye çargâh'ta hicaz 5'lisi ile başlayıp, ölçünün son bölümlerinde düğâh'ta sabâ 4'lüsü ile devam edilmiştir.
- 5. Porte:** 5. ölçüye, nevâ'da bûselik 5'lisi ile başlayıp, ölçünün aon bölümüne doğru düğâh'ta kürdî 4'lüsü ile devam edilmiştir.
- 6. Porte:** 6. ölçüye çargâh'ta hicaz ile başlayıp, son kısımda düğâh'ta sabâ 4'lüsü ile devam edilmiştir.
- 7. Porte:** 7. ölçüde, çargâh'ta hicaz yapılarak devam edilmiştir.
- 8. Porte:** 8. ölçüye çargâh'ta hicaz ile giriş yapıp, düğâh'ta Sabâ 4'lüsü ile eser bitirilmiştir.

3.1.31. “Sabâ İlahî” Analizi

SABÂ İLAHÎ

Usûlü : Dîyek

Talib-i Hakk'a gerek bir pire

Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 TA Lİ Bİ HAK KA GE REK BİR

2 Pİ RE CAN DAN İS Tİ NAD

3 EY LE YE HER DEM HA Kİ KAT
AN DA AS LA OL MA YA LA

4 ÜZ RE A NA İ Tİ KAT
LA BÜD E DE İN Kİ YAD

5 HÜK MÜ NE MAH KUM O LUP TU

6 TA HA Kİ KAT EM Rİ Nİ

TALİB-İ HAKK'A GEREK BİR PİRE CANDAN İSTİNAD
EYLEYE HER ÜZRE ANA İTİKAT
HÜKMÜNE MAHKUM OLUP TUTA HAKİKAT EMRİNİ
ANDA ASLA OLMAYA LA,LABÜD EDE İNKİYAD

Resim 53. Sabâ ilâhi Nota

Usül: Düyek
Makam: Sabâ

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Meçhul

SABÂ İLÂHÎ

- 1. Porte:** 1. ölçü uşşak 4'lüsü ile giriş yapıp devam edilmiştir.
- 2. Porte:** 2. ölçüde yerinde sabâ makamı gösterilerek devam etmiştir.
- 3. Porte:** 3. ölçüde de yerinde sabâ makamı gösterilmiştir.
- 4. porte:** 4. ölçüye yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.
- 5. Porte:** 5. ölçüye yerinde hicaz 4'lüsü devam edilmiştir.
- 6. Porte:** 6. ölçüde tekrar sabâ makamına dönüş yapıp eser bitirilmiştir.

3.1.32. “Segâh İlâhi” Analizi

SEGÂH İLAHÎ Hak şerleri hayreylar

Usûlü : Düyek

Güfte: İbrahim Hakkı Erzurûmî
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 (AH) HAK ŞER LE Rİ HAYR EY LER ZAN NET ME Kİ
DE ME Nİ ÇİN ŞOL ŞÖY LE YE RİN CE DİR

2 4 GAYR EY LER (AH) Â RİF Â NI SEYREY LER AL LAHGÖ RE
OL ÖY LE (AH) BAK SO NU NU SEYREY LE

3 8 LİM NEY LER 9 NEY LER SE 10 GÜ ZEL EY LER

Resim 54. Segâh İlâhi Nota

Usul: Düyek
Makam: Segâh

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: İbrahim Hakkı ERZURUMİ

SEGÂH İLÂHİ

1. Porte: eserin 1. ve 2. ölçüsünde uşşak 4'lüsü ile başlayıp, 3. ölçüde yerinde segâh 5'lisine dönülerek ikinci porteye geçiş yapılmıştır.

2. Porte: 4. 5. 6 . ve 7. ölçülerde segâh 5'lisi ile devam edilmiştir.

3. porte: Esere, 8. 9. ve 10. ölçülerde sonuna kadar segâh 5'lisi ile devam edilerek bitirilmiştir.

3.1.33. “Sultânîyegâh Yürük Semâi” Analizi

SULTÂNÎYEGÂH YÜRÜK SEMÂÎ

Ufk-i Emelim Kapladı

Usûlü : Yürük Semai

Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 UF Kİ E ME LİM KAP LA DI ÇOK DAN BE Rİ ZUL

2

3

4 MET DEM BE Rİ ZUL MET .SAZ. . . .

5

6

7 AÇ REV ZE Nİ EY MİH Rİ DİL EF RÛ Zİ SA BÂ

8

9

10 HAT RÛ Zİ SA BA HAT .SAZ. . . .

11

12

13 GEL GEL GEL İŞ VE BA ZİM
GEL GEL GELÇÂ RE SA ZİM

14

15

16

17 TEN NEN Nİ TEN NİN Nİ TEN NİN Nİ TE NE NEN

18

19 TEN NİN Nİ TEN NEN Nİ TEN NEN Nİ TE NE NEN NA TE NE DİR

20

21

22 NEY .SAZ. . . . AÇ REV ZE Nİ EY

23

24 MİH Rİ DİL EF RU Zİ SA BA

25

Resim 55. Sultânîyegâh Yürük Semâi Nota

Usül: Yürük Semâi
Makam: Sultanîyegâh

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Meçhul

SULTANÎYEGÂH YÜRÜK SEMÂİ

1. Porte: 1. ve 2. ölçülere düğâh'ta hicaz 4'lüsü ile giriş yapıp, 3. ölçüye hemen nevâ'da bûselik 5'lisi ile devam edip, ikinci porteye geçiş yapılmıştır.

2. Porte: 4. 5. ve 6. ölçüler boyunca nevâ'da bûselik 5'lisi ile devam edilmiştir.

3. Porte: 7. 8. 9. ölçülerde rast üzerinde bûselik makamı seyri gösterilmiştir.

4. Porte: yegâh'ta bûselik 5'lisi ile giriş yapıp 10. 11. 12. ölçüler boyunca devam edilmiştir.

5. Porte: 13. 14. 15. 16. ölçülerde nevâ'da bûselik ile devam edilmiştir.

6. Porte: 17. ve 18. ölçülerde nevâ'da nikriz makamı işlenmiştir.

7. Porte: 19. ölçüye nevâ'da bûselik 5'lisi ile giriş yapıp, 20. ve 21. ölçülerden itibaren düğâh'ta hicaz 4'lüsü ile sekizinci portenin ikinci ölçüsüne kadar devam edilmiştir.

8. Porte: 22. ölçüde düğâh'ta hicaz 4'lüsü devam ettikten sonra 23. ölçüde rastta bûselik yapılarak dokuzuncu porteye geçiş yapılmıştır.

9. Porte: portenin sonuna kadar 24. ve 25. ölçülerde rast'ta bûselik makamı işlenmiştir. Son olarak senyö'ye dönülerek kaba yegâh'ta sultâniyegâh makamında karar kılınmıştır.

3.1.34. “Tâhir-Bûselik Beste” Analizi

TAHİR-BUSELİK BESTE

Bin cefa görsem ey sanem senden

Usûlü : Berefşan

Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1

BİN CE FÂ GÖR SEM EY SA NEM SEN DEN
BU NE SÖZ DÜR Kİ U SA NEM SEN DEN
SAN MA Kİ BEN A NI SA NEM SEN DEN

2

TEN DİR TEN DİR TA NA TE NE TA DİR NEY

3

BİN CE FÂ GÖR SEM EY SA NEM SEN DEN
BU NE SÖZ DÜR Kİ U SA NEM SEN DEN
SAN MA Kİ BEN A NI SA NEM SEN DEN

4

TA Lİ İM DİR SE Nİ VE FÂ SIZ İ DEN İ DEN

5

TEN DİR TEN DİR TA NA TE NE TA DİR NEY

6

TA Lİ İM DİR SE Nİ VE FÂ SIZ İ DEN

BİN CEFÂ GÖRSEM EY SANEM SENDEN
BU SÖZDÜR Kİ USANEM SENDEN
TÂLİİMDİR SENİ VEFÂSIZ EDEN
SANMAKİ BEN ANI SANEM SENDEN

Resim 56. Tâhir-Bûselik Beste Nota

Usul: Berefşân

Beste: Ahmet IRSOY

Makam: Tâhir -Bûselik

Güfte: Meçhul

TÂHİR- BÛSELİK BESTE

- 1. Porte:**Eserin 1. ölçüsüne muhayyer'de uşşak 4'lüsü ile başlanılmıştır.
- 2. Porte:** 2. ölçüye, nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.
- 3. Porte:** 3. ölçüye hüseyî'de kürdî 4'lüsü ile başlayıp portenin son bölümüne doğru yerinde bûselik 5'lisi ile devam edilmiştir.
- 4. Porte:** 4. ölçüde eviç'de segâh gösterip, birinci dolabın sonuna kadar devam edilmiştir.
- 5. Porte:** 5. ölçü nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.
- 6. Porte:** 6. ölçü hüseyî'de kürdî 4'lüsü ile başlayıp, ölçünün son bölümünde yerinde bûselik 5'lisi ile eser bitirilmiştir.

3.1.35. "Tâhir-Bûselik Beste" Analizi

TAHİR-BUSELİK BESTE Bûlbûl Gibi Demadem Olmaz mıyım

Usûlü : Lenk Fahte

Güfte: Muhiddin Raif BEY
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 AH BÛL BÛL Gİ Bİ DE M'A DEM

3 AH OL MAZ MI YIM NAĞ ME ZEN

5 BİR NEV BA HA HA RI HÛS NÛN

7 MEŞ HÛ RI Â Â NI YIM BEN

9 AH A CÂ NI MEN AH CÂ NÂ NI MEN

11 DİL NÛ VÂ ZMEN AH Zİ BÂ YIMEN

13 BİR NEV BA HÂ HA RI HÛS NÛN

15 MEŞ HÛ RI Â Â NI YIM BEN

Resim 57. Tâhir-Bûselik Beste Nota

Usul: Lenk Fahte
Makam: Tâhir Bûselik

Beste: Ahmet EFENDİ
Güfte: Muhiddin Raif Bey

TÂHİR-BÛSELİK BESTE

- 1. Porte:** Eserde 1. ve 2. ölçülere muhayyer'de uşşak 4'lüsü ile başlanılmıştır.
- 2. Porte:** 3. ölçüye nevâ'da rast 5'lisi ile başlayıp 4. ölçüde nevâ'da bûselik ile asma kalış yapılmıştır.
- 3. Porte:** 5. ölçü, hüseyinî'de kürdî 4'lüsü ile başlayıp, 6. ölçünün sonundan itibaren yerinde uşşak 4'lüsüyle devam edilmiştir.
- 4. Porte:** 7. ölçüye yerinde uşşak 4'lüsü ile girip, hemen aynı ölçü içerisinde yerinde bûselik 5'lisi ile 8. ölçü ile porte sonuna kadar devam edilmiştir.
- 5. Porte:** 9. ve 10. ölçülerde porteye nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.
- 6. Porte:** 11. ölçüye hüseyinî'de kürdî 4'lüsü ile başlayıp, 12. ölçüden itibaren nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.
- 7. Porte:** 13. ölçü hüseyinî'de kürdî 4'lüsü ile başlayıp, 14. ölçüden itibaren yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.
- 8. Porte:** 15 . ölçüye yerinde bûselik 5'lisi ile giriş yapıp, 16. ölçüde de porte sonuna kadar devam edip eser bitirilmiştir.

3.1.36. “Tâhir-Bûselik Şarkı” Analizi

TAHİR-BUSELİK ŞARKI

Usûlü : Cürcuna

Güfte: Şeyh Hüseyin Fahreddin Ef.
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

NAZLIM NE KA DAR GÜ ZEL YÜ ZÜN
VAR .SAZ... VAR .SAZ... BİL SEN NE YA MAN
Sİ YAH GÖ ZÜN VAR. BİL SEN NE YA MAN
Sİ YAH GÖ ZÜN VARS AZ. KÂ BİL Mİ Nİ GÂ
HI NA TA HAN MÜL .SAZ... MÜLSAZ VAR. SAZ...
Aranağme...
1. 2. 23 25

NAZLIM NE KADAR GÜZEL YÜZÜN VAR
BİLSEN NE YAMAN SİYAH GÖZÜN VAR
KÂBİL Mİ NİĞÂHINA TAHAMMÜL
BİLSEN NE YAMAN SİYAH GÖZÜN VAR

Resim 58. Tâhir-Bûselik Şarkı Nota

Usül: Curcuna
Makam: Tâhir Bûselik

Beste:Ahmet IRSOY
Güfte:Şeyh Hüseyin Fahreddin EFENDİ

TÂHİR-BÛSELİK ŞARKI

1. Porte: 1. 2. ve 3. ölçülerde porte boyunca nevâ'da rast 5'lisi ile başlanılmıştır.

2. porte: 4. ve 5. ölçülerde önce hüseyinî'de kürdî 4'lüsünü hemen ardından da 6. ve 7. ölçülere yerinde nevâ'da bûselik makam dizisi ile devam edilmişti.

3. Porte: 8. 9. 10 ve 11. ölçülere yerinde bûselik makam dizisi ile devam edilerek dördüncü porteye geçiş yapılmıştır.

4. Porte: 12. ölçüde yerinde bûselik makam dizisi ile devam ettikten sonra 13. ve 14. ölçülerde eviç'te segâh çeşnisi kullanılıp 15. ölçüde nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.

5. Porte: Beşinci porte 16. ölçü nevâ'da rast ile başlayıp, 17. ölçüye eviç'te segâh ile devam edilmiştir. 18. ölçü muhayyer'de uşşak, 19. ölçüye de yerinde bûselikli devam edilmiştir.

6. Porte: 20. ölçü aranağme, muhayyer'de uşşak 4'lüsü ile başlayıp, 21. ölçüde hüseyinî'de kürdî 4'lüsü ile devam edilmiştir.

7. Porte: 22. ve 23. ölçüler aranağme, hüseyinî'de kürdî 4'lüsü ile başlayıp, 24. 25. ölçüler, ikinci dolaptan itibaren yerinde bûselik 5'lisini gösterip eser bitirilmiştir.

3.1.37. “Tâhir-Bûselik Şarkı” Analizi

TAHİR-BUSELİK ŞARKI

Nim nigahı çeşm-i mestin

Usûlü : Aksak

Beste: Hafız Ahmed IRSOY

1 AH NİM Nİ GÂ HI ÇEŞ Mİ MES TİN

2 KAL Bİ Mİ NÂ LÂN E DER .SAZ...

3 . . Â TE Şİ SÜ ZÂ Nİ HİC RİN

4 BAĞA RIMI PÜR YAN E DER .SAZ.. YAN E DER .SAZ.

5 . DER DİHİC RÂ NİM DE MÂ DEM Dİ DE Mİ GİR

6 YAN E DER .SAZ.. YAN E DER .SAZ... YAN E DER KARAR

7 Aranağme...

8

NİM NİGÂHI ÇEŞM-İ MESTİN KALBİMİ NÂLÂN EDER
ÂTEŞ-İ SÜZÂN-I HİCRİN BAĞRIMI PÜRYÂN EDER
DERDİ HİCRÂNIN DEMÂDEM DİDEMİ GİRYÂN EDER
ÂTEŞ-İ SÜZAN-I HİRİN BAĞRIMI PÜRYÂN EDER

Resim 59. Tâhir-Bûselik Şarkı Nota

Usül: Aksak
Makam: Tâhir-Bûselik

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Meçhul

TÂHİR-BÛSELİK ŞARKI

1. Porte: 1. ölçüye muhayyer'de uşşak ile giriş yapıp, 2. ölçüden itibaren nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.

2. Porte: 3. ölçü hüseyinî'de kürdî çeşnisi ile başlayıp, 4. ölçüden itibaren yine nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.

3. Porte: 5. ölçüye hüseyinî'de kürdî ile giriş yapıp, 6. ölçüden itibaren yerinde uşşak ile devam edilmiştir.

4. Porte: 7. 8. 9. ölçülerde yerinde bûselik 5'lisi ile devam edilmiştir.

5. Porte: 10. ve 10. 12. ölçüler, nevâ'da rast 5'lisi ile devam edilmiştir.

6. Porte: 13. ve 14 ölçülerde birinci ve ilinci dolaplarda nevâ'da rast 5'lisi yapılmış, 15. ölçüdeki karar dolabında ise yerinde bûselik dizisi işlenmiştir.

7. Porte: Aranağmede 16. ölçüne hüseyinî'de kürdî 4'lüsü ile giriş yapıp, 17. ölçünün yarısına kadar devam etmiş ve nevâ'da bûselik ile sonlandırılmıştır.

8. Porte: Aranağme 18. ölçüye hüseyinî'de kürdî 4'lüsü ile giriş yapıp, 19. ve 20. ölçülerde yerinde bûselik 5'lisi ile devam edilip eser bitirilmiştir.

3.1.38. “Tâhir-Bûselik Şarkı” Analizi

TAHİR-BUSELİK ŞARKI

Seni Candan Severim

Usûlü : Aksak

Güfte: Mehmed Hafid Bey
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14.08.1943)

1 AH SE Nİ CAN DAN SE VE RİM

2 AŞ KINA KUR BAN O LU RUM ...SAZ...

3 Ö LÜ RÜM FEY Zİ GA RÂ MIN

4 LA Yİ NE CAN BU LU RUM .SAZ...

5 BU LU RUM .SAZ... AH SAN MA ÖL MEK

6 LE BU SEV DA TÛ KE NİR KUR

7 TU LU RUM SAN MA ÖL MEK

8 LE BU SEV DA TÛ KE NİR KUR

9 TU LU RUM .SAZ... BU LU RUM KARAR

Seni Candan Severim

Arañağme...

19 20

21 22 1.

23 2.

SENİ CANDAN SEVERİM AŞKINA KURBAN OLURUM
ÖLÜRÜM FEVZ-İ GARÂMINLA YİNE CÂN BULURUM
SANMA ÖLMEKLE BU SEVDA TÜKENİR KURTULURUM
ÖLÜRÜM FEVZ-İ GARÂMINLA YİNE CÂN BULURUM

Resim 60. Tâhir-Bûselik Şarkı Nota

Usül: Aksak
Makam: Tâhir-Bûselik

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Mehmet Hafid BEY

TÂHİR-BÛSELİK ŞARKI

1. Porte: Esere 1. ve 2. ölçülerde, muhayyerde uşşak 4'lüsü ile başlanılmıştır.

2. Porte: 3. ölçüye yerinde bûselik 5'lisi ile başlayıp 4. ölçüden itibaren nevâ'da rast ile üçüncü portenin ikinci ölçüsüne kadar devam edilmiştir.

3. Porte: 5. ölçüye nevâ'da rast ile devam edilip 6. ölçüde bûselik makam dizisi gösterilmiştir.

4. Porte: 7. ve 8. ölçülerde bûselik makam dizisi beşinci portenin ikinci ölçüsüne kadar devam etmiştir.

5. Porte: 9. ölçüde bûselik makam dizisi ile devam ettikten sonra portenin 10. ölçüsünde eviç'de segâh ile başlayıp ,altıncı portenin ikinci ölçüsüne kadar devam edilmiştir.

6. Porte: 11. ölçüye eviç'de segâh ile devam edip, portenin 12.ölçüsünde muhayyer'de Uşşak gösterilmiştir.

7. Porte: 13. ve 14. ölçülere nevâ'da rast ile başlayıp devam edilmiştir.

8. Porte: 15. ölçüye, muhayyer'de uşşak ile giriş yapıp, 16. ölçüde hüseyinî'de kürdî ile devam edilmiştir.

9. Porte: 17. ölçüde nevâ'da rast ile giriş yapıp, 18. ölçüde yerinde bûselik 5'lisi ile devam edilmiştir.

10. 11. 12. Porte: portelerinin 19. ölçüsünden itibaren 23. ölçüye kadar bûselik makam dizisi ile başlayıp eser sonlandırılmıştır.

3.1.39. “Uşşak İlâhî” Analizi

UŞŞAK İLAHİ
Hazin-i kenz-i dekayik

Usûlü : Evsat

Güfte: Neccarzade Rıza Efendi
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
(1869-14,08,1943)

1 HÂ Zİ Mİ KEN Zİ DE KÂ YİK

2 NAK Şİ BEN Dİ LER DE NİZ

3 VÂ KI Fİ REM Zİ HA KÂ YİK
ZÜM RE İ AK RÂ NA FÂ İK

4 NAK Şİ BEN Dİ LER DE NİZ

5 RÛT BE İ A LÂ DAN A LÂ

6 DIR U LÜV Vİ ŞÂ Nİ MİZ

HÂZİN-İ KENZ-İ DEKÂYİK NAKŞİBENDİLERDENİZ
VÂKIF-I REMZ-İ HAKÂYİK NAKŞİBENDİLERDENİZ
RÛTBE-İ A'LÂDAN A'LADIR ULÛVVİ-İŞÂNİMİZ
ZÜMRE-İ AKRÂNA FÂİK NAKŞİBENDİLERDENİZ
SÂKİN -İ MEYHÂNE-İ AŞKIZ KALENDER MEŞREBİZ
GÂH MEST Ü GÂH AYIK NAKŞİBENDİLERDENİZ

SERV-BÛTÂN-I RIZÂ SAF-BESTE-İ TESLİMDİR
SEBZ BUŞÂN-I HADÂYİK NAKŞİBENDİLERDENİZ

KIYMET-EFZÂ-YI SADEFTİR DÂNE-İ DÛRDÂNEMİZ
YÂDİGÂR-I BAHR-I RÂ'İK NAKŞİBENDİLERDENİZ
HIRK-BERDÛŞ-İ FENÂYIZ HÂNKÂH-I AŞKTA
HALKA-İ HÂŞÂNE LÂYİK NAKŞİBENDİLERDENİZ
NÂMİMİZ SER-NAME-İ DÎVÂN-I EHLULLAHTA
ZİVER-İ ZEYL-İ ŞAKÂYİK NAKŞİBENDİLERDENİZ

SERV-BÛTÂN-I RIZÂ SAF-BESTE-İ TESLİMDİR
SEBZ BUŞÂN-I HADÂYİK NAKŞİBENDİLERDENİZ

Resim 61. Uşşak İlâhî Nota

Usül: Evsat
Makam: Uşşak

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Neccarzâde Rıza EFENDİ

UŞŞAK İLÂHİ

1. Porte: 1. ölçüye yerinde uşşak 4'lüsü ile başlanılıp ölçü sonuna kadar devam etmiştir.

2. Porte: 2. ölçüye nevâ'da bûselik ile başlayıp devam edilmiştir.

3. Porte: 3. ölçüye , nevâ'da bûselik ile başlayıp, ölçü nün ortalarındansonra yerinde uşşak 4'lüsü ile dördüncü portenin sonuna kadar devam edilmiştir.

4. Porte: 4. ölçüye, porte boyunca yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.

5. Porte: 5. ölçüye girişi hüseyinî'de uşşak geçkisi ile yapıp, yerinde uşşak 4'lüsüne dönmüştür.

6. Porte: 6. ölçü nevâ'da bûselik 5'lisi ile başlayıp porte sonuna kadar devam edilmiştir.

3.1.40. “Uşşak İlâhi” Analizi

UŞŞAK İLAHİ
Kutb-i Alemdir Cenab-ı Nakşibend

Usûlü : Sofyan

Güfte: Neccarzade Rıza Efendi
Beste: Hafız Ahmed IRSOY
1869-14,08,1943

1 KUT Bİ Â LEM

2 DİR CE NÂ BI

3 NAK Şİ BEND GAV Sİ Â HIZ RA HEM

4 ZÂM DEM DİR CE NÂ DİR CE NÂ

5 BI BI NAK Şİ BEND

6 CÜS TÛ CÛ Yİ

7 Â BI HAY VÂN ET ME DE

KUTB-I ÂLEMDİR CENÂB-I NAKŞİBEND
GAVS-İ A'ZAMDIR CENÂB-I NAKŞİBEND
CÛST Ü CÛY-İ ÂB-I HAYVÂN ETMEDE
HIZR'A HEMDEMDİR CENÂB-I NAKŞİBEND
RÛHDUR EFLÂK-İ TENDE GÛYÂ
İBN-İ MERYEM'DİR CENÂB-I NAKŞİBEND
MÛRŞİD-İ KÂMİLLERE KÂMİL OLUR
PİR-İ EKREMDİR CENÂB-I NAKŞİBEND
"LÎ MAALLAH" 'ALEMİNİ SİRRINA
HÂS-I MAHREMDİR CENÂB-I NAKŞİBEND
İLLET-İ GAMDAN RİZÂ ÇEKME ELEM
DERDİNE EMDİR CENÂB-I NAKŞİBEND

Resim 62. Uşşak İlâhi Nota

Usül: Sofyan
Makam: Uşşak

Beste: Ahmet IRSOY
Güfte: Neccarzâde Rıza EFENDİ

UŞŞAK İLÂHİ

1. Porte: Eserin 1.ölçüsü, yerinde uşşak ile başlayıp 2. ölçüden ikinci portenin ikinci ölçüsüne kadar yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.

2. Porte: 3. ölçü, yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edildikten sonra 4. ölçü nevâ'da bûselik 5'lisi ile devam edilip sonraki porteye geçiş yapılmıştır.

3. Porte:5. ve 6. ölçülere, portenin sonuna kadar nevâ'da bûselik 5'lisi ile devam edilmiştir.

4. Porte: 7. ölçüye, yerinde uşşak 4'lüsü ile başlanılıp 8. ölçüde devam edilmiştir.

5. Porte: 9. ve 10. ölçülere yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edilmiştir.

6. Porte: 11. ölçüde neva'da bûselik 5'lisini gösterip, 12. ölçüye rast 5'lisi ile devam edilmiştir.

7. Porte: 13. ve 14. ölçülere, yerinde uşşak 4'lüsü ile devam edip eser bitirilmiştir.

SONUÇ

XIX. Yüzyılın son çeyreği ve XX. yüzyılın başlarında yaşamını sürdüren Zekâîzâde Hâfız Ahmet Irsoy, Osmanlı'dan Cumhuriyete geçiş sürecindeki klasik Türk mûsikîsinin aktarımı hususunda devrin en önemli temsilcilerindendir.

Babası Zekâî Dede Efendi'den meşk ettiği birçok dinî ve lâ dinî klasik Türk mûsikîsi eserlerinin, orjinali bozulmadan günümüze yazılı olarak ulaşmasında çok büyük hizmetleri olmuştur. Unutulmaya yüz tutmuş birçok eseri, bestecinin üslûbuna en yakın şekilde tanzim ederek mûsikî repertuarına kazandırması sebebiyle Irsoy'un, mûsikî bilgisinin sağlamlığının yanında gelenekçi yönünün de mûsikî anlayışında önemli bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz.

Geleneksel eğitim metotları üzerine eğitim almış Irsoy'un, özellikle meşk silsilesinin önemli halkalarından biri oluşu ve sahip olduğu birikimi, zamanın aktarım, yayım ve öğretim tekniklerini de başarıyla uygulaması neticesinde, bugün elimizde mevcut klasik Türk mûsikîsi mirasını genç kuşaklara aktarmasıyla tarihî bir misyonu da yerine getirdiği kanaatindeyiz.

Hâfız Ahmet Irsoy'un, kendisine âit pek az bestesinin günümüze intikal etmesine karşın, sahip olduğu birikimi aktarma konusunda son derece titiz davrandığını söylemeliyiz.

Zekâîzâde Ahmet Efendi'nin araştırmalarımız neticesinde, icracı yönünden ziyade, öğreticilik vasfının daha ön planda olduğunu söyleyebiliriz. Dede Efendi döneminden, günümüze kadar meşk zinciri ile edindiği kaynakların sağlamlığıyla da tanınmış Irsoy, yüzlerce talebe yetiştirmiş seçkin şahsiyetlerden birisidir.

Birçok eğitim kurumunda yöneticilik ve hocalık yapan Irsoy'un sadece mûsikî sahasında yetkin değil, dîni ilimler alanında da söz sahibi olduğunu görmekteyiz. Dârü'l- bedâyî, dârü'l- elhân, Dâruşşafaka gibi birçok kurumda hizmet eden Ahmet Irsoy'un, özellikle öğretim hayatında Dâruşşafaka'nın özel bir önemi vardır. Babasından devraldığı mûsikî hocalığı görevini 45 yıl boyunca sürdürmüştür.

Türk mûsikîsi târihine mâl olmuş, Tarihî Türk Mûsikîsi Eserlerini Tasnif ve Tespit Heyeti'nin yapmış olduğu çalışmalarla kendinde mahfuz, yüzlerce eserin ve

tecrübe birikiminin yazıya geçirilmesinde temel kaynak olarak, Irsoy'un gösterildiğini söyleyebiliriz.

Sonuç olarak; bugün sahip olduğumuz klasik Türk mûsikîsi birikimini, hocalarından meşk zinciri ile öğrendiklerini kayıt altına alarak hâfizalardan silinmesini önleyen Irsoy'un; Osmanlı ile Cumhuriyet arasında bir geçiş dönemi hocası ve bestecisi olduğunu söyleyebiliriz. Klasik üslûbunun, bestelerinin ve mûsikî zevkinin, gelecek kuşaklara aktarılması ve yaşatılması amacıyla yapılan bu tarz araştırmaların, tarihî bir misyonu yerine getiren klasik Türk mûsikîsinin unutulmazları arasına girmiş şahsiyetlerin ortaya çıkarılmasının, Türk mûsikîsi tarihi açısından ve bilimsel manada katkı sağlayacağı kanaatindeyim.

KAYNAKÇA

- AKSÜT Sâdun, *Türk Mûsikîsinin 100 Bestekârı*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1993.
- AK Ahmet Şahin, *Türk Mûsikîsi Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2015.
- BEHAR Cem, *Zaman, Mekân, Müzik*, AFA Yayıncılık, İstanbul 1993.
- ÇUHADAR Celil Hakan, *Müzikte Absolüt Duyuş*, GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 2008.
- DUMAN Olcay Özkaya, *Yüzüncü Yılında Dârülelhan'dan Konservatuvar'a Mûsikî Eğitimi ve Cumhuriyet Dönemi Modernleşme ile Mûsikinin Millîleşme Meselesi*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Târîhi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, Ankara 2017.
- ERGUN Sadeddin Nüzhet, *Türk Mûsikîsi Antolojisi*, C: 1, Rıza Koşkun Matbaası, İstanbul 1942.
- EZGİ Suphi, *Türk Mûsikîsi Klasiklerinden, T.C İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı*, M. Sadık Kağıtçı Matbaası, İstanbul, 1945.
- GERÇEK İsmail Hakkı, *Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Meşk Sisteminden Notalı Eğitim Sistemine Geçişle İlgili Bazı Düşünceler*, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Erzurum 2008.
- GÖRGÜLÜ Dilek, *Geleneksel Türk Müziği tarihi*, M.E.B Yayınları, Ankara 2015.
- GÜNTEKİN Mehmet, "Zekâî-zâde Ahmet Bey" *Osmanlı Ansiklopedisi* , C:10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999.
- IRSOYAhmet, <http://nagmeiask.blogspot.com/2015/08/zekaizade-hafz-ahmed-irsoy.html>, (Son Güncelleme Tarihi 15 Ağustos 2015, Erişim Tarihi, 17/12/2019).
- İNAL İbnülemin Kemal, *Hoş Sadâ Son Asır Türk Mûsikîşinasları*, Maarif Basımevi, İstanbul 1958.
- KARAMAHMUTOĞLU Gülay, *Tanzimat Döneminde Müzik Dönem Padişahları ve Müzik Anlayışları*, Osmanlı Ansiklopedisi, C:10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999.

- ÖCAL Mustafa, “Künye Defterlerine Göre İstanbul İmam ve Hatip Mektebi (1924-1930)”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Bursa, 2008.
- ÖZALP Nazmi, *Türk Mûsikîsi Tarihi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 2000.
- ÖNCEL Mehmet, *Türk Mûsikîndeki Notasyonun Tarihsel Seyri*, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (CUIFD), XIX, 2 (15 Aralık 2015).
- ÖNCEL Mehmet, *Ahmet Irsoy, Türkiye'nin Birikimleri-3, Müzisyenler, İlke Yayıncılık, İstanbul 2014, s. 37.*
- ÖZTUNA Yılmaz, *Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.
- ÖZCAN Nuri, “Irsoy Ahmet”, *D.İ.A.C:XIX*, İstanbul 1999.
- ÖZCAN Nuri, *Son Devrin Ünlü Mûsilîşinaslarından Eyüp'lü Hâfız Ahmed Irsoy ve Talebesi Sâdettin Heper*, Eyüp Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2003.
- PAÇACI Gönül, *Kuruluşu'nun 77. Yılı'nda Dâru'l Elhân ve Türk Mûsikî'nin Gelişimi- I, Târih ve Toplum Dergisi*, Ocak 1994.
- RONA Mustafa, *50 Yıllık Türk Mûsikîsi*, Türkiye Yayınevi, İstanbul 1960.
- SEFER Erkin, , *XIX. Yüzyılda Batılılaşmanın Türk Musikisine Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2012.
- SEZİKLİ Ubeydullah, *Abdülkâdir Merâgî ve Câmiu'l-Elhân'ı*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2007.
- TIRAŞCI Mehmet, *Rûhi Kalendere Göre Mûsikî ve Türk Mûsikî'sine Dâir Değerlendirmeleri*, Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Şırnak 2011.
- YAMAN Miraç Bircan, *XX. Yüzyılda Türk Müziğinin Durumu*, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Hakan KARAKUŞ
Uyruğu : T.C
Doğum Tarihi ve Yeri : 16.05.1976/Ankara
e-posta : hakankarakuş06@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Uludağ Üniversitesi	2003
Yüksek Lisans	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	2020

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
2003-	DİB	Din Görevlisi

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı